

AB „LIFOSA”

**FINANSINĒS ATASKAITOS, METINIS PRANEŠIMAS
IR NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

TURINYS

	Puslapis
NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA	3
FINANSINĖS ATASKAITOS	5
Bendrujų pajamų ataskaita.....	5
Finansinės padėties ataskaita.....	6
Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita.....	7
Pinigų srautų ataskaita.....	8
Aiškinamasis raštas	9
Bendroji informacija.....	9
Reikšmingi apskaitos principai.....	9
Finansinės rizikos valdymas.....	18
Svarbūs apskaitiniai vertinimai ir sprendimai.....	19
Finansinių ataskaitų pastabos.....	21
METINIS PRANEŠIMAS	32

Nepriklausomo auditoriaus išvada

AB „Lifosa“ akcininkams

Išvada apie Finansines ataskaitas

Mes atlikome čia pridėtų, 5 - 31 puslapiuose pateiktų AB Lifosa (toliau – Bendrovė) finansinių ataskaitų (toliau – Finansinės ataskaitos), kurias sudaro 2009 m. gruodžio 31 d. finansinės padėties ataskaita ir tuomet pasibaigusių metų bendrųjų pajamų, nuosavo kapitalo pokyčių, pinigų srautų ataskaitos bei apibendrinti reikšmingi apskaitos principai ir kitos aiškinamosios pastabos, auditą.

Vadovybės atsakomybė už finansines ataskaitas

Vadovybė atsakinga už šių Finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą pagal Tarptautinius Finansinės atskaitomybės standartus, priimtus taikymui Europos Sąjungoje. Ši atsakomybė apima: vidaus kontrolės sistemos, skirtos finansinių ataskaitų parengimui ir teisingam pateikimui be reikšmingų netikslumų, galinčių atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, sukūrimą, įdiegimą ir palaikymą; tinkamų apskaitos principų pasirinkimą ir taikymą; ir pagal aplinkybes tinkamų apskaitinių įvertinimų atlikimą.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga – remiantis atliktu auditu, pareikšti apie šias Finansines ataskaitas savo nuomonę. Išskyrus tai, kas aptarta žemiau, auditą atlikome pagal Tarptautinius audito standartus. Šie standartai reikalauja, kad mes laikytumėmės profesinės etikos reikalavimų bei planuotume ir atliktume auditą taip, kad galėtume pagrįstai įsitikinti, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų netikslumų.

Audito metu atliekamos procedūros, skirtos gauti audito įrodymus, patvirtinančius sumas ir atskleidimus finansinėse ataskaitose. Pasirinktos procedūros priklauso nuo auditoriaus profesinio sprendimo bei reikšmingų netikslumų dėl apgaulės ar klaidos finansinėse ataskaitose rizikos įvertinimo. Įvertindamas šią riziką, auditorius atsižvelgia į bendrovės vidaus kontrolės, susijusias su finansinių ataskaitų parengimu ir teisingu pateikimu tam, kad galėtų nustatyti tomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, tačiau ne tam, kad pareikštų nuomonę apie bendrovės vidaus kontrolių efektyvumą. Audito metu taip pat įvertinamas taikytų apskaitos principų tinkamumas, vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų pagrįstumas bei bendras finansinių ataskaitų pateikimas.

Manome, kad gauti audito įrodymai suteikia pakankamą ir tinkamą pagrindą mūsų audito nuomonei.

Sąlyginės nuomonės pagrindimas

Tam tikras ilgalaikis materialusis turtas yra apskaitytas įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma, pakoreguota dėl indeksacijos, naudojant 1992–1995 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus indeksacijos koeficientus. Šis ilgalaikis materialusis turtas nebuvo apskaitytas pagal balanso datos matavimo vienetą (t.y. pakoreguoti pagal bendrąjį kainų indeksą atskleidžiant perkamosios galios pokyčius), kaip to reikalauja TAS Nr. 29 „Finansinės ataskaitos hiperinfliacijos sąlygomis“. Buvo neįmanoma įvertinti šio standarto nesilaikymo finansinio poveikio.

Sąlyginė nuomonė

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį koregavimo, jeigu toks būtų, kuris būtų apskaičiuotas atsižvelgiant į *Sąlyginės nuomonės pagrindimo* pastraipoje nurodytą dalyką, Finansinės ataskaitos pateikia tikrą ir teisingą Bendrovės 2009 m. gruodžio 31 d. finansinės padėties bei tuomet pasibaigusių metų jos veiklos rezultatų ir pinigų srautų vaizdą pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, patvirtintus taikymui Europos Sąjungoje.

Išvada apie kitą įstatymų reikalaujamą pateikti informaciją

Be to, mes perskaitėme 32 – 63 puslapiuose pateiktą Bendrovės metinį pranešimą už 2009 m. gruodžio 31 d. pasibaigusius metus ir nepastebėjome jokių reikšmingų jame pateiktos finansinės informacijos neatitikimų lyginant su 2009 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų audituotomis Finansinėmis ataskaitomis.

UAB „PricewaterhouseCoopers“ vardu

Christopher C. Butler
Partneris

Vilnius, Lietuvos Respublika
2010 m. balandžio 8 d.

Rasa Radzevičienė
Auditoriaus pažymėjimo Nr.000377

AB „LIFOSA”
FINANSINĖS ATASKAITOS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.

BENDRŲJŲ PAJAMŲ ATASKAITA

Tūkst. Lt.

	Pastabos	Gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
		2009	2008
Pardavimo pajamos	1	838 798	1 748 778
Pardavimo savikaina	4	(802 696)	(1 486 208)
Bendrasis pelnas		36 102	262 570
Pardavimo ir paskirstymo sąnaudos	2,4	(29 101)	(26 783)
Administracinės sąnaudos	3,4	(26 976)	(28 766)
Grynasis sandorių užsienio valiuta (nuostoliai)/pelnas	5	(16 352)	48 909
Kitos pajamos	6	17 907	8 517
Veiklos pelnas		(18 420)	264 447
Palūkanų pajamos už trumpalaikius indėlius		373	2 320
Pelnas prieš apmokestinimą		(18 047)	266 767
Pelno mokestis	7	(7 861)	(29 536)
Grynasis (nuostolis)/pelnas		(25 908)	237 231
Kitos bendrosios pajamos		-	-
Bendrasis (nuostolis)/pajamos		(25 908)	237 231
Vienai akcijai tenkantis paprastas ir sumažintas pelnas/(nuostolis) (Lt vienai akcijai)	8	(1,23)	11,29

5 – 31 puslapiuose pateiktas finansines ataskaitas 2010 m. balandžio 8 d. patvirtino Generalinis direktorius ir finansų direktorė.

Jonas Dastikas
Generalinis direktorius

Regina Ivanovienė
Finansų direktorė

**AB „LIFOSA”
FINANSINĖS ATASKAITOS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

FINANSINĖS PADĖTIES ATASKAITA
Tūkst. Lt.

	Pastabos	Gruodžio 31 d.	
		2009	2008
TURTAS			
Ilgalaikis turtas			
Ilgalaikis materialusis turtas	9	271 985	264 551
Ilgalaikis nematerialusis turtas	10	605	459
Atidėtojo pelno mokesčio turtas	7	33 449	41 261
Kitos gautinos sumos	11,13	20 029	2 709
		326 068	308 980
Trumpalaikis turtas			
Atsargos	12	79 385	154 548
Prekybos ir kitos gautinos sumos	13,14	100 159	165 858
Suteiktos trumpalaikės paskolos	13,14	342 972	359 764
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	15	34 393	63 469
		556 909	743 639
Turto iš viso		882 977	1 052 619
AKCININKŲ NUOSAVYBĖ			
Akcinis kapitalas	16	210 206	210 206
Akcijų priedai		80	80
Įstatymų numatytas rezervas	B10	21 021	21 021
Nepaskirstytas pelnas		592 900	618 808
Akcininkų nuosavybės iš viso		824 207	850 115
ĮSIPAREIGOJIMAI			
Ilgalaikiai įsipareigojimai			
Subsidijos	17	5 127	5 212
		5 127	5 212
Trumpalaikiai įsipareigojimai			
Pelno mokesčio įsipareigojimai		-	53 183
Prekybos ir kitos mokėtinos sumos	18	53 643	144 109
		53 643	197 292
Įsipareigojimų iš viso		58 770	202 504
Akcininkų nuosavybės ir įsipareigojimų iš viso		882 977	1 052 619

**AB „LIFOSA”
FINANSINĖS ATASKAITOS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA

Tūkst. Lt.

	Pasta- bos	Akcinis kapitalas	Akcijų priedai	Įstatymų numatytas rezervas	Nepaskirs- tytas pelnas	Iš viso
Likutis 2008 m. sausio 1 d.		210 206	80	12 734	389 864	612 884
Pervesta į įstatymų numatytą rezervą	B10	-	-	8 287	(8 287)	-
Grynasis metų pelnas		-	-	-	237 231	237 231
Likutis 2008 m. gruodžio 31 d.		210 206	80	21 021	618 808	850 115
Pervesta į įstatymų numatytą rezervą		-	-	-	-	-
Grynasis metų pelnas		-	-	-	(25 908)	(25 908)
Likutis 2009 m. gruodžio 31 d.		210 206	80	21 021	592 900	824 207

**AB „LIFOSA“
FINANSINĖS ATASKAITOS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

Tūkst. Lt.

	Pasta -bos	Gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
		2009	2008
Pinigų srautai iš įprastinės veiklos			
Pinigų srautai iš įprastinės veiklos	19	53 067	285 742
Sumokėtas pelno mokestis		(53 232)	(53 761)
Grynieji pinigų srautai iš įprastinės veiklos		165	231 981
Pinigų srautai iš investicinės veiklos			
Ilgalaikio materialiojo turto ir nematerialiojo pirkimas	9,10	(55 862)	(41 310)
Pajamos iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo		598	133
Pajamos iš asocijuotos įmonės pardavimo		-	-
Paskolos, suteiktos susijusioms šalims	14	(336 156)	(680 357)
Susijusių šalių gražintos paskolos	14	349 654	363 552
Gautos palūkanos už suteiktas paskolas	14	12 755	7 500
Vertybinių popierių pardavimas		-	-
Grynieji pinigų srautai iš investicinės veiklos		(29 011)	(350 482)
Pinigų srautai iš finansinės veiklos			
Palūkanų pajamos už trumpalaikius indėlius		373	2 320
Grynieji pinigų srautai iš finansinės veiklos		373	2 320
Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynas sumažėjimas		(28 803)	(116 181)
Pinigų ir pinigų ekvivalentų pasikeitimas			
Metų pradžioje		63 469	173 272
Grynasis sumažėjimas		(28 803)	(116 181)
Valiutų kursų pasikeitimo įtaka grynujų pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui		(273)	6 378
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	15	34 393	63 469

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

A. BENDROJI INFORMACIJA

AB „Lifosa” (toliau – Bendrovė), buvusi AB „Fostra”, 1963 m. buvo įsteigta kaip Kėdainių valstybinė chemijos gamykla. 1995 m. Kėdainių valstybinė chemijos gamykla buvo reorganizuota į valstybinę akcinę bendrovę ir įregistruota kaip AB „Fostra” po dalinio Bendrovės privatizavimo, įvykusio 1991-1994 m. Bendrovės buveinė yra Kėdainiuose. Buveinė registruota adresu:

Juodkiškio 50
LT-57502 Kėdainiai
Lietuva

Bendrovės akcijos yra įtrauktos į NASDAQ OMX Vilnius AB vertybinių popierių biržos Papildomąjį prekybos sąrašą. Pagrindinė Bendrovės veikla – fosfatinių trąšų, daugiausiai diamonio fosfato (DAP), gamyba. 2009 m. gruodžio 31 d. ir 2008 m. gruodžio 31 d. pagrindiniai Bendrovės akcininkai buvo:

<i>Akcininkas</i>	<i>Akcijų skaičius</i>	<i>Akcinio kapitalo dalis, proc.</i>
„Mineral Chemical Company Eurochem”	19 160 229	91,15%
„Eurochem A.M. Limited”	767 250	3,65%
„Sagitaris International Limited”	226 909	1,08%
Kiti akcininkai	866 176	4,12%
	<u>21 020 564</u>	<u>100%</u>

Bendrovės darbuotojų skaičius 2009 m. gruodžio 31 d. buvo 989 (2008 m. – 999).

Bendrovės akcininkai turi teisę arba patvirtinti šias finansines ataskaitas, arba nepatvirtinti jų ir reikalauti naujų finansinių ataskaitų parengimo.

B. REIKŠMINGI APSKAITOS PRINCIPAI

B.1 Rengimo pagrindas

Bendrovės finansinės ataskaitos parengtos pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS), patvirtintus Europos Sąjungos (ES). Šios finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis istorinės įsigijimo savikainos samprata, pakoreguota dėl tam tikro ilgalaikio materialiojo turto indeksavimo (B.3 pastaba).

Pagrindiniai apskaitos principai, kuriais vadovaujantis buvo parengtos šios finansinės ataskaitos, išdėstyti toliau. Šie apskaitos principai buvo nuosekliai taikomi visiems pateiktiems laikotarpiams, jeigu nenurodyta kitaip.

Rengiant finansines ataskaitas pagal TFAS reikalavimus, reikia atlikti svarbius apskaitinius vertinimus. Taip pat vadovybei tenka priimti sprendimus, susijusius su Bendrovės taikomais apskaitos principais. Sritys, kuriose tenka priimti reikšmingus ir sudėtingus sprendimus, arba sritys, kuriose daromos prielaidos ir taikomi apskaitiniai vertinimai turi reikšmingos įtakos finansinėms atskaitoms, aprašytos D pastaboje.

Standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kurie galiojo 2009 m. ir kurie yra aktualūs Bendrovės veiklai

Žemiau išvardyti standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kuriuos privaloma taikyti atskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems nuo ar po 2009 m. sausio 1 d. ir kurie yra aktualūs Bendrovės veiklai:

1-asis TAS (persvarstytas) „Finansinių ataskaitų pateikimas“, taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Pagal persvarstytą standartą draudžiama nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje atskleisti pajamų ir sąnaudų straipsnius, t.y., nuosavybės pokyčius, atsiradusius ne dėl sandorių su savininkais ir reikalaujama atskirai pateikti nuosavybės pokyčius, atsiradusius ne dėl sandorių su savininkais ir nuosavybės pokyčius, atsiradusius dėl sandorių su savininkais. Visus nuosavybės pokyčius, atsiradusius ne dėl sandorių su savininkais, reikalaujama atskleisti veiklos ataskaitoje, tačiau ūkio subjektai galės rinktis, ar pateikti vieną veiklos ataskaitą (bendrųjų pajamų ataskaitą) ar dvi ataskaitas (pelno (nuostolių) ataskaitą ir bendrųjų pajamų ataskaitą). Jeigu ūkio subjektai perskaičiuoja arba perklasifikuoja palyginamuosius praėjusio laikotarpio skaičius, jie privalės pateikti perskaičiuotą balansą lyginamojo laikotarpio pradžioje, o taip pat ir dabar reikalaujamus pateikti balansus atskaitinio ir lyginamojo laikotarpių pabaigoje. Bendrovė 1-ąjį TAS (persvarstytą) pradės taikyti nuo 2009 m. sausio 1 d. Persvarstytas TAS 1 turėjo įtakos Bendrovės finansinių ataskaitų atskleidimui, tačiau neįtakėjo konkrečių transakcijų ir straipsnių pripažinimo ir vertinimo.

Išsamesnės informacijos apie finansines priemones pateikimas – 7-ojo TFAS „Finansinės priemonės: atskleidimas“

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

pakeitimas, taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Vadovaujantis pakeitimu reikalaujama pateikti išsamesnę informaciją apie tikrosios vertės įvertinimą ir likvidumo riziką. Ūkio subjektai turės pateikti finansinių priemonių analizę, atliktą pagal tris tikrosios vertės vertinimo kriterijus. Pakeitime numatoma, kad (a) įsipareigojimų analizėje pagal terminus turi būti nurodytos suteiktų finansinių garantijų sutartys, pateikiant didžiausią garantijos sumą anksčiausiu laikotarpiu, kuriuo gali būti pareikalauta garantiją įvykdyti; ir (b) reikalaujama atskleisti finansinių išvestinių priemonių likusį sutartyje numatytą terminą, jeigu sutartyse numatyti terminai yra svarbūs, norint suprasti pinigų srautų terminus. Ūkio subjektas taip pat turės pateikti finansinio turto, skirto likvidumo rizikos valdymui, analizę pagal terminus, jeigu tokia informacija yra būtina finansinių ataskaitų skaitytojams tam, kad jie galėtų įvertinti likvidumo rizikos pobūdį ir mastą.

8-asis TFAS „Veiklos segmentai“, taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. 8-asis TFAS pakeitė 14-ąjį TAS „Informacija apie segmentus“ ir suderino informacijos apie segmentus pateikimą su JAV standarto SFAS 131 „Įmonės segmentų ir susijusios informacijos pateikimas“ reikalavimais. Naujasis standartas reikalauja taikyti „valdymo metodą“, kuriuo remiantis informacija apie segmentus pateikiama taip pat, kaip ir toji, kuri naudojama vidaus ataskaitų tikslams. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms, nes Bendrovės veikla apima tik vieną segmentą.

Standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kurie galiojo 2009 m., bet nebuvo aktualūs

Žemiau išvardyti standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kuriuos privaloma taikyti ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems nuo ar po 2009 m. sausio 1 d., tačiau kurie nėra aktualūs Bendrovės veiklai:

23-asis TAS (persvarstytas) „Skolinimosi išlaidos“, įskaitant pakeitimą, kurį 2007 m. gegužės mėn. paskelbė Tarptautinių apskaitos standartų valdyba, vykdydama kasmetinį tobulinimų projektą (galioja nuo 2009 m. sausio 1 d.). Pakeitimas numato reikalavimą kapitalizuoti skolinimosi išlaidas, kurios yra tiesiogiai susijusios su turto, kurio parengimas naudojimui arba pardavimui ilgai trunka, įsigijimu, statyba ar gamyba, kaip to turto savikainos dalį. Galimybė šias skolinimosi išlaidas nedelsiant pripažinti sąnaudomis panaikinama. Šiuo metu Bendrovė šio standarto netaiko, nes neturi paskolų.

32-asis TAS (pakeitimas) „Finansinės priemonės: pateikimas“ ir 1-asis TAS (pakeitimas) „Finansinių ataskaitų pateikimas“ – „Padengiamos finansinės priemonės bei įsipareigojimai, atsirandantys dėl likvidavimo“ (galioja nuo 2009 m. sausio 1 d.). Pakeisti standartai reikalauja, kad ūkio subjektai apskaityti padengiamąsias finansines priemones ir priemones, arba priemonių sudedamąsias dalis, kurios įpareigoja ūkio subjektą perduoti kitai šaliai proporcingą ūkio subjekto grynojo turto dalį tik po likvidavimo, nuosavybės dalyje, jeigu tik finansinės priemonės pasižymi tam tikros savybėmis ir tenkina tam tikras sąlygas. Šie pakeitimai neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

1-asis TFAS (pakeitimas) „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“ ir 27-asis TAS „Konsoliduotos ir atskiros finansinės ataskaitos“ (galioja nuo 2009 m. sausio 1 d.). Vadovaujantis standarto pakeitimu įmonės, pirmą kartą taikančios TFAS, investicijas į dukterines, bendrai kontroliuojamas ir asocijuotas įmonės atskirose finansinėse ataskaitose gali apskaityti vertę pagal anksčiau taikytus apskaitos principus arba tikrąją vertę. Priimtas pakeitimas panaikina 27-ajame TAS pateiktą savikainos metodo apibrėžimą ir pakeičia jį reikalavimu apskaityti dividendus kaip pajamas atskirose investuotojo finansinėse ataskaitose. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 13-asis aiškinimas „Klientų lojalumo programos“ (galioja nuo 2008 m. liepos 1 d.). TFAAK 13-ajame aiškinyje paaiškinama, kad tokie sandoriai, kurių metu prekės ar paslaugos parduodamos kartu su klientų lojalumą skatinančiomis priemonėmis (pvz., suteikiant lojalumo taškus ar nemokamas prekes), yra laikomi keletą elementų apimančiais sandoriais, o už juos iš kliento gautinas atlygis yra paskirstomas sandorio komponentams naudojant jų tikrąsias vertes. TFAAK 13-asis aiškinimas nėra aktualus Bendrovės veiklai, nes Bendrovė nevykdo lojalumo programų.

2009 m. sausio 23 d. ES patvirtino TFAS patikslinimus, kurie buvo paskelbti 2008 m. gegužės mėn. Patikslinimai pataiso 20 galiojančių standartų, išvadų pagrindimus ir nurodymus. Patikslinimai apima pateikimo, pripažinimo ir vertinimo pakeitimus, o taip pat ir naudojamų terminų bei redakcinius pakeitimus. Didžioji dalis šių pakeitimų taikomi laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Šie pakeitimai neturi reikšmingos įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 11-asis aiškinimas „2-asis TFAS – Grupės ir nuosavų akcijų sandoriai“. ES priimtas taikyti aiškinimas taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2008 m. kovo 1 d. arba vėliau; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Šiame aiškinyje nagrinėjami šie klausimai: ūkio subjektas suteikia savo darbuotojams teises į ūkio subjekto nuosavybės priemones, kurias savo nuožiūra nusprendžia ar privalo nusipirkti iš kitos šalies, kad įvykdytų įsipareigojimus darbuotojams; arba pats ūkio subjektas arba jo akcininkai suteikia ūkio subjekto darbuotojams teises į ūkio subjekto nuosavybės priemones. Šio aiškinyje paskelbimas neturėjo reikšmingos įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

TFAAK 12-asis aiškinimas „Koncesijų sutartys dėl paslaugų“. ES priimtas taikyti aiškinimas taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. kovo 30 d. arba vėliau; leidžiama taikyti anksčiau laiko. TFAAK 12-asis aiškinimas pateikia nurodymus paslaugų teikėjams dėl galiojančių standartų taikymo apskaitant viešojo ir privataus sektoriaus koncesijų susitarimus. Šis aiškinimas neturėjo įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 14-asis aiškinimas „19-asis TAS – nustatytų išmokų turto ribojimas, minimalūs finansavimo reikalavimai ir jų sąveika“. ES patvirtintas aiškinimas taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2008 m. gruodžio 31 d. arba vėliau; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Aiškinimas pateikia nurodymus, kada gražinamosios išmokos arba būsimų įmokų sumažinimai gali būti naudojami atlikti turto apribojimo patikrinimą, numatytą 19-ajame TAS „Išmokos darbuotojams“. Aiškinimas neturėjo įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

2-ojo TFAS „Mokėjimas akcijomis“ pakeitimai – „Grupės sandoriai, kurių apmokėjimas apskaičiuojamas akcijomis ir padengiamas grynaisiais pinigais“ – taikomi metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2010 m. sausio 1 d. arba vėliau (2009 kovo mėnesį pakeitimas pradėtas taikyti ES). Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

Standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kurie buvo paskelbti, tačiau negalioja 2009 metams ir nebuvo taikomi anksčiau laiko

Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų patikslinimai, paskelbti 2009 m. balandžio mėn. 2-ojo TFAS, 38-ojo TAS, TFAAK 19 – ojo ir TFAAK 16-ojo aiškinimų pakeitimai galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau; 5-ojo TFAS, 8-ojo TFAS, 7-ojo TAS, 17-ojo TAS, 36-ojo TAS ir 39-ojo TAS pakeitimai galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2010 m. sausio 1 d. arba vėliau (2009 kovo mėnesį pakeitimai pradėti taikyti ES).

Pagal persvarstytą 3-ąjį TFAS ūkio subjektams bus leidžiama įvertinti nekontroliuojančią dalį, naudojant šiuo metu galiojančią 3-ojo TFAS metodą (proporcinga įsigyjamąsias įmonės identifikuojamo grynojo turto dalis) arba pagal tikrąją vertę. Persvarstytas 3-asis TFAS išsamiau apibūdina pirkimo metodo taikymą verslo jungimams. Panaikintas reikalavimas kiekviename etapai vykdomo įsigijimo etape turta ir įsipareigojimą įvertinti tikrąją vertę, siekiant nustatyti prestižo sumą. Persvarstytas standartas numato, kad vykdytą įsigijimą etapais, įsigyjantis ūkio subjektas privalės iš naujo įvertinti jo anksčiau turėtą įsigyjamąsias įmonės nuosavybės dalį tikrąją vertę įsigijimo dieną, o susidarius pelnui ar nuostoliui pripažinti jį bendrųjų pajamų ataskaitoje. Su įsigijimu susijusios išlaidos bus apskaitomos atskirai nuo verslo jungimo ir todėl bus pripažintos sąnaudomis, o ne įtrauktos į prestižą. Įsigyjantis ūkio subjektas įsigijimo dieną turės pripažinti įsipareigojimą bet kokio neapibrėžto pirkimo atlygio atžvilgiu. Šio įsipareigojimo vertės pokyčiai po įsigijimo bus atitinkamai pripažinti remiantis kitais taikomais TFAS, o ne koreguojant prestižo sumą. Persvarstytasis 3-asis TFAS apibrėžia verslo jungimus, kurie sujungia tik bendras įmones ir verslo jungimus, kurie sudaromi remiantis vien tik sutartimi. Šis standartas neturėtų būti aktualus Bendrovės veiklai.

TFAAK 15-asis aiškinimas „Nekilnojamojo turto statybos sutartys“, taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau; ES priimtas taikyti aiškinimas taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems po 2009 m. gruodžio 31 d.; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Šis aiškinimas taikomas tų ūkio subjektų pajamų ir susijusių išlaidų apskaitai, kurie arba patys vykdo nekilnojamojo turto statybą, arba paveda tai atlikti subrangovams ir pateikia nurodymus, kuriais vadovaujantis turi būti nustatoma, ar nekilnojamojo turto statybos sutarties apskaitai turi būti taikomas 11-asis TAS ar 18-asis TAS. Taip pat pateikiami kriterijai dėl pajamų iš tokių sandorių pripažinimo momento. Šis aiškinimas neturėtų būti aktualus Bendrovės veiklai.

TFAAK 16-asis aiškinimas „Grynųjų užsienio investicijų apsidraudimo sandoriai“, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2008 m. spalio 1 d. arba vėliau; patvirtinus taikymui Europos Sąjungoje, įsigalioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems po 2009 m. birželio 30 d.; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Aiškinimas paaiškina, kokią užsienio valiutos riziką galima traktuoti kaip apdraudžiamąjį objektą ir nurodo, kad funkcinės valiutos perskaičiavimas į pateikimo valiutą nesukuria rizikos, kuriai būtų galima taikyti apsidraudimo nuo rizikos apskaitą. Pagal 16-ąjį TFAAK aiškinimą leidžiama apsidraudimo priemonę priskirti įmonei arba įmonių grupės įmonėms, išskyrus užsienyje veikiančią ūkio subjektą, kuris pats yra apdraustas. Aiškinimas taip pat patikslina, kaip pardavus apdraustą užsienyje veikiančią ūkio subjektą turi būti apskaičiuojamas pelnas arba nuostolis, perkeltas iš valiutų perskaičiavimo rezervo į bendrųjų pajamų ataskaitą. Ataskaitas teikiantys ūkio subjektai taikys 39-ąjį TAS tam, kad nutrauktų rizikos apsidraudimo sandorių apskaitos taikymą perspektyviai tuomet, kai jų apsidraudimo sandoriai nebeatitiktų apsidraudimo nuo rizikos sandorių kriterijų, numatytų TFAAK 16-ajame aiškinyje. Šis aiškinimas nėra aktualus Bendrovės veiklai.

27-asis TAS „Konsoliduotos ir atskiros finansinės ataskaitos“ (persvarstytas 2008 m. sausio mėn.), taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau. Pagal persvarstytą standartą reikalaujama, kad ūkio subjektas laikotarpio bendrąjį pelną priskirtų ir patronuojančios įmonės savininkams, ir nekontroliuojamoms dalims (ankščiau „mažumos dalis“) net ir tuo atveju, jeigu dėlto nekontroliuojamų dalių atžvilgiu susidarytų neigiamas likutis (pagal šiuo metu galiojančią standartą reikalaujama perteklinius nuostolius daugeliu atveju priskirti patronuojančios įmonės savininkams). Pagal persvarstytą standartą taip pat reikalaujama, kad

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

patruojančios įmonės nuosavybės dalies dukterinėje įmonėje pokyčiai, kuriems įvykus kontrolė neprarandama, būtų apskaitomi nuosavybės dalyje. Taip pat pateikiami reikalavimai, kaip ūkio subjektas turėtų įvertinti bet kokią pelną ar nuostolį, atsirandantį dėl dukterinės įmonės kontrolės praradimo. Kontrolės praradimo momentu, bet kokia investicija, liekanti buvusioje dukterinėje įmonėje turės būti vertinama tikrąja verte. Šis standartas neturėtų būti aktualus Bendrovės veiklai.

39-ojo TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ pakeitimas – „Kriterijus atitinkantys apdraudžiamieji objektai“ – taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau taikant retrospektyviai. Pakeitimas paaiškina, kaip tam tikrose situacijose turi būti taikomi principai, pagal kuriuos nustatoma, ar apdrausta rizika arba pinigų srautų dalis atitinka apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijus. Šis standartas neturėtų būti aktualus Bendrovės veiklai.

TFAAK 17-asis aiškinimas „Nepiniginio turto paskirstymas savininkams“, taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau; ES priimtas taikyti aiškinimas taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems po 2009 m. spalio 31 d.; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Aiškinimas patikslina, kada ir kaip turi būti pripažįstamas nepiniginio turto paskirstymas išmokant dividendus savininkams. Ūkio subjektas turi pripažinti įsipareigojimą paskirstyti nepiniginį turą kaip dividendus savininkams paskirstytino turto tikrąja verte. Pelnas arba nuostolis iš paskirstyto nepiniginio turto perleidimo pripažįstamas pelno (nuostolių) ataskaitoje tuomet, kai ūkio subjektas įvykdo įsipareigojimą sumokėti dividendus. Šis aiškinimas neturėtų būti aktualus Bendrovės veiklai.

TFAAK 18-asis aiškinimas „Turto, gauto iš klientų, perleidimas“. Aiškinimas taikomas perspektyviai turto, gauto iš klientų, perleidimo sandoriams, įvykdytiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Europos Sąjungoje priimtas taikyti TFAAK 18-asis aiškinimas taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems po 2009 m. spalio 31 d.; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Aiškinimas paaiškina iš klientų gauto turto perleidimo sandorių apskaitos principus, visų pirma, aplinkybes, kurioms esant gali būti taikomas turto apibrėžimas; turto pripažinimą ir jo vertinimą įsigijimo savikaina pirminio pripažinimo metu; atskirų paslaugų nustatymą (viena ar daugiau paslaugų, suteiktų mainais už perleistą turą); pajamų pripažinimą; iš klientų gautų pinigų perleidimo apskaitos principus. Bendrovė TFAAK 18-ąjį aiškinimą taikys perspektyviai nuo 2010 m. sausio 1 d. Bendrovė vis dar vertina, kokios įtakos šis aiškinimas turės finansinėms ataskaitoms.

1-asis TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“. 2008 m. gruodžio mėn. priėmus pakeitimą, standartas taikomas finansinėms ataskaitoms, parengtoms pagal TFAS pirmą kartą už laikotarpį, prasidedantį 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau; Europos Sąjungoje priimtas taikyti persvarstytas 1-asis TFAS taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems po 2009 m. gruodžio 31 d.; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Persvarstytas 1-asis TFAS nenumato esminių pakeitimų lyginant su ankstesne versija, tačiau yra atlikti tam tikri struktūriniai pakeitimai, leidžiantys skaitytojams lengviau suprasti ir pritaikyti būsimus pokyčius. Šis standartas neturėtų būti aktualus Bendrovės veiklai.

32-ojo TAS "Finansinės priemonės: pateikimas" pakeitimas – „Teisių išleidimo klasifikavimas“ – taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2010 m. vasario 1 d. arba vėliau. Standarto pakeitimas numato, kad teisių suteikimai išleidžiant akcijas, už kurias gaunamos pinigų įplaukos užsienio valiuta, neturi būti apskaitomi kaip išvestinės finansinės priemonės. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

1-ojo TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“ pakeitimai – „Papildomos išimties, taikomos įmonėms, pirmą kartą rengiančioms finansines ataskaitas pagal TFAS“ – taikomi metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2010 m. sausio 1 d. arba vėliau; nepriimtas taikyti ES. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 19-asis aiškinimas „Finansinių įsipareigojimų panaikinimas išleidžiant nuosavybės priemones“, taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2010 m. liepos 1 d. arba vėliau; nepriimtas taikyti ES. Šis aiškinimas nurodo, kaip apskaitoje turi būti registruojamas įsiskolinimo sąlygų pakeitimas, dėl kurio įsipareigojimas panaikinamas kreditoriui įsigijus skolininko nuosavybės priemonių. Gautas pelnas ar nuostolis pripažįstamas pelno (nuostolio) straipsnyje naudojant nuosavybės priemonių tikrąją vertę lyginant ją su įsiskolinimo apskaitine verte. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 14-ojo aiškinimo pakeitimas – „Išankstiniai apmokėjimai pagal minimalų finansavimo reikalavimą“ – taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2011 m. sausio 1 d. arba vėliau; nepriimtas taikyti ES. Šis pakeitimas turės nežymų poveikį, nes jis taikomas tik tiems ūkio subjektams, kurie privalo mokėti minimalias įmokas į nustatytą išmokų pensijų planą. Šiuo pakeitimu panaikinama nenumatyta TFAAK 14-ojo aiškinimo pasekmė, susijusi su savanoriškai mokamais išankstiniais apmokėjimais į pensijų fondą, kai egzistuoja minimalaus finansavimo reikalavimas. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

5-ojo TFAS „Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti ir nutrauktoji veikla“ pakeitimas (ir dėl to atlikti 1-ojo TFAS pakeitimai), taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau. Šis pakeitimą 2008 m. gegužės mėnesį paskelbė Tarptautinių apskaitos standartų valdyba, vykdydama kasmetinį tobulinimo projektą. Pakeitimu patikslinama, kad jeigu įmonė parduoda dalį dukterinės įmonės ir dėl to praranda teisę ją kontroliuoti, dukterinės

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

Įmonės turtą ir įsipareigojimus įmonė turi klasifikuoti kaip parduoti skirtą turtą ar įsipareigojimus. Patikslinti nurodymai turėtų būti taikomi perspektyviai nuo dienos, kai įmonė pirmą kartą pradėjo taikyti 5-ąjį TFAS.

24-asis TAS „Informacija apie susijusias šalis“ (standartas pakeistas 2009 m. lapkričio mėn.; taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2011 m. sausio 1 d. arba vėliau; nepriimtas taikyti ES. 2009 m. buvo atlikti šie 24-ojo TAS pakeitimai: (a) supaprastintas susijusios šalies apibrėžimas patikslinant jo prasmę ir panaikinant sąvokos apibrėžimo neatitikimus; (b) iš dalies panaikintas reikalavimas dėl informacijos pateikimo, kuris taikomas valstybės valdomoms įmonėms. Bendrovė vertina, ar pakeitimas turės įtakos atskleidimams. Standartas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

9-asis TFAS „Finansinės priemonės“ (paskelbtas 2009 m. lapkričio mėn.; taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2013 m. sausio 1 d. arba vėliau; leidžiama taikyti anksčiau laiko; nepatvirtintas taikymui ES. 9-asis TFAS pakeičia tas 39-ojo TAS dalis, kurios yra susijusios su finansinio turto klasifikavimu ir vertinimu. Šis standartas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 12-asis aiškinimas „Koncesijų sutartys dėl paslaugų“, taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. kovo 30 d. arba vėliau. TFAAK 12-asis aiškinimas pateikia nurodymus paslaugų teikėjams dėl galiojančių standartų taikymo apskaitant viešojo ir privataus sektoriaus koncesijų susitarimus. TFAAK 12-asis aiškinimas neturės įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms, kadangi ji nėra sudariusi koncesijų sutarčių dėl paslaugų.

2-ojo TFAS „Mokėjimas akcijomis“ pakeitimai – „Grupės sandoriai, kurių apmokėjimas apskaičiuojamas akcijomis ir padengiamas grynaisiais pinigais“ – taikomi metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2010 m. sausio 1 d. arba vėliau. Šiuose pakeitimuose paaiškinama, kaip apskaityti mokėjimus akcijomis konsoliduotose ir atskirose finansinėse ataskaitose. Į standarto pakeitimus įtraukti panaikintų TFAAK 8-ojo ir TFAAK 11-ojo reikalavimai. Pakeitimuose išsamiau apibrėžiami TFAAK 11-ojo aiškinimo nurodymai, siekiant aptarti planus, kurie šiame aiškinyje anksčiau nebuvo nagrinėjami. Pakeitimai taip pat paaiškina sąvokų apibrėžimus, pateiktus standarto priede. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

1-ojo TFAS pakeitimas – „7-ojo TFAS reikalavimo atskleisti lyginamuosius duomenis ribotos išimties, taikomos įmonėms pirmą kartą taikančioms TFAS“ – taikomas metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2010 m. sausio 1 d. arba vėliau; nepriimtas taikyti Europos Sąjungoje. Įmonėms, rengiančioms finansines ataskaitas pagal TFAS, leidžiama nenurodyti naujų atskleidimų lyginamosios informacijos, kaip to reikalauja 7-ojo TFAS „Finansinės priemonės: atskleidimas“ pakeitimai, paskelbti 2009 m. kovo mėnesį. Šis 1-ojo TFAS pakeitimas įmonėms, pirmą kartą taikančioms TFAS, numato tokias pat pereinamąsias nuostatas, kokios yra numatytos 7-ojo TFAS pakeitime. Šis pakeitimas neturėtų turėti įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 9-ojo aiškinimo ir 39-ojo TAS pakeitimai – „Įterptosios išvestinės finansinės priemonės“ – taikomi metiniams laikotarpiams, pasibaigiantiems 2009 m. birželio 30 d. arba vėliau. Europos Sąjungoje priimti taikyti TFAAK 9-ojo aiškinimo ir 39-ojo TAS pakeitimai taikomi metiniams laikotarpiams, prasidedantiems po 2009 m. gruodžio 31 d.; leidžiama taikyti anksčiau laiko. Pakeitimai patikslina, kad perkėlus finansinį turtą iš tikraja verte bendrųjų pajamų ataskaitoje apskaitomo turto grupės, turi būti įvertintos visos įterptosios finansinės priemonės ir, jei būtina, atskirai įtraukiamos į apskaitą. Šie pakeitimai neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

B.2 Užsienio valiutų perskaičiavimas

(a) Funkcinė ir pateikimo valiuta

Finansinėse ataskaitose parodyti straipsniai įvertinti pirminės ekonominės aplinkos, kurioje Bendrovė vykdo veiklą, valiuta (toliau – funkcinė valiuta). Šios finansinės ataskaitos pateiktos Lietuvos litais (Lt), kuri yra Bendrovės funkcinė ir pateikimo valiuta. Nuo 2002 m. vasario 2 d. litas susietas su euru santykiu 3,4528 lito už 1 eurą.

JAV dolerio kursas (LTL/1USD)	2009 gruodžio 31	Vidutinis 2009 m. kursas
2008	2,4507	2,3569
2009	2,4052	2,4828

(b) Sandoriai ir likučiai

Sandoriai užsienio valiuta perskaičiuojami į funkcinę valiutą naudojant valiutų kursus, galiojančius sandorių atlikimo dieną. Pelnas ir nuostoliai, atsirandantys vykdant atsiskaitymus, susijusius su šiais sandoriais, bei perskaičiuojant piniginius turto bei įsipareigojimų likučius, įvertintus užsienio valiutomis, pagal metų pabaigoje galiojančius kursus, apskaitomi bendrųjų pajamų ataskaitoje.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.3 Ilgalaikis materialusis turtas

Ilgalaikis materialusis turtas, įsigytas 1996 m. sausio 1 d. ar vėliau, apskaitomas istorine įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma. Ilgalaikis materialusis turtas, įsigytas iki 1996 m. sausio 1 d., apskaitomas istorine įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma, koreguota dėl indeksacijos, taikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės skirtingoms turto grupėms nustatytus indeksacijos koeficientus. Per laikotarpį nuo 1992 m. sausio 1 d. iki 1995 m. gruodžio 31 d. buvo atliktos keturios ilgalaikio materialiojo turto indeksacijos.

Indeksacijų metu buvo taikomi šie indeksacijos koeficientai (priklausomai nuo turto įsigijimo datos ir tipo):

Indeksacijos data	Ilgalaikio materialiojo turto indeksacijos koeficientai
1992 m. sausio 1 d.	2,2 karto
1992 m. liepos 1 d.	2-5 kartus
1994 m. balandžio 15 d.	1,4-14 kartų
1995 m. gruodžio 31 d.	1,2-1,7 karto

Bendrovė negalėjo įvertinti galimo TAS Nr. 29 „Finansinės ataskaitos hiperinfliacijos sąlygomis“ nesilaikymo poveikio tam tikro ilgalaikio materialiojo turto vertinimui, kuris balanse yra apskaitomas istorine įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma, koreguota dėl indeksacijos, taikant 1992-1995 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus indeksacijos koeficientus. Tačiau bendras vartotojų kainų indekso padidėjimas per laikotarpį, kurio metu Lietuvos ekonomika buvo laikoma hiperinfliacine pagal TAS Nr. 29 (1990-1996 metai imtinai), smarkiai viršijo Vyriausybės nustatytus indeksacijos koeficientus. Dėl šios priežasties ilgalaikio materialiojo turto apskaitinė vertė, nurodyta 2009 m. gruodžio 31 d., būtų buvusi didesnė, jei Bendrovė būtų galėjusi tinkamai taikyti TAS Nr. 29 reikalavimus.

Vėliau patiriamos išlaidos pridamos prie turto apskaitinės vertės arba pripažįstamos kaip atskiras turtas tik tuo atveju, jeigu tikėtina, kad ateityje Bendrovė iš šio turto gaus ekonominės naudos ir šio turto savikaina gali būti patikimai įvertinta. Visos kitos remonto ir priežiūros sąnaudos pripažįstamos sąnaudomis bendrųjų pajamų ataskaitoje per tą finansinį laikotarpį, kuomet jos buvo patirtos.

Turto nusidėvėjimas apskaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą, nurašant turto įsigijimo vertę iki likvidacinės vertės per šiuos nustatytus naudingo tarnavimo laikotarpius:

Pastatai	40 metų
Mašinos ir įrengimai	10-25 metai
Transporto priemonės ir įranga	4-10 metų
Kitas ilgalaikis materialusis turtas	5-8 metai

Turto likvidacinės vertės ir naudingo tarnavimo laikotarpiai peržiūrimi ir prireikus koreguojami kiekvieną balanso parengimo dieną.

Jei nustatoma, kad ilgalaikio materialiojo turto apskaitinė viršija jo nustatytą atsiperkamąją vertę, turto vertė iš karto yra sumažinama iki atsiperkamosios vertės (B.5 pastaba).

Nebaigta statyba perkeliama į atitinkamas ilgalaikio materialiojo turto grupes tuomet, kai ji užbaigiama ir turtas yra parengtas jo numatytam naudojimui.

Kai ilgalaikis materialusis turtas nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė bei sukauptas nusidėvėjimas toliau nebeapskaitomi finansinėse ataskaitose, o su tuo susijęs pelnas arba nuostoliai, apskaičiuoti kaip skirtumas tarp įplaukų ir perleisto ilgalaikio materialiojo turto apskaitinės vertės, įtraukiami apskaičiuojant veiklos pelną.

B.4 Nematerialusis turtas

Programinė įranga, iš kurios Bendrovė tikisi gauti ekonominės naudos ateityje, apskaitoma įsigijimo savikaina, sumažinta sukauptos amortizacijos suma. Amortizacija skaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą per 3 metų naudingo tarnavimo laikotarpį.

B.5 Nefinansinio turto vertės sumažėjimas

Turtas, kuriam skaičiuojama amortizacija arba nusidėvėjimas, peržiūrimas siekiant nustatyti jo vertės sumažėjimą, jeigu tik tam tikri įvykiai ar aplinkybių pasikeitimai liudija, kad turto apskaitinė vertė gali būti neatgauta. Suma, kuria turto apskaitinė vertė viršija jo atsiperkamąją vertę, pripažįstama vertės sumažėjimo nuostoliais. Atsiperkamoji vertė yra turto tikroji vertė, atėmus pardavimo sąnaudas, arba naudojimo vertė, priklausomai nuo to, kuri iš jų yra didesnė. Nustatant turto vertės sumažėjimą, turtas yra sugrupuojamas į mažiausias grupes, kurių atžvilgiu galima nustatyti atskirus pinigų srautus (pinigų srautus sukurančius vienetus).

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.6 Finansinis turtas

Paskolos ir gautinos sumos

Suteiktos paskolos ir gautinos sumos yra neišvestinis finansinis turtas, kuriam nustatyti fiksuoti ar kitaip nustatomi mokėjimai ir kuris nekotiruojamas aktyvioje rinkoje. Jos apskaitomos kaip trumpalaikis turtas, išskyrus tuos atvejus, kuomet jų terminas yra ilgesnis nei 12 mėnesių nuo balanso parengimo dienos. Pastaruoju atveju jos priskiriamos prie ilgalaikio turto. Paskolos ir gautinos sumos apskaitomos finansinės padėties ataskaitos prekybos ir kitų gautinų sumų bei suteiktų paskolų straipsniuose.

Paskolos ir gautinos sumos pradžioje yra apskaitomos tikrąja verte, o vėliau vertinamos amortizuota savikaina, taikant apskaičiuotų palūkanų normos metodą, sumažinta vertės sumažėjimo suma. Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolis pripažįstamas tuomet, kai yra objektyvių įrodymų, jog Bendrovė nesugebės atgauti visų šių sumų per iš anksto nustatytus terminus. Vertės sumažėjimo suma yra skirtumas tarp apskaitinės vertės ir įvertintų būsimųjų pinigų srautų, diskontuotų taikant apskaičiuotų palūkanų normą, dabartinės vertės. Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolio suma pripažįstama bendrųjų pajamų ataskaitos administracinių sąnaudų straipsnyje. Beviltiškos skolos yra nurašomos tais metais, kuriais jos nustatomos kaip neatgautinos.

Finansinio turto pripažinimo nutraukimas. Finansinio turto pripažinimas yra nutraukiamas, kuomet (a) turtas išperkamas arba baigiasi teisių gauti finansinio turto pinigų srautus terminas arba (b) teisės gauti turto pinigų srautus buvo perleistos arba sudaryta perleidimo sutartis, pagal kurią (i) Bendrovė iš esmės perdavė visą su turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą arba (ii) jeigu su nuosavybe susijusi rizika ir nauda nebuvo iš esmės nei perduota, nei išlaikyta, tačiau turto kontrolė nebuvo išlaikyta. Jeigu ūkio subjektas neturi praktinės galimybės viso turto perduoti nesusijusiai trečiajai šaliai, netaikydamas perdavimui papildomų sąlygų, tai ūkio subjektas išlaiko turto kontrolę.

B.7 Atsargos

Atsargos apskaitomos savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte, priklausomai nuo to, kuri iš jų yra mažesnė. Savikaina apskaičiuojama vadovaujantis *FIFO* metodu. Pagamintos produkcijos ir nebaigtos gamybos savikainą sudaro žaliavos, tiesioginės darbo ir kitos tiesioginės sąnaudos bei susijusios netiesioginės gamybos sąnaudos, tačiau į ją neįtraukiamos skolinimosi išlaidos.

Pagamintos produkcijos grynoji galimo realizavimo vertė yra įvertinta pardavimo kaina, esant įprastoms verslo sąlygoms, atėmus produkcijos užbaigimo ir pardavimo sąnaudas. Žaliavos ir kitos medžiagos, laikomos produkcijai gaminti, nėra nukainojamos žemiau negu jų savikaina, išskyrus tuos atvejus, kai tikėtina, kad iš šių žaliavų ir medžiagų pagamintos produkcijos savikaina viršys grynąją galimo realizavimo vertę. Tokiomis aplinkybėmis Bendrovė geriausiai grynosis žaliavų ir medžiagų galimo realizavimo vertės matu laiko vertę, už kurią būtų galima įsigyti tokias pačias žaliavas. Nuostolis, susidaręs dėl atsargų nukainojimo iki grynosios galimo realizavimo vertės, pripažįstamas bendrųjų pajamų ataskaitos pardavimo savikainos straipsnyje.

B.8 Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Pinigai ir pinigų ekvivalentai apskaitomi nominalia verte. Pinigus ir pinigų ekvivalentus sudaro pinigai kasoje, pinigai bankuose iki pareikalavimo, akredityvai bei kitos trumpalaikės labai likvidžios investicijos, kurių terminas yra ne ilgesnis kaip trys mėnesiai.

B.9 Akcinis kapitalas

Paprastosios akcijos apskaitomos jų nominalia verte. Už parduotas akcijas gauta suma, viršijanti jų nominalią vertę, apskaitoma kaip akcijų priedai.

B.10 Įstatymų numatytas rezervas

Įstatymų numatytas rezervas yra privalomas pagal Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus. Kasmetinis pervedimas į įstatymo numatytą rezervą sudaro 5 proc. grynojo rezultato ir yra privalomas tol, kol šis rezervas pasiekia 10 proc. akcinio kapitalo. Įstatymo numatytas rezervas negali būti skirtas dividendų mokėjimui, tačiau gali būti panaudotas būsimiems nuostoliams padengti.

B.11 Prekybos ir kitos mokėtinios sumos

Prekybos mokėtinios sumos yra įsipareigojimas tiekėjams sumokėti už prekes ir paslaugas, įsigytas Bendrovei vykdant įprastinę veiklą. Prekybos ir kitos mokėtinios sumos pradžioje pripažįstamos tikrąja verte, o vėliau vertinamos amortizuota savikaina, taikant apskaičiuotų palūkanų normos metodą.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.12 Pelno mokestis

Ataskaitinių ir praėjusių metų pelno mokesčio turtas ir įsipareigojimai yra apskaityti suma, kuri tikimasi bus atgauta arba sumokėta mokesčius administruojančiai institucijai. Skaičiuojant pelno mokestį yra naudojami mokesčių įstatymai ir mokesčio tarifai, kurie galioja balanso sudarymo datą.

Pelno mokesčio apskaičiavimas remiasi metiniu pelnu, įvertinus atidėtą pelno mokestį. Pelno mokestis skaičiuojamas pagal Lietuvos mokesčių įstatymų reikalavimus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymu, apmokestinamajam pelnui taikomas 20 proc. (2008: 15%) pelno mokesčio tarifas. Nuo 2010 m. sausio 1 d. bus taikomas 15% pelno mokesčio tarifas.

Mokestiniai nuostoliai gali būti keliami neribotą laikotarpį, išskyrus nuostolius, kurie susidarė dėl vertybinių popierių ir (arba) išvestinių finansinių priemonių perleidimo. Toks perkėlimas nutraukiamas, jeigu Bendrovė nebetęsia veiklos, dėl kurios šie nuostoliai susidarė, išskyrus atvejus, kai Bendrovė veiklos nebetęsia dėl nuo jos nepriklausančių priežasčių. Nuostoliai iš vertybinių popierių ir (arba) išvestinių finansinių priemonių perleidimo gali būti keliami 5 metus ir padengiami tik iš tokio paties pobūdžio sandorių pelno.

Atidėtasis pelno mokestis apskaitomas taikant įsipareigojimų metodą laikiniams skirtumams, susidarantiems tarp turto ir įsipareigojimų mokesčių bazės ir jų apskaitinės vertės finansinėse ataskaitose. Atidėtasis pelno mokestis apskaičiuojamas taikant balanso parengimo dienai patvirtintus arba iš esmės patvirtintus mokesčių tarifus (ir įstatymus), kuriuos numatoma taikyti, kuomet bus realizuojamas susijęs atidėtojo pelno mokesčio turtas arba įvykdomas atidėtojo pelno mokesčio įsipareigojimas. Atidėtasis pelno mokesčio turtas yra pripažįstamas visiems laikiniams skirtumams, jei yra tikėtina, kad bus gautas apmokestinamasis pelnas, kurio pakaks laikiniams skirtumams panaudoti.

Atidėtojo pelno mokesčio turtas pripažįstamas finansinės padėties ataskaitoje tiek, kiek Bendrovės vadovybė tikisi, kad jis bus realizuotas artimiausioje ateityje atsižvelgiant į apmokestinamojo pelno prognozes. Jei tikėtina, kad dalis atidėtojo pelno mokesčio nebus realizuota, ši atidėtojo pelno mokesčio dalis nėra pripažįstama finansinėse ataskaitose.

Atidėtasis pelno mokestis, susijęs su straipsniais, pripažįstamais kitų bendrųjų pajamų sąskaitoje, taip pat pripažįstamas kitų bendrųjų pajamų sąskaitoje.

Atidėtojo pelno mokesčio turtas ir įsipareigojimai sudengiami, kuomet egzistuoja teisiškai pagrindžiama teisė sudengti ataskaitinio laikotarpio mokesčių turtą su ataskaitinio laikotarpio mokesčių įsipareigojimais ir kuomet atidėtasis pelno mokestis susijęs su ta pačia fiskaline institucija.

B.13 Lizingas ir nuoma – kur Bendrovė yra nuomininkė

Nuoma

Nuoma, kai nuomotojui lieka reikšminga rizikos dalis ir nuosavybės teikiama nauda, laikoma nuoma. Nuomos įmokos (atėmus bet kurias nuomotojo suteiktas nuolaidas) pripažįstamos sąnaudomis bendrųjų pajamų ataskaitoje proporcingai per visą nuomos laikotarpį.

B.14 Nuoma – kur Bendrovė yra nuomotoja

Turtas, išnuomotas pagal nuomos sutartis, apskaitomas balanse ilgalaikio materialiojo turto straipsnyje. Jis nu dėvimas per numatytą naudingo tarnavimo laiką panašiai, kaip ir kitas bendrovei priklausantis ilgalaikis materialusis turtas. Nuomos pajamos pripažįstamos proporcingai per visą nuomos laikotarpį.

B.15 Išmokos darbuotojams

(a) Socialinio draudimo įmokos

Bendrovė už savo darbuotojus moka socialinio draudimo įmokas į Valstybinį socialinio draudimo fondą (toliau – Fondas) pagal nustatytą įmokų planą, vadovaujantis vietos teisės aktų reikalavimais. Nustatytą įmokų planas – tai planas, pagal kurį Bendrovė moka fiksuoto dydžio įmokas į Fondą ir neturi teisinio ar konstruktyvaus įsipareigojimo toliau mokėti įmokas, jei Fondas neturi pakankamai turto, kad sumokėtų visas išmokas darbuotojams, susijusias su jų tarnyba dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais. Socialinio draudimo įmokos pripažįstamos sąnaudomis pagal kaupimo principą ir priskiriamos prie darbo užmokesčio sąnaudų.

**AB „LIFOSA“
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

(b) Išeitinės išmokos

Išeitinės išmokos darbuotojams mokamos nutraukus darbo santykius su darbuotoju iki jo įprasto išėjimo į pensiją arba darbuotojui priėmus sprendimą savo noru išeiti iš darbo mainais į tokias išmokas. Bendrovė pripažįsta išeitines išmokas tada, kai ji yra akivaizdžiai įpareigota nutraukti darbo santykius su esamais darbuotojais pagal detalų oficialų darbo santykių nutraukimo planą be galimybės jo atsisakyti arba įpareigota mokėti išeitines išmokas po to, kai jos buvo pasiūlytos už išėjimą iš darbo savo noru. Jei išeitinės išmokos tampa mokėtinos vėliau nei per 12 mėnesių nuo balanso datos, jos diskontuojamos iki dabartinės vertės.

(c) Premijų planai

Bendrovė pripažįsta įsipareigojimą ir sąnaudas premijoms, kuomet ji yra įsipareigojusi pagal sutartį arba praeityje taikoma praktika yra sukūrusi konstruktyvų įsipareigojimą.

B.16 Pajamų pripažinimas

Pardavimo pajamas sudaro atlygio, gauto ar gautino už parduotas prekes ir paslaugas Bendrovei vykdant įprastinę veiklą, tikroji vertė. Pajamos apskaitomos atėmus pridėtinės vertės mokestį, sugražintas prekes ir kainų nuolaidas bei eliminavus pardavimus Bendrovės viduje. Pajamos iš prekių pardavimo pripažįstamos tik tada, kai pirkėjui perduodama visa reikšminga rizika ir nuosavybės į prekes teikiama nauda (paprastai remiantis standartizuotomis pardavimo sąlygomis - INCOTERMS).

Palūkanų pajamos pripažįstamos proporcingai, taikant apskaičiuotų palūkanų normos metodą. Kuomet sumažėja gautinos sumos vertė, Bendrovė sumažina jos apskaitinę vertę iki atsiperkamosios vertės, kurią sudaro įvertinti būsimi pinigų srautai, diskontuoti priemonės pirmine apskaičiuotų palūkanų norma, ir toliau skaičiuoja diskontą kaip palūkanų pajamas. Palūkanų pajamos už sumažėjusios vertės paskolas pripažįstamos taikant pirminę apskaičiuotų palūkanų normą.

B.17 Dividendų paskirstymas

Bendrovės akcininkams paskirstomi dividendai Bendrovės finansinėse ataskaitose pripažįstami įsipareigojimu tuo laikotarpiu, kuomet jie patvirtinami Bendrovės akcininkų.

B.18 Vienai akcijai tenkantis pelnas

Vienai akcijai tenkantis paprastasis pelnas apskaičiuojamas dalijant akcininkams tenkantį grynąjį pelną iš išleistų paprastųjų vardinių akcijų skaičiaus svertinio vidurkio, neįskaitant paprastųjų vardinių akcijų, kurias nusipirkė Bendrovė ir kurios laikomos kaip nuosavos akcijos.

B.19 Informacija apie segmentus

Informacija apie verslo segmentus atskleidžiama vadovaujantis tuo pačiu metodu, kuris naudojamas teikiant informaciją ūkio subjekto pagrindiniams sprendimams priimančiam asmeniui. Pagrindinį sprendimą priimančią asmenį, kuris yra atsakingas už išteklių paskirstymą ir verslo segmentų veiklos rezultatų įvertinimą, sudaro Valdyba, kuri priima strateginius sprendimus.

B.20 Emisijos teisės

Bendrovė dalyvauja anglies dioksido viršutinės ribos ir prekybos schemoje (angl. „cap and trade scheme“). Bendrovei yra nustatytas tikslas sumažinti anglies dioksido emisijas į atmosferą kiekį iki nustatyto lygio (viršutinės ribos). Vyriausybė Bendrovei suteikia emisijos teises, kurių skaičius lygus viršutinei ribai. Teisės suteikiamos neatlygintinai. Bendrovė įvertina ir emisijos teises, ir vyriausybės subsidijas įsigijimo savikaina, lygia nuliui. Įvykdžius faktines emisijas, pripažįstamas įsipareigojimas. Įsipareigojimai, kurie bus padengti turimomis emisijos teisėmis, įvertinami tų emisijos teisių apskaitine verte. Bet kuris emisijų perviršis įvertinamas emisijos teisių rinkos verte laikotarpio pabaigoje. Pajamos iš parduoto emisijos teisių perviršio pripažįstamos faktinio pardavimo dieną.

B.21 Subsidijos

Subsidijos pripažįstamos tuomet, kai pagrįstai užtikrinama, kad subsidija bus gauta ir Bendrovė laikysis visų jai keliamų sąlygų.

Subsidijos, susijusios su ilgalaikio materialiojo turto pirkimu, yra pripažįstamos ilgalaikiais įsipareigojimais ir apskaitomos bendrųjų pajamų ataskaitoje proporcingai per visą susijusio turto nusidėvėjimo laikotarpį.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.22 Pinigų srautų ataskaita

Pinigų srautų ataskaitos sudarymo tikslais palūkanų pajamos, gautos už indėlius banke ir einamosios sąskaitos likučius, laikomos finansinės veiklos pajamomis, o palūkanos, gautos už suteiktas paskolas, – investicinės veiklos pajamomis.

C. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

C.1 Finansinės rizikos veiksniai

Vykdydama veiklą, Bendrovė susiduria su įvairiomis finansinėmis rizikomis: rinkos rizika (įskaitant valiutų kursų svyravimo riziką, palūkanų normos riziką ir kitą kainos riziką), kredito rizika ir likvidumo rizika. Bendra Bendrovės rizikos valdymo programa siekiama sumažinti galimą neigiamą rizikos veiksnių poveikį Bendrovės veiklos rezultatams.

Už rizikos valdymą yra atsakinga Bendrovės vadovybė. Vadovybė nustato, įvertina ir vykdo atitinkamus veiksmus, siekdama sumažinti finansines rizikas.

(a) Rinkos rizika

(i) Valiutų kursų svyravimo rizika

Bendrovė vykdo veiklą tarptautiniu mastu, todėl jai yra iškilusi valiutų kursų svyravimo rizika, susijusi su įvairiomis valiutomis, pirmiausia su JAV doleriu. Valiutų kursų svyravimo rizika iškyla dėl ateities komercinių sandorių ir pripažinto turto ir įsipareigojimų.

Bendrovės valiutų kursų svyravimo rizikos valdymas pagrįstas numatomų pinigų srautų pagrindinėmis valiutomis derinimu. Kadangi beveik visi Bendrovės vykdomi sandoriai, įskaitant produkcijos pardavimą ir žaliavų pirkimą, yra vykdomi JAV doleriais, JAV dolerio valiutos kurso svyravimai neturi poveikio Bendrovės pinigų srautams. Tačiau šie svyravimai atsispindi finansinio turto ir įsipareigojimų, kurie yra išreikšti užsienio valiutomis, o vėliau perskaičiuojami į funkcinę valiutą litą (LTL), balansinėje vertėje.

Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai JAV doleriais:	2009	2008
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	13 702	39 897
Gautinos sumos	72 469	466 980
Mokėtinos sumos	(22 258)	(94 863)
Atvira pozicija	63 913	412 014

Jautrumas užsienio valiutų kursų svyravimams apskaičiuojamas nustatant bendrą grynosios valiutų kursų rizikos mastą ir visų pirma kyla dėl suteiktų paskolų, prekybos gautinų sumų, pinigų ir pinigų ekvivalentų bei mokėtinų sumų, išreikštų JAV doleriais. Jautrumo analizė parodo apytikslį rizikos mastą litui JAV dolerio atžvilgiu susilpnėjus / sustiprėjus 2 procentais. Prielaidos dėl valiutų kursų pokyčio buvo paremtos faktiniais JAV dolerio kurso svyravimais per 2009 metus. Jei 2009 m. gruodžio 31 d. jokiems kitiems veiksniams nepakitus litas JAV dolerio atžvilgiu būtų susilpnėjęs / sustiprėjęs 2 proc., Bendrovės nuostolis dėl valiutų kursų svyravimų būtų 1 278 tūkst. Lt didesnis / mažesnis (2008: 4% pelnas būtų 16 481 tūkst. Lt mažesnis / didesnis).

Bendrovė nesusiduria su reikšminga valiutų kursų svyravimo rizika vykdydama eurais (EUR) išreikštus sandorius, kadangi nuo 2002 m. vasario 2 d. litas yra susietas su euru santykiu 3,4528 Lito už 1 eurą.

(ii) Kita kainos rizika

Bendrovė nepatiria vertybinių popierių kainos rizikos, nes neturi investicijų į vertybinius popierius ar kitas panašias finansines priemones.

(iii) Pinigų srautų ir tikrosios vertės palūkanų normos rizika

Bendrovės pajamos ir pinigų srautai iš pagrindinės veiklos iš esmės yra nepriklausomi nuo rinkos palūkanų normų pokyčių. Bendrovė neturi įsipareigojimų, už kuriuos reikėtų mokėti palūkanas. Pagrindinis palūkanas uždirbantis finansinis turtas, kurį turi Bendrovė, apima:

- Trumpalaikė paskola susijusiai šaliai, kuriai nustatyta fiksuota palūkanų norma (14 pastaba).
- Trumpalaikius indėlius banke bei akredityvus, kuriuos galima konvertuoti į nustatytą pinigų sumą ir kurių tikrosios vertės pokyčio rizika nėra reikšminga. Šie indėliai laikomi bankuose iki trijų mėnesių pinigų srautų valdymo tikslais ir yra priskiriami pinigų ekvivalentams (išsamesnė informacija pateikta 15 pastaboje).

Pasiskirstymas tarp fiksuotos ir kintamos palūkanų normos priklauso nuo faktinės situacijos rinkoje.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

(b) Kredito rizika

Už kredito rizikos valdymą yra atsakinga Bendrovės vadovybė. Kredito rizika kyla dėl pinigų ir pinigų ekvivalentų bei trumpalaikių indėlių bankuose, o taip pat dėl prekybos gautinų sumų iš pirkėjų ir suteiktos paskolos susijusiai šaliai. Bendrovė renkasi tik gerai žinomus ir nepriklausomų ekspertų įvertintus Lietuvos bankus. Bendrovė didžiąją dalį savo produktų parduoda didmenine prekyba užsiimantiems klientams ir vadovaujasi vidaus taisyklėmis, užtikrinančiomis, kad jos produkcija būtų parduodama tik tiems klientams, kurie turi tinkamą kredito istoriją. Bendrovė visada įvertina kliento kredito kokybę, atsižvelgdama į jo finansinę būklę, ankstesnių laikotarpių patirtį ir kitus veiksnius. Pardavimai nesujusioms šalims dažniausiai yra atliekami tik tada, kai pirkėjas iš anksto sumoka visą pinigų sumą. Kreditas suteikiamas tik keletui klientų, kuriuos Bendrovė labai gerai žino ir kurių kredito istorija yra nepriekaištinga. Kalbant apie pardavimus susijusioms šalims, produktai parduodami tik įmonei „Eurochem Trading GmbH”, kuri vykdo didmeninę prekybą Bendrovės produktais ne Europos Sąjungos šalyse. Teikiant paskolą susijusiai EuroChem grupės įmonei papildomos kredito rizikos vertinimo procedūros neatliekamos.

Ataskaitiniu laikotarpiu Bendrovė nepatyrė reikšmingų sunkumų surinkdama gautinas sumas iš pirkėjų arba atsiimdama pinigus iš bankų (išskyrus pateiktas 18 pastaboje). Bendrovės Vadovybės nuomone, numatomoje ateityje neturėtų atsirasti reikšmingų nuostolių dėl šių šalių įsipareigojimų nevykdymo, taip pat nesitikima jokių reikšmingų sunkumų susigrąžinant paskolas iš susijusių šalių.

Didžiausia kredito rizika, patiriama finansinių ataskaitų parengimo dieną, yra kiekvienos 13 pastaboje nurodytos finansinio turto grupės apskaitinė vertė.

(c) Likvidumo rizika

Bendrovei iškilusi likvidumo rizika dėl gautinų ir mokėtinų sumų terminų nesutapimo. Valdant Bendrovės likvidumo riziką didžiausias dėmesys skiriamas pinigų srautų, susijusių su trumpalaikėmis gautinomis, mokėtinomis sumomis ir kapitalinėmis investicijomis, derinimui bei pakankamo kiekio likvidžių lėšų, kurių užtektų atlikti einamuosius mokėjimus pagal grafiką, užtikrinimui.

Vadovybė kontroliuoja besikeičiančias Bendrovės likvidumo rezervo prognozes, atsižvelgdama į numatomus pinigų srautus. Remiantis naujausiais pinigų srautų vertinimais, Bendrovė artimiausioje ateityje neturėtų patirti jokių rimtų su likvidumu susijusių problemų.

Bendrovė neturi kitų finansinių įsipareigojimų, išskyrus prekybos ir kitas mokėtinas sumas. Visų finansinės padėties ataskaitoje apskaitytų prekybos ir kitų mokėtinų sumų mokėjimo terminas yra 12 mėnesių ir jų tikroji vertė iš esmės atitinka jų apskaitines vertes, kadangi diskontavimo poveikis būtų nereikšmingas.

C.2 Kapitalo rizikos valdymas

Vykdydama kapitalo valdymą Bendrovės vadovybė siekia užtikrinti savo veiklos tęstinumą, kad galėtų suteikti naudos savo akcininkams ir kitoms suinteresuotoms šalims.

Bendrovės kapitalą sudaro nuosavas kapitalas atėmus pinigus ir pinigų ekvivalentus. 2009 ir 2008 metais Bendrovė neturėjo finansinių skolų.

Norėdama palaikyti ar koreguoti kapitalo struktūrą, Bendrovė gali pakoreguoti akcininkams išmokamų dividendų sumą, gražinti kapitalą akcininkams ar imtis kitokių reikiamų veiksmų.

Remiantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu, akcinės bendrovės įstatinis kapitalas turi būti ne mažesnis kaip 150 tūkst. litų, o nuosavas kapitalas – ne mažesnis kaip 50 procentų bendrovės įstatinio kapitalo dydžio. 2009 m. gruodžio 31 d. ir 2008 m. gruodžio 31 d. Bendrovė vykdė šiuos reikalavimus.

C.3 Tikrosios vertės vertinimas

Laikoma, kad prekybos gautinų sumų nominali vertė, atėmus vertės sumažėjimą, ir mokėtinų sumų nominali vertė atitinka jų tikrąsias vertes. Atskleidimo finansinėse ataskaitose tikslams suteiktos paskolos, apskaitomos amortizuotos savikainos metodu, bei finansinių įsipareigojimų tikroji vertė nustatoma diskontuojant būsimus sutartinius pinigų srautus taikant dabartinę rinkos palūkanų normą, kurią Bendrovė taikytų panašioms finansinėms priemonėms.

D. SVARBŪS APSKAITINIAI VERTINIMAI IR SPRENDIMAI

Vertinimai ir sprendimai nuolat peržiūrimi ir įvertinami remiantis praeities patirtimi bei kitais veiksniais, įskaitant būsimų įvykių tikimybę, kuri laikoma pagrįsta tam tikromis aplinkybėmis.

**AB „LIFOSA“
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolis

Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolis yra apskaičiuotas remiantis vadovybės atliktais gautinų sumų, kurios nebus susigražintos pagal pradžioje numatytus terminus, atgautinumo ir susigražinimo laiko vertinimais. Šiam apskaičiavimui atlikti reikia priimti svarbius sprendimus. Sprendimai priimami atsižvelgiant į reikšmingas skolininko finansines problemas, tikimybę, kad skolininkas bankrutuos ar jam bus atlikta finansinė reorganizacija, taip pat į mokėjimų neįvykdymą ar uždelimą. Dabartiniai Bendrovės vertinimai galėtų žymiai pasikeisti, pasikeitus situacijai rinkoje ir bendrai situacijai visoje ekonomikoje (14 pastaba). Atgautinumo lygis taip pat labai priklauso nuo sėkmės faktorių ir veiksmų, kurių buvo imtasi, siekiant susigražinti gautinas sumas, kurių mokėjimas buvo žymiai uždelstas.

Atsargų vertės sumažėjimo nuostolis

Pagamintos produkcijos nukainojimas iki gryniosios galimo realizavimo vertės atliekamas remiantis vadovybės įvertinimu dėl tikėtinių pagamintos produkcijos pardavimo kainų po finansinių metų pabaigos. Jeigu pagamintos produkcijos pasigaminimo savikaina viršija tikėtinas jos pardavimo kainas, pripažįstamas vertės sumažėjimo nuostolis. Šis įvertinimas atliekamas kiekvienai reikšmingai pagamintos produkcijos pozicijai balanso sudarymo dieną. Bendrovės vadovybė tikėtinas produkcijos pardavimo kainas po metų pabaigos nustatė remdamasi prieinama rinkos informacija ir / arba esamais susitarimais su produkcijos pirkėjais.

Žaliavos ir kitos medžiagos, laikomos produkcijai gaminti, nėra nukainojamos žemiau negu jų savikaina, jeigu produkcija, kurią gaminant jos naudojamos, tikimasi parduoti už savikainą ar didesnę kainą. Tuo atveju, kai žaliavų kainų kritimas parodo, kad iš jų pagamintos produkcijos savikaina viršys grynąją galimo realizavimo vertę, žaliavos nukainojamos iki jų gryniosios galimo realizavimo vertės. Tokiomis aplinkybėmis tiksliausiai žaliavų ir medžiagų gryniosios galimo realizavimo vertės matu laikoma vertė, už kurią būtų galima įsigyti tokias pačias žaliavas.

Dabartiniai vadovybės vertinimai dėl atsargų gryniosios galimo realizavimo vertės galėtų pasikeisti, pasikeitus Bendrovės gaminamos produkcijos paklausai bei esant kitiems nenumatytiems pokyčiams rinkoje (12 pastaba).

Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikotarpių vertinimas

Bendrovė naudoja senus pastatus ir įrangą, kurių naudingo tarnavimo laikotarpiai įvertinti remiantis numatomais produkto gyvavimo ciklais. Tačiau ekonominiai naudingo tarnavimo laikotarpiai gali skirtis nuo dabartinių vertinimų dėl techninių naujovių ar konkurentų veiksmų.

Pastarojo meto pasaulio ir Lietuvos finansų rinkų svyravimai

Dėl pasaulinės ekonominės aplinkos smukimo ketvirtame 2008 m. ketvirtyje trąšų kainos 2009 m. reikšmingai krito lyginant su aukštu bei vidutiniu 2008 m. kainų lygiu.

Besitęsianti pasaulinė likvidumo krizė, kuri prasidėjo 2008 m. viduryje, sąlygojo daugelio problemų atsiradimą, įskaitant mažesnį kapitalo rinkos finansavimą, žemesnį likvidumo lygį bankininkystės sektoriuje ir kartais aukštesnes tarpbankinio skolinimosi normas ir ypač didelius svyravimus vertybinių popierių rinkose. Nestabili padėtis pasaulinėse finansų rinkose lėmė bankų bankrotus ir privertė imtis priemonių gelbėti bankams, veikiantiems Jungtinėse Valstijose, Vakarų Europos šalyse, Rusijoje ir kitose valstybėse. Vargu, ar įmanoma numatyti besitęsiančios finansinės krizės poveikio mastą, ar visiškai nuo jos apsisaugoti.

Vadovybė negali patikimai nustatyti, kokį poveikį Bendrovės finansinei būklei turės tolesnis finansų rinkų likvidumo mažėjimas ir svyravimų didėjimas valiutos ir nuosavybės vertybinių popierių rinkose. Vadovybė mano, kad dabartinėmis sąlygomis taikomos visos būtinos priemonės Bendrovės veiklos stabilumui ir plėtrai užtikrinti.

Sumažėjęs likvidumas gali paveikti Bendrovės skolininkų padėtį, o tai atitinkamai paveiktų jų galimybes padengti įsiskolinimus. Blogėjančios klientų veiklos sąlygos taip pat gali paveikti Bendrovės pinigų srautų prognozes ir finansinio bei nefinansinio turto vertės sumažėjimo įvertinimą. Remdamasi turima informacija, Bendrovės vadovybė įvertino ir tinkamai apskaitė potencialią šių veiksnių įtaką finansinėse ataskaitose.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASTABOS

1. PARDAVIMAI

Vienintelis Bendrovės verslo segmentas – mineralinių trąšų gamyba. Visas Bendrovės turtas yra Lietuvoje. Bendrovės pardavimo pajamų pagal rinkas analizė pateikta žemiau:

	Sales	
	2009	2008
Indija	204 194	948 202
Pakistanas	143 552	-
Vokietija	134 144	88 969
Olandija	89 175	50 522
Etiopija	45 120	37 697
Lietuva	41 214	124 569
Lenkija	33 541	84 957
Kenija	30 837	-
Prancūzija	11 146	109 021
Italija	10 320	-
Vietnamas	9 174	-
Airija	8 512	14 881
Tanzanija	8 031	-
Didžioji Britanija	7 503	10 500
Kitos	7 260	10 363
Romunija	6 813	13 858
Ukraina	6 113	12 690
Švedija	6 092	2 151
Čekija	5 966	18 607
Baltarusija	4 272	-
Tadžikistanas	3 701	9 429
Vengrija	3 358	27 360
Malaizija	2 901	-
Belgija	2 843	7 700
Dramblio Kaulo Krantas	2 419	-
Ispanija	2 392	17 263
Latvija	2 268	1 559
Kamerūnas	1 915	-
Austrija	1 416	-
Čilė	1 393	-
Danija	1 213	26 536
Brazilija	-	84 897
Portugalija	-	16 493
Argentina	-	30 554
	838 798	1 748 778

Pardavimo pajamos priskirtos geografiniams segmentams pagal tai, kurioje šalyje yra parduodami Bendrovės produktai pagal išsiuntimo dokumentus. Dažniausiai produktų pardavimo šalis sutampa su pirkėjo buvimo šalimi, išskyrus pardavimus tam tikriems didmenininkams, visų pirma susijusiai įmonei „Eurochem Trading GmbH”. Pavyzdžiui, „Eurochem Trading GmbH “ yra įsikūrusi Šveicarijoje, tačiau vykdo didmeninę prekybą Bendrovės produktais ne Europos Sąjungos šalyse (išsamesnė informacija apie sandorius su susijusia šalimi „Eurochem Trading GmbH “ pateikiama 20 pastaboje). 2009 m. parduota 910 tūkst. tonų diamonio fosfato (2008: 755 tūkst. tonų).

Pardavimų pagal kategorijas analizė:

	2009	2008
Diamonio fosfato pardavimai	743 848	1 533 149
Monokalčio fosfato pardavimai	58 820	152 544
Aliuminio fluorido pardavimai	15 043	25 346
Kiti pardavimai	386	1 266
Prekių pardavimai	818 097	1 712 305
Elektros, šilumos energijos ir kiti pardavimai	13 792	18 430
Emisijos teisių pardavimai	6 098	2 473
Žaliavų pardavimai	811	15 570
	838 798	1 748 778

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

2. PARDAVIMO IR PASKIRSTYMO SĄNAUDOS

	2009	2008
Gabenimo laivais sąnaudos	239	3 466
Transportavimo sąnaudos	14 945	12 924
Krovos ir ekspedicijos sąnaudos	13 661	10 194
Kitos pardavimo ir paskirstymo sąnaudos	256	199
	29 101	26 783

3. ADMINISTRACINĖS SĄNAUDOS

	2009	2008
Išmokos darbuotojams	10 481	12 777
Socialinis draudimas	3 229	4 099
Mokesčiai (išskyrus pelno mokestį)	1 855	1 631
Abejotinų skolų sąnaudos (14 pastaba)	3 316	-
Konsultacijų sąnaudos	891	903
Nusidėvėjimas ir amortizacija	961	862
Draudimas	334	577
Apsaugos paslaugos	879	816
Telekomunikacijų sąnaudos	385	531
Suteikta parama	894	2 565
Kitos administracinės sąnaudos	3 751	4 005
	26 976	28 766

4. SĄNAUDOS PAGAL JŲ POBŪDĮ

	2009	2008
Sunaudotos žaliavos ir medžiagos	640 924	1 215 255
Atsargų vertės sumažėjimo nuostolis (12 pastaba)	481	191 199
Išmokos darbuotojams ir socialinis draudimas	68 498	70 745
Transportavimo paslaugos	29 101	26 783
Nusidėvėjimas ir amortizacija	31 192	30 358
Pagamintos produkcijos, pusgaminių ir nebaigtos gamybos pasikeitimas	50 130	(59 674)
Remontas ir eksploatacija	13 616	15 479
Energija ir kuras	9 685	13 202
Mokesčiai (išskyrus pelno mokestį)	1 855	1 631
Konsultacinės paslaugos	891	952
Apsaugos paslaugos	879	816
Telekomunikacijos ir IT priežiūros sąnaudos	385	531
Rinkodara	896	809
Abejotinų skolų sąnaudos	3 316	-
Kita	6 924	33 671
	858 773	1 541 757

Išmokų darbuotojams ir socialinio draudimo sąnaudas sudaro: 45 445 tūkst. Lt atlyginimai (2008 m. – 49 730 tūkst. Lt), 16 437 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokos (2008 m. – 16 610 tūkst. Lt) ir 6 616 tūkst. Lt premijos bei kitos išmokos (2008 – 4 405 tūkst. Lt).

5. GRYNASIS OPERACIJŲ UŽSIENIO VALIUTA PELNAS (NUOSTOLIAI)

Grynasis operacijų užsienio valiuta pelnas ir nuostoliai atsirado dėl reikšmingų Bendrovės funkcinės valiutos (Lietuvos lito) ir pagrindinės prekybos valiutos (JAV dolerio) keitimo kurso svyravimų. Be to, 2008 m. suteikta paskola JAV doleriais (14 pastaba).

6. KITOS PAJAMOS

	2009	2008
Palūkanų pajamos už trumpalaikes paskolas	17 865	8 491
Pelnas iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo	42	26
	17 907	8 517

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

7. PELNO MOKESTIS

	2009	2008
Ataskaitinio laikotarpio pelno mokestis	49	68 808
Atidėtasis pelno mokestis	7 812	(39 272)
	7 861	29 536
Pelno mokestis, taikomas Bendrovės pelnui prieš apmokestinimą, skiriasi nuo teorinės sumos, kuri susidarytų taikant bazinį pelno mokesčio tarifą:		
	2009	2008
(Nuostolis)/ pelnas prieš apmokestinimą	(18 047)	266 766
Mokestis taikant 20 proc. tarifą (2008 m. – 15%)	(3 609)	40 015
Neapmokestinamųjų pajamų ir suteiktos paramos įtaka	-	(385)
Apmokestinamojo pelno nemažinančių sąnaudų įtaka	320	219
Pasikeitusio pelno mokesčio tarifo įtaka	11 150	(10 313)
Pelno mokestis	7 861	29 536

Pasikeitusio pelno mokesčio tarifo įtaka kyla dėl to, kad nuo 2010 m. pelno mokesčio tarifas bus sumažintas nuo 20 proc. iki 15 proc., o 2009 m. jis buvo padidintas nuo 15% iki 20% (žr. B.12 pastabą).

Atidėtojo pelno mokesčio turto pasikeitimas per laikotarpį:

Atidėtasis pelno mokestis

	Atsargų vertės sumažėjimas	Gautinų sumų vertės sumažėjimas	Mokestinis nuostolis	Sukauptos sąnaudos	Viso
2008 m. sausio 1 d.	-	-	-	1 989	1 989
Pripažinta bendrųjų pajamų ataskaitoje	38 240	-	-	1 032	39 272
2008 m. gruodžio 31 d.	38 240	-	-	3 021	41 261
Pripažinta bendrųjų pajamų ataskaitoje	(38 168)	541	31 526	(1 711)	(7 812)
2009 m. gruodžio 31 d.	72	541	31 526	1 310	33 449

Atidėtasis pelno mokesčio turtas yra pripažįstamas tokia apimtimi, kokia yra tikėtina, kad ateityje bus gautas apmokestinamasis pelnas, kurio pakaks laikiniams skirtumams panaudoti. Tikimasi, kad Bendrovės pripažintas atidėtojo pelno mokesčio turtas bus realizuotas per kelerius artimiausius metus.

Šiose finansinėse ataskaitose buvo pripažintas atidėto pelno mokesčio turtas visiems laikiniams skirtumams, kadangi Bendrovės vadovybė tikisi, kad per ateinančius kelerius metus planuojamo uždirbti mokestinio pelno pakaks visiems šiems laikiniams skirtumams realizuoti. Vis dėlto, galimybė visiškai realizuoti atidėto pelno mokesčio turtą priklauso nuo to, ar Bendrovei pavyks įvykdyti savo veiklos planus.

8. VIENAI AKCIJAI TENKANTIS PELNAS

	2009	2008
Akininkams tenkantis grynas (nuostolis)/pelnas	(25 908)	237 231
Išleistų paprastųjų vardinių akcijų skaičiaus svertinis vidurkis (tūkst.)	21 021	21 021
Vienai akcijai tenkantis (nuostolis)/pelnas (Lt už vieną akciją)	(1,23)	11,29

Bendrovė neturi potencialiai konvertuojamų paprastųjų akcijų, dėl to sumažintas vienai akcijai tenkantis pelnas/(nuostolis) yra lygus paprastajam vienai akcijai tenkančiam pelnui/(nuostoliui).

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

9. ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS

	Pastatai	Mašinos ir įrengimai	Transporto priemonės ir įranga	Kitas ilgalaikis materialusis turtas	Nebaigta statyba	Iš viso
2008 m. sausio 1 d.						
[sigijimo savikaina arba indeksuota savikaina	188 128	375 026	16 748	11 660	10 287	601 849
Sukauptas nusidėvėjimas	(87 610)	(242 890)	(9 208)	(9 343)	-	(349 051)
Likutinė vertė	100 518	132 136	7 540	2 317	10 287	252 798
2008 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai						
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	100 518	132 136	7 540	2 317	10 287	252 798
[sigijimai	-	6 053	1 010	626	34 233	41 922
Perleidimai ir nurašymai	(23)	(1)	-	(5)	-	(29)
Perklasifikavimai	11 957	28 457	-	136	(40 550)	-
Nusidėvėjimas	(4 405)	(23 563)	(1 106)	(1 066)	-	(30 140)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	108 047	143 082	7 444	2 008	3 970	264 551
2008 m. gruodžio 31 d.						
[sigijimo savikaina arba indeksuota savikaina	200 002	405 478	17 215	12 199	3 970	638 864
Sukauptas nusidėvėjimas	(91 955)	(262 396)	(9 771)	(10 191)	-	(374 313)
Likutinė vertė	108 047	143 082	7 444	2 008	3 970	264 551
2009 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai						
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	108 047	143 082	7 444	2 008	3 970	264 551
[sigijimai	-	1 545	684	423	36 275	38 927
Perleidimai ir nurašymai	(536)	-	-	(20)	-	(556)
Perklasifikavimai	2 768	15 329	-	422	(18 519)	-
Nusidėvėjimas	(4 795)	(24 218)	(1 353)	(571)	-	(30 937)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	105 484	135 738	6 775	2 262	21 726	271 985
2009 m. gruodžio 31 d.						
[sigijimo savikaina arba indeksuota savikaina	201 372	416 267	17 747	12 058	21 726	669 170
Sukauptas nusidėvėjimas	(95 888)	(280 529)	(10 972)	(9 796)	-	(397 185)
Likutinė vertė	105 484	135 738	6 775	2 262	21 726	271 985

Žemę Bendrovė nuomojasi 99 metų laikotarpiui iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės pagal nuomos sutartį, sudarytą 1997 metais. Nuomos mokėjimai už žemę 2009 metais sudarė 303 tūkst. Lt (2008 m. – 298 tūkst. Lt), pripažinti bendrųjų pajamų ataskaitoje kaip administracinės sąnaudos.

Be to, Bendrovė nuomojo tam tikrą savo ilgalaikį materialųjį turtą, kurio likutinė vertė sudarė 271 tūkst. Lt (2008 m. – 935 tūkst. Lt). Metinės pajamos, uždirbtos iš šio turto nuomos, sudarė 84 tūkst. Lt (2008 m. – 72 tūkst. Lt), o patirtos nusidėvėjimo sąnaudos buvo 28 tūkst. Lt (2008 m. 77 tūkst. Lt).

**AB „LIFOSA“
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

10. NEMATERIALUSIS TURTAS

	Programinė įranga
2008 m. sausio 1 d.	
Įsigijimo savikaina	1 121
Sukaupta amortizacija	(471)
Likutinė vertė	650
2008 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	650
Įsigijimai	105
Perleidimai ir nurašymai	(78)
Amortizacijos sąnaudos	(218)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	459
2008 m. gruodžio 31 d.	
Įsigijimo savikaina	1 049
Sukaupta amortizacija	(590)
Likutinė vertė	459
2009 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	459
Įsigijimai	401
Perleidimai ir nurašymai	-
Amortizacijos sąnaudos	(255)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	605
2009 m. gruodžio 31 d.	
Įsigijimo savikaina	1 450
Sukaupta amortizacija	(845)
Likutinė vertė	605

11. KITOS GAUTINOS SUMOS

Ilgalaikių gautinų sumų likutis apima 2 703 tūkst. Lt (2008 m. – 2 559 tūkst. Lt) ilgalaikį indėlį, skirtą užtikrinti neapibrėžtąjį įsipareigojimą sutvarkyti gamyklos aplinką, vadovaujantis LR aplinkos apsaugos ministerijos patvirtinta tvarka, tuo atveju, jeigu Bendrovė nutrauktų savo veiklą (21 pastaba) bei 17 326 tūkst. Lt (2008 m. – 150 tūkst. Lt) išankstinius apmokėjimus už ilgalaikį turtą bei nebaigtą statybą.

12. ATSARGOS

	Pagaminta produkcija	Žaliavos ir medžiagos	Nebaigta gamyba	Pusga- miniai	Iš viso
2008 m. gruodžio 31 d.					
Įsigijimo savikaina	173 449	151 790	7 594	12 914	345 747
Nukainojimas iki grynosios galimo realizavimo vertės	(97 697)	(81 530)	(4 433)	(7 539)	(191 199)
Grynoji galimo realizavimo vertė	75 752	70 260	3 161	5 375	154 548
2009 m. gruodžio 31 d.					
Įsigijimo savikaina	47 409	28 778	1 765	1 914	79 866
Nukainojimas iki grynosios galimo realizavimo vertės	(481)	-	-	-	(481)
Grynoji galimo realizavimo vertė	46 928	28 778	1 765	1 914	79 385

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

12. ATSARGOS (tęsinys)

Bendrovė 2008 m. gruodžio 31 d. buvo pripažinusi atsargų vertės sumažėjimo nuostolį. Pagamintos produkcijos vertė buvo sumažinta iki gryniosios jos galimo realizavimo vertės dėl to, kad 2008 m. pabaigoje krito pagamintos produkcijos pardavimo kainos pasaulinėse rinkose. Atitinkamai, vertės sumažėjimo nuostolis buvo suformuotas pusgaminiams ir nebaigta gamybai. Kadangi pagrindinių žaliavų kainos kitimas paprastai pasireiškia vėliau negu pagamintos produkcijos kainų kitimas ir vyksta ta pačia kryptimi, buvo tikėtina, kad iš balanso dieną apskaitytų žaliavų pagamintos produkcijos savikaina viršys grynąją tos produkcijos galimo realizavimo vertę. Dėl to pagrindinės žaliavos buvo įvertintos verte, už kurią, vadovybės įvertinimu, būtų galima įsigyti tokias pačias žaliavas. Bendrovės vadovybės nuomone, toks žaliavų įvertinimas geriausiai atspindėjo jų grynąją galimo realizavimo vertę balanso dieną.

Visos atsargos, kurioms 2008 gruodžio 31 d. buvo suformuotas vertės sumažėjimas, buvo sunaudotas gamyboje ir/arba parduotas 2009 m.

2009 m. gruodžio 31 d. tik pagamintos produkcijos (aliuminio fluorida) vertė buvo sumažinta iki galimo realizavimo vertės, stabilizavusis pagamintos produkcijos kainoms pasaulinėse rinkose.

Produkcija, kuriai pripažinta vertės sumažėjimo nuostolis, nėra pasenusi ar kitaip sugedusi. Visą ją tikimasi parduoti arba sunaudoti gamyboje.

13. FINANSINĖS PRIEMONĖS

(a) *Finansinės priemonės pagal kategorijas*

Finansinių priemonių apskaitos principai buvo taikomi šiems straipsniams:

	Paskolos ir gautinos sumos
2009 m. gruodžio 31 d.	
Finansinės padėties ataskaitoje nurodytas turtas	
Ilgalaikės gautinos sumos	2 703
Prekybos ir kitos gautinos sumos	81 193
Gautinų sumų vertės sumažėjimas	(3 640)
Suteiktos trumpalaikės paskolos	342 972
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	34 393
Iš viso	461 261
Kiti finansiniai įsipareigojimai	
Finansinės padėties ataskaitoje nurodyti įsipareigojimai	
Prekybos ir kitos mokėtinos sumos	47 843
Iš viso	47 843
Paskolos ir gautinos sumos	
2008 m. gruodžio 31 d.	
Finansinės padėties ataskaitoje nurodytas turtas	
Ilgalaikės gautinos sumos	2 559
Prekybos ir kitos gautinos sumos	122 938
Suteiktos trumpalaikės paskolos	359 764
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	63 469
Iš viso	548 730
Kiti finansiniai įsipareigojimai	
Finansinės padėties ataskaitoje nurodyti įsipareigojimai	
Prekybos ir kitos mokėtinos sumos	123 426
Iš viso	123 426

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

13. FINANSINĖS PRIEMONĖS (tęsinys)

Į šiose lentelėse nurodytas gautinas sumas nėra įtraukti išankstiniai apmokėjimai, gautini mokesčiai bei jų permokos ir kitas nefinansinis turtas, o į mokėtinas sumas nėra įtraukti mokėtini mokesčiai ir kiti nefinansiniai įsipareigojimai.

(b) Finansinio turto kredito kokybė

2009 m. gruodžio 31 d. Bendrovės piniginių lėšų bankų sąskaitose, akredityvų ir trumpalaikių banko indėlių vertė buvo 34 393 tūkst. Lt (2008 m. – 63 469 tūkst. Lt). 2009 m. gruodžio 31 d. likučiai buvo laikomi Lietuvos bankuose, kurių ilgalaikio skolinimosi reitingas, suteiktas tarptautinės reitingų agentūros „FitchRatings”, buvo ne mažesnis nei A arba Lietuvos bankuose, kurių nevertino tarptautinės reitingų agentūros, tačiau kurių patronuojančios bendrovės turi ne mažesnę nei A ilgalaikio skolinimosi reitingą.

2009 m. gruodžio 31 d. Bendrovės nepradelstos ir nuvertėjusios prekybos gautinos sumos sudarė 75 687 tūkst. Lt (2008 m. – 113 780 tūkst. Lt). Jas galima išskirti į šias grupes:

	2009	2008
Nepradelstos ir nuvertėjusios prekybos gautinos sumos		
Gautinos sumos iš susijusios šalies „Eurochem Trading GmbH“	69 919	107 119
Gautinos sumos iš nesusijusių pirkėjų	5 768	6 661
	75 687	113 780

Daugiau informacijos apie sandorius su susijusiomis šalimis yra pateikta 14 ir 20 pastabose. „Eurochem Trading GmbH” jau keletą metų yra Bendrovės klientas, kuris visada įvykdydavo savo įsipareigojimus.

Praėjusiais metais nebuvo persvarstyti grąžinimo terminai jokiam finansiniam turtui, kuris priešingu atveju tapų pradelstu arba nuvertėjusiu (išskyrus pateiktas 14 pastaboje).

14. PREKYBOS IR KITOS GAUTINOS SUMOS BEI SUTEIKTOS PASKOLOS

	2009	2008
Prekybos gautinos sumos bendraja verte	81 193	122 938
Prekybos gautinų sumų vertės sumažėjimas	(3 640)	(305)
Gautinas PVM	12 944	40 437
Išankstiniai apmokėjimai tiekėjams	9 034	1 572
Kitos gautinos sumos	628	1 216
	100 159	165 858
Suteiktos trumpalaikės paskolos	342 972	359 764
	443 131	525 622

Lentelėje nurodytas suteiktas trumpalaikės paskolas sudaro 336 156 Lt (97 357 tūkst. EUR) paskola, suteikta susijusiai šaliai „Eurochem A.M. Limited“ pagal 2009 m. liepos 15 d. pasirašytą sutartį. Sukauptos palūkanos 2009 m. gruodžio 31 d. sudaro 6 816 tūkst. Lt. Paskola suteikta laikotarpiui iki 2010 m. liepos 15 d. su 5,0 proc. palūkanų norma. Prieš suteikiant paskolą eurais buvo sugražinta JSC MCC EuroChem 349 654 tūkst. Lt (145 800 tūkst. USD) paskola ir apmokėta 12 755 tūkst. Lt palūkanų.

2008 m. informacija: Lentelėje nurodytas suteiktas trumpalaikės paskolas sudaro 345 059 tūkst. Lt (140 800 tūkst. USD) paskola, suteikta susijusiai šaliai „Eurochem A.M. Limited“ pagal 2008 m. gruodžio 11 d. pasirašytą sutartį, ir 12 253 tūkst. Lt (5 000 tūkst. USD) paskola, suteikta pagal 2005 m. gruodžio 23 d. sutartį, kuri buvo tęsiama 2006, 2007 ir 2008 m. Sukauptos palūkanos sudaro atitinkamai 803 tūkst. Lt ir 1 649 tūkst. Lt. Paskolos suteiktos laikotarpiui iki 2009 m. gruodžio 11 d. ir 29 d. su 5,0 proc. palūkanų norma.

2008 m. liepos 17 d. buvo suteikta 140 000 tūkst. USD paskola su 5,0 proc. palūkanų norma patronuojančiai bendrovei JSC MCC EuroChem, kuri buvo grąžinta 2008 m. gruodžio 15 d. įskaitant sukauptas palūkanas.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

14. PREKYBOS IR KITOS GAUTINOS SUMOS (tęsinys)

Prekybos ir kitų gautinų sumų bei suteiktų paskolų tikrosios vertės iš esmės atitinka jų apskaitines vertes. Vadovybės nuomone, diskontavimo poveikis būtų nereikšmingas.

Prekybos gautinos sumos, pradelstos mažiau nei šešis mėnesius, nėra laikomos nuvertėjusiomis. Lentelėje pateikiama šių prekybos gautinų sumų senėjimo analizė.

Pradelstos, bet nuvertėjusios prekybos gautinos sumos	2009	2008
Iki 3 mėnesių	1 868	4 497
Nuo 3 iki 6 mėnesių	-	4 356
	1 868	8 853

Pradelstos, bet nuvertėjusios prekybos gautinos sumos yra susijusios su atskirais klientais, kurie praeityje savo įsipareigojimus įvykdė. Remiantis vadovybės įvertinimu, 2009 metais visas pradelstas, bet nuvertėjusias prekybos gautinas sumas numatoma atgauti 2010 m.

2009 m. gruodžio 31 d. 3 640 tūkst. Lt vertės prekybos gautinos sumos (2008 m. – 305 tūkst. Lt) buvo nuvertėjusios ir visai sumai buvo pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis. Atskirai įvertintos pradelstos gautinos sumos yra susijusios su pirkėjais – didmenininkais, kurie netikėtai atsidūrė sunkioje ekonominėje situacijoje. Nesitikima, kad bus atgauta bent dalis šių sumų. Lentelėje žemiau pateikiama šių gautinų sumų senėjimo analizė.

	2009	2008
Nuvertėjusios prekybos gautinos sumos, kurioms pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis		
Nuo 6 iki 12 mėnesių	-	-
Daugiau nei 12 mėnesių	3 640	305
	3 640	305

Lentelėje nurodyti prekybos gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolio pasikeitimai:

	2009	2008
Sausio 1 d.	305	294
Per metus nurašytos gautinos sumos kaip neatgautinos	3 316	-
Valiutų kursų pasikeitimo poveikis	19	11
Gruodžio 31 d.	3 640	305

Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolio sukūrimas ir atstatymas parodytas bendrųjų pajamų ataskaitos administracinių sąnaudų straipsnyje. Sumos, kurioms pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis, paprastai yra nurašomos, jei nėra tikėtina atgauti nors dalį jų. Kitose prekybos ir kitų gautinų sumų grupėse nėra nuvertėjusio turto.

Bendrovės prekybos ir kitų gautinų sumų likutis, išreikštas JAV doleriais, 2009 m. gruodžio 31 d. buvo 72 469 tūkst. Lt (2008 m. – 466 980 tūkst. Lt). Kitos gautinos sumos išreikštos eurais ir litais.

15. PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI

	2009	2008
Pinigai banke iki pareikalavimo	862	1 937
Pinigai kasoje	4	9
Terminuoti indėliai	29 005	61 523
Akredityvai	4 522	-
	34 393	63 469

Bendrovės pinigų ir pinigų ekvivalentų likutis, išreikštas JAV doleriais, 2009 m. gruodžio 31 d. buvo 13 702 tūkst. Lt (2008 m. – 39 897 tūkst. Lt).

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

16. AKCINIS KAPITALAS

2009 m. gruodžio 31 d. ir 2008 m. gruodžio 31 d. įstatinį akcinį kapitalą sudarė 21 020 564 paprastosios vardinės akcijos, kurių kiekvienos nominali vertė lygi 10 Lt. Per 2009 ir 2008 m. nebuvo jokių įstatinio akcinio kapitalo pasikeitimų.

17. SUBSIDIJOS

Bendrovė yra gavusi 5 976 tūkst. Lt subsidiją iš ES struktūrinių fondų, skirtą projekto „Vietinių ir atsinaujinančių sieros rūgšties cecho energijos šaltinių naudojimas energijos gamybai” finansavimui (gauta 2007 m.), bei 238 tūkst. Lt subsidiją iš Aplinkos apsaugos investicijų fondo, skirtą iš dalies finansuoti nuotekų valymo įrenginio įsigijimą (gauta 2008 m.). Subsidijos yra amortizuojamos per susijusio ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikotarpį ir per 2009 m. pajamomis buvo pripažinta 727 tūkst. Lt nuo visos gautos subsidijų sumos (2008: 712 tūkst. Lt) susijusio ilgalaikio materialaus turto nusidėvėjimo sąnaudoms padengti.

18. PREKYBOS IR KITOS MOKĖTINOS SUMOS

	2009	2008
Prekybos mokėtinos sumos	37 373	106 210
Mokėtinas importo PVM	3 270	17 552
Kitos mokėtinos sumos ir sukauptos sąnaudos	10 470	17 216
Avansu gautos sumos	77	1 009
Kiti mokėtini mokesčiai	505	311
Socialinio draudimo įmokos	1 948	1 811
	53 643	144 109

Bendrovės prekybos ir kitų mokėtinų sumų likutis, išreikštas JAV doleriais, 2009 m. gruodžio 31 d. buvo 22 258 tūkst. Lt (2008 m. – 94 863 tūkst. Lt).

19. PINIGŲ SRAUTAI IŠ ĮPRASTINĖS VEIKLOS

	2009	2008
(Nuostolis)/pelnas prieš apmokestinimą	(18 047)	266 767
Koregavimai:		
Nusidėvėjimas ir amortizacija (9, 10 pastabos)	31 192	30 358
Atsargų nurašymas	971	52
Atsargų vertės sumažėjimo nuostolio pokytis (12 pastaba)	(190 718)	191 199
Finansinės palūkanos	(373)	(2 320)
Gautos palūkanos už suteiktas paskolas	(12 755)	(7 500)
Grynasis nuostolis (pelnas) iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo	(42)	(26)
Nerealizuotas valiutų kursų pasikeitimo nuostolis (pelnas)	16 352	(48 909)
Apyvartinio kapitalo pasikeitimai:		
– prekybos ir kitos gautinos sumos	52 770	55 169
– prekybos ir kitos mokėtinos sumos	(91 193)	83 094
– atsargos	264 910	(282 142)
Pinigų srautai iš įprastinės veiklos	53 067	285 742

Per 2008 ir 2009 metus neįvyko jokių reikšmingų nepiniginių sandorių.

Pinigų srautų ataskaitoje pajamas iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo sudaro:

	2009	2008
Likutinė vertė (9, 10 pastabos)	556	107
Pelnas iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo (6 pastaba)	42	26
	598	133

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

20. SANDORIAI SU SUSIJUSIOMIS ŠALIMIS

Bendrovę kontroliuoja „Mineral and Chemical Company Eurochem“ (Rusija), kuriai priklauso 91,15 proc. Bendrovės akcijų. Pagrindinė patronuojanti šalis – Linea Limited, registruota Bermuduose. 2009 m. gruodžio 31 d. pagrindinis „Mineral and Chemical Company Eurochem“ akcininkas ir galutinis naudos gavėjas, valdęs 95 proc. šios įmonės akcijų, buvo ponas Andrej Melničenko (pagrindinė kontroliuojanti šalis).

Kitos susijusios šalys yra „Eurochem“ grupės įmonės ir Bendrovės vadovybė.

Su susijusiomis šalimis įvyko šie sandoriai:

	2009		2008	
	Pardavimai	Pirkimai	Pardavimai	Pirkimai
OAo MXK „EuroChem“	-	-	-	35 235
„Eurochem Trading GmbH“	455 072	833	1 110 581	-
„Harvester Shipmanagement Ltd“	-	8 638	-	47 057
OAo „Kavdorskiy GOK“	-	329 881	8	709 739
OAo „NAK Azot“	-	84 638	-	90 228
UAB „EuroChem Baltic Logistics“	8	5 659	-	-
	455 080	429 649	1 110 589	882 259

Lentelėje nurodytos susijusios šalys priklauso „Eurochem“ grupei. Sandorius tarp susijusių šalių sudaro žaliavų pirkimai („Eurochem Trading GmbH“, „Kavdorskiy GOK“, „NAK Azot“ ir OAo MXK „EuroChem“), transportavimo paslaugų pirkimas („Harvester Shipmanagement Ltd“ ir UAB „EuroChem Baltic Logistics“) bei produkcijos pardavimas („Eurochem Trading GmbH“).

Taip pat 2009 m. buvo suteikta paskola susijusiai šaliai „Eurochem A.M. Limited“ (žr. 14 pastabą).

Sandorių su susijusiomis šalimis likučiai metų pabaigoje:

	2009		2008	
	Gautinos sumos	Mokėtinos sumos	Gautinos sumos	Mokėtinos sumos
„Eurochem Trading GmbH“	70 533	-	107 119	-
„Harvester Shipmanagement Ltd“	-	942	-	219
OAo „Kavdorskiy GOK“	-	15 138	-	90 512
OAo „NAK Azot“	-	6 104	-	2 877
„Eurochem A.M. Limited“	342 972	-	359 764	-
UAB „EuroChem Baltic Logistics“	2	129	-	-
	413 507	22 313	466 883	93 608

Gautinų sumų likučiai apima gautinas sumas už parduotą produkciją („Eurochem Trading GmbH“) ir suteiktas trumpalaikę paskolą („Eurochem A.M. Limited“). Mokėtinų sumų likučiai apima mokėtinas sumas už nupirtas žaliavas (OAo „Kavdorskiy GOK“, OAo „NAK Azot“) bei pirtas pervežimų paslaugas („Harvester Shipmanagement Ltd“ ir UAB „EuroChem Baltic Logistics“). Detalesnė informacija apie paskolą, suteiktą EuroChem A.M. Limited, pateikta 14 pastaboje, informacija apie suteiktų paskolų palūkanų pajamas – 6 pastaboje.

Pagrindinių vadovų darbo užmokestis

Vadovaujantis Bendrovės vadovybės darbo reglamentu, pagrindiniais vadovais laikomi aukščiausio ir aukštesniojo lygio vadovai. 2009 m. Bendrovė apskaitė 6 299 tūkst. Lt išmokų pagrindiniams vadovams (2008 m. – 6 117 tūkst. Lt), kurias sudarė 2 672 tūkst. Lt atlyginimas (2008 m. – 2 691 tūkst. Lt), 2 133 tūkst. Lt premijos (2008 m. – 1 975 tūkst. Lt) ir 1 494 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokos (2008 m. – 1 451 tūkst. Lt). Vidutinis aukščiausio ir aukštesniojo lygio vadovų skaičius 2008 ir 2009 metais buvo 10.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2009 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

21. NEAPIBRĖŽTIEJI IR NEBALANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

Neapibrėžtieji įsipareigojimai

Bendrovės gamybos proceso metu susidaro gipso atliekos. Pagal Aplinkos ministro įsakymą, Bendrovė parengė Atliekų tvarkymo veiklos nutraukimo atveju planą, tuo atveju, jeigu Bendrovė nutrauktų savo veiklą, bei įvertino tokiu atveju planuojamas atliekų sutvarkymo išlaidas, 2009 m. gruodžio 31 d. sudarančias 2 703 tūkst. Lt (2008 m. – 2 559 tūkst. Lt). Remiantis šiuo įvertinimu visai planuojamai sumai buvo gauta banko garantija iš SEB banko apribojant Bendrovės naudojimąsi 2 703 tūkst. Lt suma (11 pastaba).

Gipso atliekos laikomos specialioje tam skirtoje vietoje. Šiuo metu turimo ploto turėtų pakakti 2 – 4 metams laikyti naujai susidaranti perteklines gipso atliekas. Bendrovės vadovybė tikisi, kad iki to laiko Bendrovė suras tinkamą naują vietą ir užtikrins gamybos proceso tęstinumą.

Bendrovės ekonominių išteklių panaudojimas atliekų tvarkymui pagal aukščiau aprašytą planą yra Bendrovės visiškai kontroliuojamas ir nėra tikėtinas todėl, kad jis įvyktų tiktai Bendrovei nutraukus savo veiklą. Bendrovės vadovybė bei akcininkai neplanuoja likviduoti Bendrovės arba nutraukti prekybos numatomoje ateityje bei nenumato tokios situacijos, kad tai padaryti būtų neišvengiama. Remiantis tuo, finansinėse ataskaitose nėra suformuotas atidėjinys planuojamoms atliekų tvarkymo išlaidoms padengti.

Kapitalinių investicijų įsipareigojimai

Kapitalinių investicijų įsipareigojimai, susiję su ilgalaikiu materialiuoju turtu, dėl kurių balanso parengimo dienai buvo pasirašyta sutartis, tačiau kurie nebuvo pripažinti finansinėse ataskaitose, sudarė 13 136 tūkst. Lt (2008 m. gruodžio 31 d. – 1 170 tūkst. Lt)

Neapibrėžtieji mokesstiniai įsipareigojimai

Valstybinė Mokesčių inspekcija šiuo metu atlieka kompleksinį mokesčių patikrinimą Bendrovėje už laikotarpį nuo 2004 iki 2008 metų. Bendrovės vadovybei nežinomos jokios aplinkybės, dėl kurių galėtų iškilti potencialus reikšmingas įsipareigojimas šiuo atžvilgiu. Kompleksinio patikrinimo pabaiga numatyta 2010 m. gegužės 31 d.

Emisijos teisės

Bendrovė dalyvauja anglies dioksido viršutinės ribos ir prekybos schemoje (angl. *cap and trade scheme*). Vyriausybė Bendrovei suteikia emisijos teises, kurių skaičius lygus viršutinei ribai. Emisijos teisės suteikiamos nemokamai.

	2009	2008
Sukauptos emisijos teisės, perkeliama iš praėjusių laikotarpių (tonomis)	56 243	-
Ataskaitiniams metams suteiktos emisijos teisės (tonomis)	99 939	99 939
Faktinės emisijos per metus (tonomis)	-	(838)
Emisijos teisės, parduotos ar perduotos trečiosioms šalims per metus (tonomis)	(149 859)	(42 859)
Suteiktos emisijos teisės, kurių galiojimo laikas pasibaigė (tonomis)	-	-
Likusias nepanaudotas ir neparduotas emisijos teisės už praėjusius metus, kurios gali būti perkeliama į kitus metus (tonomis)	6 323	56 242
Nepanaudotų ir neparduotų emisijos teisių rinkos vertė balanso parengimo dieną (tūkst. Lt)	269	3 000
Pajamos, gautos per metus už parduotas emisijos teises (tūkst. Lt)	6 098	2 473

Emisijos teisių, kurios liko neparduotos ir nepanaudotos 2007 m. gruodžio 31 d., galiojimo laikas pasibaigė, kadangi jos buvo suteiktos Bendrovei 2004 – 2007 m. periodui ir negali būti perkeliama į 2008 m.

2008 – 2012 m. periodui Bendrovei suteiktas anglies dioksido emisijos į atmosferą kiekis sudaro 499 696 tonas (99 939 tonas kasmet). Nepanaudotos ir neparduotos emisijos teisės metų pabaigoje gali būti perkeliama į kitus metus iki 2012 m. pabaigos, kada jų galiojimo laikas pasibaigs.

Metinis pranešimas

1. Ataskaitinis laikotarpis, už kurį parengtas pranešimas

Metinis pranešimas parengtas už laikotarpį nuo 2009 m. sausio 1 d. iki 2009 m. gruodžio 31 d. Metiniame pranešime visi skaičiai nurodyti 2009 m. gruodžio 31 d., jeigu neaparta kitaip. Šiame pranešime AB „Lifosa“ toliau gali būti vadinama Įmone, Bendrove ar Emitentu.

2. Emitentas ir jo kontaktiniai duomenys

Pavadinimas	Akcinė bendrovė „Lifosa“
Teisinė forma	Juridinis asmuo, akcinė bendrovė
Įstatinis kapitalas	210 205 640 Lt.
Įregistravimo data ir vieta	1996 m. spalio 30 d. Juridinių asmenų registre
Įregistravimo pažymėjimo Nr.	025806
Įmonės kodas	161110455
Įmonės PVM kodas	611104515
Buveinės adresas	Juodkiškio g. 50, LT-57502 Kėdainiai
Telefonas	(8-347) 66 483
Faksas	(8-347) 66 166
Elektroninis paštas	info@lifosa.com
Interneto svetainės adresas	www.lifosa.com

Bendrovė neturi filialų ir atstovybių.

3. Emitento pagrindinės veiklos pobūdis

Bendrovės pagrindinė veikla – azoto-fosforo trąšų (diamonio fosfato), pašarinių fosfatų, o taip pat aliuminio fluorida gamyba bei didmeninė prekyba. Tarpiniai produktai – sieros rūgštis ir ekstraktinė fosforo rūgštis, skirti pagrindinei produkcijai gaminti. Bendrovės netipinė veikla yra elektros ir šilumos energijos gamyba ir prekyba.

4. Sutartys su vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkais

AB „Lifosa“ yra pasirašiusi sutartį su AB FMĮ „Finasta“ (Maironio g. 11, Vilnius) dėl bendrovės išleistų vertybinių popierių apskaitos tvarkymo.

5. Duomenys apie prekybą emitento vertybiniais popieriais reguliuojamose rinkose

AB „Lifosa“ paprastosios vardinės akcijos yra vertybinių popierių biržos NASDAQ OMX Vilnius Papildomajame prekybos sąraše. Kitose biržose Bendrovės akcijomis neprekiuojama.

Pagrindinės akcijų charakteristikos:

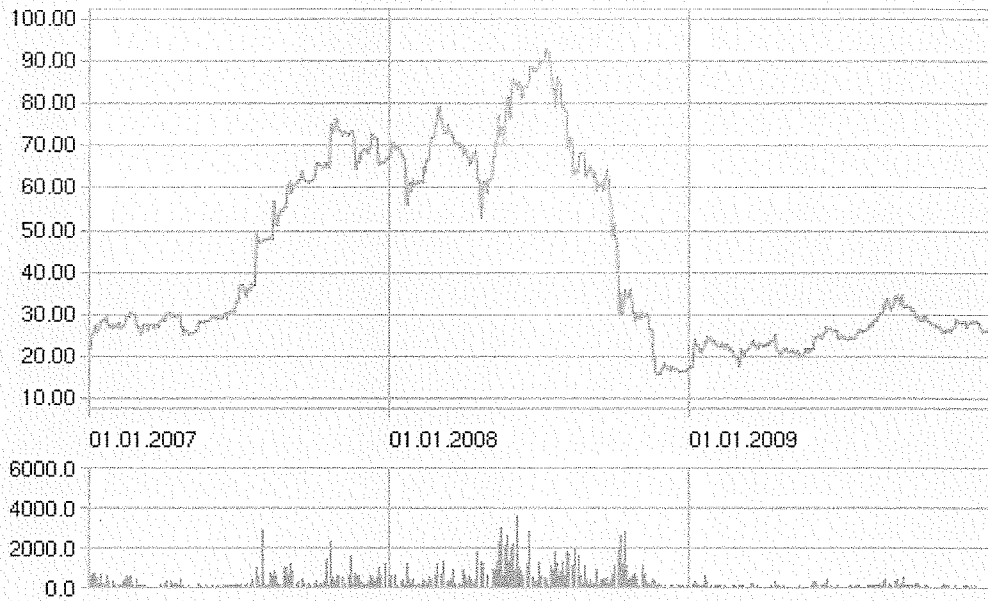
Akcijų rūšis	Paprastosios vardinės akcijos
ISIN kodas	LT0000116691
Trumpinys	LFO1L
Akcijų kiekis, vnt.	21 020 564
Nominali vertė, Lt	10
Bendra nominali vertė, Lt	210 205 640
Listingavimo pradžios data	1997 m. gegužės 12 d.

Klasifikavimas pagal GICS:

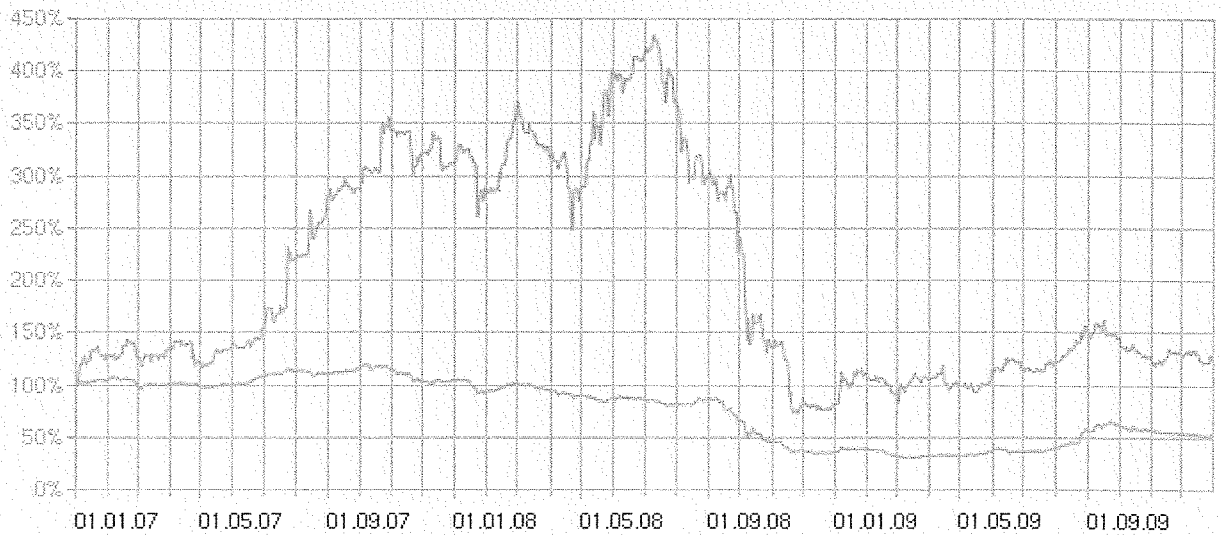
Sektorius	Medžiagos
Ekonominės veiklos grupė	Medžiagos
Ekonominės veiklos rūšis	Cheminiai preparatai
Ekonominės veiklos porūšis	Trąšos ir žemės ūkio cheminiai preparatai

AB „Lifosa“ akcijų prekyba

AB „Lifosa“ akcijų kainos palyginimas su NASDAQ OMX Vilnius indeksu

Indeksas/Akcijos	01.01.2007	31.12.2009	+/-%
--- OMX Vilnius	492,65	261,77	-46,86 ↓
--- LFO1L	21,40 LTL	27,78 LTL	29,81 ↑

6. Objektivi įmonės būklės, veiklos vykdymo ir plėtros apžvalga, pagrindinių rizikos rūšių ir neapibrėžtumų, su kuriais susiduria įmonė, apibūdinimas

Bendrovės verslo ir būklės apžvalga

Diamonio fosfatą ir pašarinius fosfatus vartotojai naudoja visame pasaulyje. Šiuos produktus gamina daug kompanijų, galinčių pasiūlyti tokios pat kokybės ir cheminės sudėties gaminių. Pardavimo rezultatyvumą labiausiai lemia pirkėjų rinkai pasiūlyta palankiausia kaina, kuriai didžiausią įtaką daro žemės ūkio padėtis, subsidijų politika, t.y. faktoriai, kuriems gamintojai įtakos neturi.

2008 m. prasidėjusi ir 2009 m. besitęsusi pasaulinė ekonominė krizė neaplenkė ir trąšų gamintojų. 2008 m. II pusm. prasidėjusios diamonio fosfato kainų ir paklausos mažėjimo tendencijos tęsėsi ir 2009 m. I pusm. Vienintelė gyvybinga trąšų realizavimo rinka išliko Indija, kur efektyviai veikia subsidijų trąšų pirkimui sistema. Tradicinėse rinkose Vakarų Europoje, Turkijoje, Brazilijoje diamonio fosfato prekyba vyko labai vangiai. Ūkininkai ženkliai sumažino trąšų pirkimus, trąšų importuotojai pardavinėjo likučius iš sandėlių be naujų užsakymų gamintojams. Didžioji dalis fosfatinių trąšų gamintojų dirbo nepilnu gamybiniu pajėgumu, kai kurios gamyklos buvo laikinai uždarytos.

Visgi 2009 m. III ketv. situacija fosfatinių trąšų rinkoje stabilizavosi, produkcijos kainų kritimas liovėsi, paklausa ir trąšų pirkimai pradėjo augti. Žemės ūkio ir maisto pramonės sektorius, kurie gamina pirmo būtinumo prekes, ekonominė krizė paveikė bene mažiausiai, todėl trąšų pramonė viena iš pirmųjų pramonės šakų pajuto atsigavimo ženklus. 2009 m. IV ketv. užfiksuota akivaizdi diamonio fosfato kainų kilimo tendencija, kuri motyvavo gamintojus sugrįžti prie įprastų gamybos apimčių ir leido pagerinti 2009 m. finansinius rezultatus.

Pagrindinių rizikos rūšių ir neapibrėžtumų, su kuriais susiduria įmonė, įvertinimas

Fosforo trąšų verslas yra cikliškas. Dėl ekonominių ir gamtinių veiksnių, galutinio vartotojo verslo cikliškumo, perkamosios galios sumažėjimo, fosforo trąšų kaina svyruoja, todėl galimas bendrovės pajamų ir pelno sumažėjimas, nepalankiu fosfatinių trąšų gamintojams periodu veikla gali tapti nuostolinga.

Perprodukcija gali sumažinti trąšų pardavimo kainas, Bendrovės produkcija gali tapti nekonkurencinga dėl didesnių nei konkurentų gamybos kaštų. Didžiąją dalį pagamintos produkcijos savikainos sudaro žaliavų įsigijimo savikaina. Fosfatinė žaliava (apatito koncentratas arba fosforitas) yra pagrindinė fosfatinių trąšų gamyboje, todėl mažiausi kaštai yra tą gamintojų, kurie fosfatinę žaliavą pasigamina patys.

Prastos gamtinės sąlygos (pvz. audros jūroje apribojančios laivų judėjimą), neramumai regionuose gali sutrikdyti žaliavų tiekimą, todėl sumažėtų produkcijos gamyba.

Verslo rizikos valdomos nuolat investuojant ne tik į susidėvėjusių įrengimų pakeitimą naujais, bet ir įdiegiant naujausias technologijas, tobulinant gamybos procesus, kas leidžia mažinti kaštus, taupiau naudoti žaliavas ir energetinius išteklius. Didžioji dalis žaliavų įsigijama iš pagrindinio akcininko MCC Eurochem kontroliuojamų įmonių. Perkant žaliavas iš trečiosios šalies, pasirenkami keli nesusiję tiekėjai. Žaliavų tiekimo procesas pastoviai planuojamas.

Bendrovės gaminamos trąšos yra aukštos kokybės ir vertinamos pirkėjų ir vartotojų. Prekės operatyviai pristatomos į įvairius regionus sutartomis transportavimo sąlygomis.

Bendrovės veiklos priežiūra ir vadovo atskaitomybė bei kontrolė yra užtikrinama valdybai analizuojant ir vertinant vadovo pateiktą bei valdybos reikalaujamą medžiagą kiekvieną mėnesį vykstančiuose valdybos posėdžiuose visais svarbiausiais Bendrovės veiklos klausimais. Tokiu būdu Bendrovės valdyba nuolat užtikrina strateginį vadovavimą Bendrovei bei kontroliuoja, kaip generalinis direktorius ir Vadovybės nariai įgyvendina Bendrovės kasmetinius verslo, investicijų, gamybos ir kt. planus. 2009 m. išrinktas Audito komitetas, kurio pagrindinės funkcijos yra: stebėti Bendrovės veiklos, finansinės atskaitomybės ir audito procesus, jų atitikimą teisės aktams ir teikti valdybai rekomendacijas dėl Bendrovės vidaus kontrolės efektyvumo bei rizikų valdymo tobulinimo.

Finansinės rizikos, su kuriomis susiduria Bendrovė, ir jų valdymas aprašytos audituotų finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte.

7. Finansinių ir nefinansinių veiklos rezultatų analizė

Pagrindiniai veiklos rodikliai:

	2007	2008	2009
Pardavimų pajamos, tūkst. Lt	921 648	1 748 778	838 798
Pardavimų savikaina, tūkst. Lt	578 022	1 486 208	802 696
Bendrasis pelnas, tūkst. Lt	343 626	262 570	36 102
<i>bendrojo pelno marža, %</i>	37	15	4
Veiklos pelnas, tūkst. Lt	267 748	264 447	-18 420
<i>veiklos pelno marža, %</i>	29	15	-2
Pelnas prieš pelno mokesčių, tūkst. Lt	270 065	266 767	-18 047
<i>pelno prieš pelno mokesčių marža, %</i>	29	15	-2
Grynasis pelnas, tūkst. Lt	221 102	237 231	-25 908
<i>grynojo pelno marža, %</i>	24	14	-3
EBITDA, tūkst. Lt	298 423	297 125	12 772
<i>EBITDA marža, %</i>	32	17	2
Nuosavybės grąža (ROE), %	36	28	-3
Turto grąža (ROA), %	31	23	-3
Skolos-nuosavybės koeficientas	0,17	0,24	0,07
Bendras likvidumo koeficientas	4,66	3,77	10,38
Skubaus padengimo koeficientas	4,01	2,99	8,9
Padengimo gryniaisiais pinigais rodiklis	1,76	0,32	0,64
Vienai akcijai tenkantis pelnas, Lt	10,52	11,29	-1,23
Akcijos rinkos kaina laikotarpio pabaigoje, Lt	67,00	17,44	27,78
P/E	6,37	1,54	-22,59
Pajamos vienam darbuotojui, tūkst. Lt	904	1 744	847

8. Nuorodos ir papildomi paaiškinimai apie finansinėje atskaitomybėje pateiktus duomenis

2009 metais bendrovė pagamino 908 191 toną diamonio fosfato, t.y. 14,9 proc. daugiau nei 2008 metais (790 300 tonų). Pašarinių fosfatų (gamintas tik monokalčio fosfatas) pagaminta 42 500 tonų, t. y. 31,4 proc. mažiau nei 2008 metais (61 925 t). 2009 metais sieros ir fosforo rūgščių gamybiniai pajėgumai buvo pilnai išnaudojami. Sieros rūgšties 2009 metais pagaminta 1 156 000 tonų, t.y. 10 proc. daugiau nei 2008 metais (1 051 400 t), fosforo rūgšties pagaminta 440 300 tonų, t.y. 10,6 proc. daugiau nei 2008 metais (398 050 t).

Bendrovė gamina elektros energiją, kurią pirmiausiai naudoja savo reikmėms, o likusį perteklinį kiekį parduoda. 2009 metais pagaminta 270 756 tūkst. kWh elektros energijos, t.y. 13,8 proc. daugiau nei 2008 metais (237 850 tūkst. kWh). Elektros energijos gamyba padidėjo dėl išaugusios sieros rūgšties gamybos ir visus metus gaminusio elektros energiją 6,1 MW turbogeneratoriaus (2008 metais 6,1 MW turbogeneratorius buvo įvestas į eksploataciją birželio mėn. ir gamino elektros energiją 7 mėnesius).

Pajamos iš pagrindinės veiklos sudarė 838 798 tūkst. Lt ir, lyginant su 2008 metais (1 748 778 tūkst. Lt), sumažėjo 52 proc. Jų sumažėjimą labiausiai sąlygojo kritusios diamonio fosfato kainos pasaulinėje rinkoje. Bendrovės parduoto diamonio fosfato vidutinė 2009 metų kaina sumažėjo 63 proc. lyginant su 2008 metų vidutine kaina, trašų parduota 20,6 proc. daugiau nei 2008 metais. Produkcijos (diamonio fosfato, pašarinių fosfatų, aliuminio fluorido, sieros ir fosforo rūgščių) pardavimo pajamos siekė 818 098 tūkst. Lt (2008 metais – 1 712 305 tūkst. Lt). Pajamos iš diamonio fosfato pardavimo sudarė 743 848 tūkst. Lt (2008 metais – 1 533 149 tūkst. Lt), t.y. 88,7 proc. visų pajamų (2008 metais – 87,7 proc.). Pajamos iš pašarinių fosfatų pardavimo sudarė 58 820 tūkst. Lt (2008 metais – 152 754 tūkst. Lt) arba 7 proc. (2008 metais – 8,7 proc.) visų pajamų.

Diamonio fosfato pardavimo apimtys, t.:

	1 ketv.	2 ketv.	3 ketv.	4 ketv.	VISO
2009	255 887	197 123	226 309	230 907	910 226
2008	193 122	224 732	215 234	121 764	754 852
Pasikeitimas %, 2009/2008	132,5	87,8	105,1	189,6	120,6

Parduotos produkcijos savikaina sudarė 802 696 tūkst. Lt ir, lyginant su 2008 metais (1 486 208 tūkst. Lt), sumažėjo 46 proc. Savikainos kritimą lėmė 47 proc. sumažėjusios žaliavų ir medžiagų sąnaudos: nuo 640 924 tūkst. Lt 2009 metais iki 1 215 255 tūkst. Lt 2008 metais. Fosfatinės žaliavos, kuri labiausiai įtakojo žaliavų sąnaudų sumažėjimą, kaina sumažėjo nuo 748,95 Lt/t 2008 metais iki 419,87 Lt/t 2009 metais.

2009 metais Bendrovės pardavimų geografija iš esmės nepasikeitė lyginant su 2008 metais: pagrindine rinka fosfatinėms trąšoms realizuoti išliko Azijos regionas (Indija ir Pakistanas). Pardavimo apimtys tonomis į Azijos regioną sudarė 49,4 proc. visų pardavimų (2008 metais – 55,4 proc.), į Europos regioną parduota 38,9 proc. (2008 metais – 33,2 proc.), į Amerikos regioną 0,4 proc. (2008 metais – 8,1 proc.), likę 11,3 proc. parduoto kiekio teko Afrikos regionui (2008 metais – 3,3 proc.).

Pašariniai fosfatai parduodami tik Europos rinkai, 2009 metais buvo parduota 44 131 tona (2008 metais – 60 191 t) monokalcio fosfato.

Per ataskaitinį laikotarpį parduota 89 160 tūkst. kWh elektros energijos, t.y. 26,6 proc. daugiau nei 2008 metais (70 401 tūkst. kWh).

Investicijos

2009 m. kapitalinės investicijos sudarė 39 328 tūkst. Lt. Pagrindiniai 2009 metų investiciniai projektai yra „AB „Lifosa“ gamybos produktyvumo didinimas ir inovatyvių technologijų diegimas modernizuojant pašarinių fosfatų gamybos procesą“ (investuota 2009 m. 18 667 tūkst. Lt) ir „Juostinio fosfogipso transporterio sumontavimas fosforo rūgšties ceche“ (investuota 2009 m. – 2 966 tūkst. Lt). Abu šie investiciniai projektai bus įvesti į eksploataciją 2010 m. Amortizaciniai atskaitymai 2009 m. sudarė 31 192 tūkst. Lt.

9. Informacija apie įmonės įsigytas ir turimas savo akcijas

Bendrovė per ataskaitinį laikotarpį nebuvo įsigijusi savų akcijų.

10. Svarbūs įvykiai, buvę nuo praėjusių finansinių metų pabaigos

2010 m. vasario 18 d. sudaryta akcijų pirkimo-pardavimo sutartis, pagal kurią Bendrovės pagrindinis akcininkas „EuroChem Mineral and Chemical Company“ OJSC padidino tiesiogiai turimų akcijų ir balsavimo teisių kiekį iki 92,23 proc.

11. Įmonės veiklos planai ir prognozės

Prognozuojama, jog 2010 m. situacija fosfatinių trąšų rinkoje gamintojams bus kur kas palankesnė nei 2009 m. 2010 metais bendrovė sieks pilnai išnaudoti turimus sieros ir fosforo rūgšties gamybinius pajėgumus, pagaminti ir parduoti 836 tūkst. tonų diamonio fosfato ir apie 79 tūkst. tonų pašarinių fosfatų. Jeigu vidutinė pagrindinio produkto diamonio fosfato kaina 2010 m. sudarys ~ 400 USD/t, įmonė 2010 m. uždirbs ~ 900 mln. litų pajamų.

Žaliavų kainų pokyčiai priklausys nuo fosfatinių trąšų kainų tendencijų: didesnė fosfatinių trąšų gamyba sąlygoja žaliavų (fosfatinės žaliavos, amoniako, sieros) paklausos didėjimą ir įprastai sudaro prielaidas žaliavų kainų augimui. Be to, augant trąšų kainoms atitinkamai didėja žaliavų pardavėjų lūkesčiai dėl aukštesnių jų gaminių kainų ir stiprėja spaudimas pirkėjams už žaliavas mokėti daugiau.

2010 m. bendrovė planuoja investicijoms į ilgalaikį turtą skirti apie 88 mln. litų.

12. Emitento įstatinio kapitalo struktūra

Akcijų rūšis	Akcijų kiekis, vnt.	Nominali vertė, Lt	Bendra nominali vertė, Lt	Dalis įstatiniame kapitale, proc.
Paprastosios vardinės akcijos	21 020 564	10	210 205 640	100,00

13. Vertybinių popierių perleidimo apribojimai

Akcijų perleidimui jokių apribojimų nėra.

14. Akcininkai

2009 m. gruodžio 31 d. bendras akcininkų skaičius – 2 044.

Akcininkai, nuosavybės teise turėję ar valdę daugiau kaip 1 procentą bendrovės įstatinio kapitalo 2009-12-31 yra šie:

Įmonės pavadinimas, kodas, buveinės adresas	Nuosavybės teise priklausančių akcijų kiekis, vnt.	Turima įstatinio kapitalo dalis, proc.	Balsų dalis, proc.	Tiesiogiai ir Netiesiogiai turima balsų dalis, proc.
Eurochem, Mineral and Chemical Company Joint Stock Ul. Dubininskaja dom 53, strojenijie 6, 115054 MOSC, Moscow, Russia, 102770002659	19 160 229	91,15	91,15	94,8
Eurochem A.M. Limited Cristodoulou Chatzipavlou 205,Louloupis Court 2nd Floor,Office 201, p.c. 3036, Limassol	767 250	3,65	3,65	0
Sagittarius International Limited The Premises of Commonwealth Trust Limited Drake hambers,Tortola,British Virgin Island	226 909	1,08	1,08	1,08

15. Akcininkai, turintys specialias kontrolės teises, ir tų teisių aprašymai

Nėra.

16. Visi balsavimo teisių apribojimai

Nėra.

17. Visi akcininkų tarpusavio susitarimai, apie kuriuos emitentas žino ir dėl kurių gali būti ribojamas vertybinių popierių perleidimas ir (arba) balsavimo teisės

Nėra.

18. Darbuotojai ir aplinkosauga

Darbuotojai

2009 m. pabaigoje bendrovėje dirbo 989 darbuotojai. Vidutinis darbuotojų amžius – 45,9 metai. Per 2009 metus darbo santykiai baigėsi su 33 darbuotojais. Bendrovė skyrė lėšų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui, darbo įgūdžių gerinimui. Per 2009 metus mokymams išleista 85 tūkst. Lt, iš viso mokėsi 452 darbuotojų.

Vidutinis sąrašinis darbuotojų skaičius:

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Vadovai	116	117	119	120
Specialistai	80	78	77	76
Darbininkai	842	824	807	794
Iš viso	1 038	1 019	1 003	990

Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis, Lt.:

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Vadovai	4 669	6 669	7 846	8 118
Specialistai	3 005	3 557	4 324	4 706
Darbininkai	2 087	2 729	3 592	3 991
Iš viso	2 444	3 273	4 151	4 580

Darbuotojų grupavimas pagal išsilavinimą:

	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Turintys aukštąjį išsilavinimą	170	176	180	178
Turintys specialųjį vidurinį išsilavinimą	213	201	192	186
Turintys vidurinį išsilavinimą	526	514	524	526
Kiti	129	128	103	99
Iš viso	1 038	1 019	999	989

Aplinkosauga

2009 metais į atmosferą išmesta 2 182,6 tonos (2008 metais – 1 929 t) teršalų iš stacionarių taršos šaltinių (gamybinių objektų). Sieros dioksido (SO₂) teršalai sudarė 89%, azoto oksidai -2,4 %, dulkės – 4,5%, dujiniai fluoro junginiai – 0.82% bendro teršalų kiekio. Lyginant su 2008 metais, teršalų išmetimas padidėjo 253,6 t dėl padidėjusios gamybos.

Į Obelies upę išleista 2 032 tūkst. kub. m. nuotekų, t.y. ~ 170 tūkst. kub. m. mažiau negu 2008 metais. Per metus su vandenimis išmesta 622 t teršalų.

2009 metais lyginamieji teršalų išmetimai kg/t produkto į atmosferą ir vandenį beveik nepakito - išliko tame pačiame lygyje.

Per ataskaitinius metus deklaruota 18 447 t nepavojingų atliekų (šlamai, silikagelis, geležies laužas, statybinės griovimo atliekos) ir virš 2 mln. tonų fosfogipso išvežta į fosfogipso sąvartą. Per metus priimta 1 297 t panaudotų akumuliatorių elektrolitų ir 9,7 t kitų pavojingų atliekų perduota atliekų tvarkytojams.

Bendrovė 2009 metais už aplinkos teršimą ir gamtos išteklių sumokėjo 1 042 tūkst. Lt mokesčių. Tai 168 tūkst. Lt daugiau negu 2008 metais. Skundų ir pretenzijų gauta nebuvo.

19. Emitento įstatų pakeitimų tvarka

Bendrovės įstatai keičiami LR akcinių bendrovių įstatymo nustatyta tvarka. Bendrovės įstatus galima keisti tik visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu, priimtu didesne nei 2/3 balsų dauguma. Pakeisti Bendrovės įstatai įsigalioja tik juos įregistravus įstatymų nustatyta tvarka juridinių asmenų registre.

20. Emitento organai

Pagrindinis Bendrovės organas yra akcininkų susirinkimas. Bendrovės valdymo organai yra valdyba ir bendrovės vadovas (generalinis direktorius). Stebėtojų taryba nesudaroma. Valdybą 4 metų laikotarpiui renka visuotinis akcininkų susirinkimas. Bendrovės valdyba sudaryta iš 5 narių. Generalinį direktorių skiria, atšaukia ir atleidžia iš pareigų Bendrovės valdyba. Generaliniam direktoriui parinkti valdyba gali organizuoti konkursą.

21. Kolegialių organų nariai, bendrovės vadovas, vyriausiasis finansininkas

Vadovaujantis Bendrovės įstatais Bendrovėje formuojamas kolegialus valdymo organas - valdyba. Valdybos veiklos sritis apibrėžia valdybos funkcijos, darbo tvarka, teisės ir pareigos, nurodytos įstatuose bei valdybos darbo reglamente. Bendrovės vadovas organizuoja kasdienę Bendrovės veiklą. Vadovo funkcijos, teisės ir pareigos įtvirtintos Bendrovės įstatuose bei pareiginiuose nuostatuose.

Bendrovės valdybos nariai

Vardas, pavardė	Pareigos	Turima kapitalo / balsų dalis, proc.
Valdyba		
Aleksandras Tugolukovas	Pirmininkas	-
Valerijus Rogalskis	Narys	-
Stanislavas Duriaginas	Narys (iki 2009-04-29)	-
Andrejus Popovas	Narys (nuo 2009-04-29)	-
Jonas Dastikas	Narys	0,1118
Regvita Ivanovicė	Narė	0,0049

Bendrovės valdybos narių kadencijos pradžia ir pabaiga

Vardas, pavardė	Kadencijos pradžia	Kadencijos pabaiga
Aleksandras Tugolukovas	2008-04-25	2012m. balandžio mėn.
Valerijus Rogalskis	2008-04-25	2012m. balandžio mėn.
Stanislavas Duriaginas	2008-04-25	2009-04-29
Andrejus Popovas	2009-04-29	2012m. balandžio mėn.
Jonas Dastikas	2008-04-25	2012m. balandžio mėn.
Regvita Ivanovienė	2008-04-25	2012m. balandžio mėn.

Bendrovės administracija: vadovas , vyriausias finansininkas

Vardas, pavardė	Pareigos	Turima kapitalo / balsų dalis, proc.
Jonas Dastikas	Generalinis direktorius	0,1118
Regvita Ivanovienė	Finansų direktorė	0,0049

Per ataskaitinį laikotarpį Bendrovė valdybos nariams nepriskaičiavo pinigų sumų. Bendrovės vadovui ir vyriausiajam finansininkui Bendrovė neperleido turto ir nesuteikė garantijų. Informacija apie pagrindinių vadovų darbo užmokestį yra pateikta Aiškinamojo rašto 20-oje pastaboje.

22. Informacija apie reikšmingus susitarimus

Bendrovė nėra sudariusi jokių reikšmingų susitarimų, kurių įsigaliojimui, pasikeitimui ar nutūkimui turėtų įtakos akcininkų struktūros pasikeitimas.

23. Informacija apie tai, kaip laikomasi bendrovių valdymo kodekso

AB „Lifosa“ iš esmės laikosi NASDAQ OMX Vilniaus vertybinių popierių biržos patvirtinto listinguojamų bendrovių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, valdymo kodekso principų. Esminių pasikeitimų po Bendrovės pranešimo dėl NASDAQ OMX Vilniaus vertybinių popierių biržoje listinguojamų bendrovių valdymo kodekso laikymosi, pasibaigus 2009 metams už ataskaitinį laikotarpį nėra įvykę. Pranešimas apie Vilniaus vertybinių popierių biržos patvirtinto listinguojamų bendrovių patvirtinto listinguojamų bendrovių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, valdymo kodekso principų laikymąsi pateikiamas atskiru rašytiniu patvirtinimu.

24. Informacija apie sandorius su susijusiomis šalimis

Informacija apie susijusius asmenis pateikiama Bendrovės audituotos 2009 m. finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte 20-oje pastaboje.

25. Duomenys apie viešai skelbtą informaciją

Laikotarpyje nuo 2009-01-01 iki 2009-12-31 Bendrovė viešai skelbė informaciją per NASDAQ OMX Vilnius vertybinių popierių biržą. Su Bendrovės paskelbtų viešų pranešimų turiniu galima susipažinti NASDAQ OMX vertybinių popierių biržos tinklapyje:

<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=news&lang=lt>

Jonas Dastikas

Generalinis Direktorius

2010m. balandžio 8 d.

NASDAQ OMX Vilnius listinguojamų bendrovių valdymo kodekso laikymosi atskleidimo forma

AB „Lifosa“ (toliau Bendrovė), vadovaudamasi LR Vertybinių popierių įstatymo 21 straipsnio 3 dalimi ir AB NASDAQ OMX Vilnius listinguojamų bendrovių valdymo kodekso ir konkrečių jo nuostatų. Jei šio kodekso ar kai kurių jo nuostatų nesilaikoma, tai yra nurodoma, kurių konkrečių nuostatų nesilaikoma ir dėl kokių priežasčių:

PRINCIPAI/ REKOMENDACIJOS	TAIP /NE /NEAKTUALU	KOMENTARAS
<p>I principas: Pagrindinės nuostatos</p> <p>Pagrindinis bendrovės tikslas turėtų būti visų akcininkų interesų tenkinimas, užtikrinant nuolatinį akcininkų nuosavybės vertės didinimą.</p>		
<p>1.1. Bendrovė turėtų rengti ir viešai skelbti bendrovės plėtros strategiją ir tikslus, aiškiai deklaruodama, kaip ji planuoja veikti akcininkų interesais ir didinti akcininkų nuosavybę.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės veiklos strategija ir tikslai atskleidžiami metiniuose Bendrovės pranešimuose, dalį informacijos galima rasti Bendrovės internetiniame tinklalapyje, dienraščių pranešimuose ir straipsniuose, spaudos konferencijose, televizijos laidose.</p>
<p>1.2. Visų bendrovės organų veikla turėtų būti sukoncentruota į strateginių tikslų įgyvendinimą, atsižvelgiant į poreikį didinti akcininkų nuosavybę.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba ir vadovai deda visas pastangas, kad būtų įgyvendinti užsibrėžti Bendrovės veiklos tikslai ir tuo pačiu didinama akcininkų nuosavybė. Bendrovė nuosekliai ir sėkmingai išlaikė savo pozicijas pasaulinėje rinkoje, didino trąšų gamybą ir įgyvendino produkcijos pardavimo strategiją.</p>
<p>1.3. Bendrovės priežiūros ir valdymo organai turėtų glaudžiai bendradarbiauti, siekdami kuo didesnės naudos bendrovei ir akcininkams.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba glaudžiai bendradarbiauja su Bendrovės vadovu. Bendrovės valdybos nariai yra pagrindinio Bendrovės akcininko ir Bendrovės vadovaujantieji darbuotojai, Bendrovės vadovas yra valdybos narys. Bendrovės valdyba priima sprendimus strateginiais klausimais, vadovybės nariai atsiskaito valdybai už savo veiklą.</p>

<p>1.4. Bendrovės priežiūros ir valdymo organai turėtų užtikrinti, kad būtų gerbiamos ne tik bendrovės akcininkų, bet ir kitų bendrovės veikloje dalyvaujančių ar su ta veikla susijusių asmenų (darbuotojų, kreditorių, tiekėjų, klientų, vietos bendruomenės) teisės ir interesai.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovėje yra įdiegtos Kokybės vadybos (ISO 9001), Aplinkos vadybos (ISO 14001) bei Darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos (OHSAS 18001) sistemos, su Bendrovėje veikiančiomis profesinėmis sąjungomis pasirašyta kolektyvinė sutartis, kasmetiniuose susirinkimuose darbuotojams bei darbuotojų atstovams Bendrovės vadovas atskaito apie kolektyvinės sutarties vykdymą, kiekvienais metais visuomenei rengiamos atvirų durų dienos, susitikimai su vietos bendruomene. Bendrovė siekia pažangos socialinės atsakomybės srityje bei yra viešai paskelbusi Socialinės atsakomybės ataskaitą. Bendrovė nuolat remia apskrities ir vietos savivaldybės vykdomas kultūros, švietimo ir mokslo, sporto ir sveikatos apsaugos programas, įvairius renginius, parodas, investuoja į vietos bendruomenės kultūrinį gyvenimą. Kasmet vykdomos Bendrovės klientų ir pirkėjų apklausos, siekiant sužinoti jų nuomonę apie Bendrovės gaminamų produktų, tiekimo ir bendravimo su klientais kokybę. Bendrovės nuomone, paminėtų dokumentų bei priemonių pagrindu valdymo organai užtikrina tiekėjų, klientų, darbuotojų bei vietos bendruomenės interesus.</p>
<p>II principas: Bendrovės valdymo sistema</p>		
<p>Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti strateginį vadovavimą bendrovei, efektyvią bendrovės valdymo organų priežiūrą, tinkamą pusiausvyrą ir funkcijų pasiskirstymą tarp bendrovės organų, akcininkų interesų apsaugą.</p>		
<p>2.1. Be Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme numatytų privalomų organų – visuotinio akcininkų susirinkimo ir bendrovės vadovo, rekomenduojama bendrovėje sudaryti tiek kolegialų priežiūros organą, tiek kolegialų valdymo organą. Kolegialių priežiūros ir valdymo organų sudarymas užtikrina valdymo ir priežiūros funkcijų aiškų atskyrimą bendrovėje, bendrovės vadovo atskaitomybę bei kontrolę, o tai savo ruožtu sąlygoja efektyvesnę ir skaidresnę bendrovės valdymo procesą</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovėje yra sudarytas kolegialus valdymo organas – valdyba ir vienasmenis valdymo organas – Bendrovės vadovas (generalinis direktorius). Kolegialus priežiūros organas – stebėtojų taryba nėra sudaroma. Bendrovės veiklos priežiūra ir vadovo atskaitomybė bei kontrolė yra užtikrinama valdybai analizuojant ir vertinant vadovo pateiktą bei valdybos reikalaujamą medžiagą kiekvieną mėnesį vykstančiuose valdybos posėdžiuose, visais svarbiausiais Bendrovės veiklos klausimais. Tokiu būdu Bendrovės valdyba nuolat užtikrina strateginį vadovavimą Bendrovei bei kontroliuoja, kaip generalinis direktorius ir Vadovybės nariai įgyvendina Bendrovės kasmetinius verslo, investicijų, gamybos ir kt. planus. 2009 m. išrinktas Audito komitetas, kurio pagrindinės funkcijos yra: stebėti Bendrovės veiklos, finansinės atskaitomybės ir audito procesus, jų atitikimą teisės aktams ir teikti valdybai rekomendacijas dėl Bendrovės vidaus kontrolės efektyvumo bei rizikų valdymo tobulinimo.</p>
<p>2.2. Kolegialus valdymo organas yra atsakingas už strateginį vadovavimą bendrovei bei vykdo kitas esmines bendrovės valdymo funkcijas. Kolegialus priežiūros organas yra atsakingas už efektyvią bendrovės valdymo organų veiklos priežiūrą.</p>	<p>Ne</p>	<p>Žr. 2.1 rekomendacijos komentara.</p>

<p>2.3. Jeigu bendrovė nusprendžia sudaryti tik vieną kolegialų organą, rekomenduojama, kad tai būtų priežiūros organas, t.y. stebėtojų taryba. Tokiu atveju stebėtojų taryba yra atsakinga už efektyvią bendrovės vadovo vykdomų funkcijų priežiūrą.</p>	<p>Ne</p>	<p>Žr. 2.1 rekomendacijos komentarą.</p>
<p>2.4. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus priežiūros organas turėtų būti sudaromas ir turėtų veikti III ir IV principuose išdėstyta tvarka. Jeigu bendrovė nuspręstų nesudaryti kolegialaus priežiūros organo, tačiau sudarytų kolegialų valdymo organą – valdybą, III ir IV principai turėtų būti taikomi valdybai, kiek tai neprieštarauja šio organo esmei ir paskirčiai.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovės valdybos sudarymas ir veikla neviseškai atitinka III ir IV principų rekomendacijas. Rekomendacijų laikymasis arba nesilaikymas atskleidžiamas principų komentaruose.</p>
<p>2.5. Bendrovės valdymo ir priežiūros organus turėtų sudaryti toks valdybos narių (vykdomųjų direktorių) ir stebėtojų tarybos narių (direktorių konsultantų) skaičius, kad atskiras asmuo arba nedidelė asmenų grupė negalėtų dominuoti šiems organams priimant sprendimus.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba yra sudaroma iš penkių narių. Manoma, kad tai yra pakankamas skaičius, nes Bendrovės veikloje nėra pasitaikę atvejų, kad valdyboje dominuotų nedidelė asmenų grupė; sprendimai valdyboje absoliučia dauguma klausimų yra priimami vieningai. Bendrovės valdybos nariai renkami maksimaliai įstatymų leidžiamai kadencijos trukmei (4 metams) ir pagal emitento įstatus ir praktiką valdybos narių kadencijų skaičius nėra ribojamas.</p>
<p>2.6. Direktorai konsultantai arba stebėtojų tarybos nariai turėtų būti skiriami apibrėžtam laikotarpiui, su galimybe būti individualiai perrenkamiems maksimaliais Lietuvos Respublikos teisės aktų leidžiamais intervalais, tam, kad būtų užtikrintas būtinas profesinės patirties augimas ir pakankamai dažnas jų statuso pakartotinas patvirtinimas. Taip pat turėtų būti numatyta galimybė juos atleisti, tačiau ta procedūra neturėtų būti lengvesnė už vykdomojo direktoriaus arba valdybos nario atleidimo procedūrą.</p>	<p>Neaktuali</p>	<p>Bendrovės įstatuose nenumatytas stebėtojų tarybos sudarymas.</p>
<p>2.7. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo pirmininku gali būti toks asmuo, kurio esamos arba buvusios pareigos nebūtų kliūtis nepriklausomai ir nešališkai priežiūrai vykdyti. Kai bendrovėje nesudaroma stebėtojų taryba, bet sudaroma valdyba, rekomenduojama, kad bendrovės valdybos pirmininkas ir bendrovės vadovas nebūtų tas pats asmuo. Buvęs bendrovės vadovas neturėtų būti tuoj pat skiriamas į visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo pirmininko postą. Kai bendrovė nusprendžia nesilaikyti šių rekomendacijų, turėtų būti pateikiama informacija apie priemones, kurių imtasi priežiūros nešališkumui užtikrinti.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdybos pirmininkas nebuvo ir nėra Bendrovės vadovas.</p>

III principas: Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo sudarymo tvarka

Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo sudarymo tvarka turėtų užtikrinti bendrovės smulkiųjų akcininkų interesų atstovavimą, šio organo atskaitomybę akcininkams ir objektyvią bendrovės veiklos bei jos valdymo organų priežiūrą.

3.1. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo (toliau šiame principo – kolegialus organas) sudarymo mechanizmas turėtų užtikrinti, kad bus vykdoma objektyvi ir nešališka bendrovės valdymo organų priežiūra, taip pat tinkamai atstovaujami smulkiųjų akcininkų interesai.	Taip	Manoma, kad valdybos sudarymo mechanizmas užtikrina objektyvią ir nešališką bendrovės vadovo priežiūrą. Smulkiems akcininkams nėra varžoma teisė siūlyti savo atstovo kandidatūrą į kolegialų organą.
3.2. Kandidatų į kolegialaus organo narius vardai, pavardės, informacija apie jų išsilavinimą, kvalifikaciją, profesinę patirtį, einamas pareigas, kitus svarbius profesinius įsipareigojimus ir potencialius interesų konfliktus turėtų būti atskleista bendrovės akcininkams dar prieš visuotinį akcininkų susirinkimą, paliekant akcininkams pakankamai laiko apsispręsti, už kurį kandidatą balsuoti. Taip pat turėtų būti atskleistos visos aplinkybės, galinčios paveikti kandidato nepriklausomumą (pavyzdinis jų sąrašas pateiktas 3.7 rekomendacijoje). Kolegialus organas turėtų būti informuojamas apie vėlesnius šiame punkte nurodytos informacijos pokyčius. Kolegialus organas kiekvienais metais turėtų kaupti šiame punkte nurodytus duomenis apie savo narius ir pateikti juos bendrovės metiniame pranešime.	Taip	Bendrovė kaupia informaciją apie kolegialaus organo narius, jų profesinį išsilavinimą, kvalifikaciją, interesų konfliktus Bendrovės valdybos darbo reglamento nustatyta tvarka, ir atskleidžia didžiąją dalį informacijos viešai skelbiamuose visuotinių akcininkų susirinkimų sprendimų projektuose bei akcininkų susirinkimų metu. Bendrovė planuoja skelbti informaciją apie valdymo organų narius savo interneto tinklalapyje.
3.3. Kai siūloma paskirti kolegialaus organo narį, turėtų būti nurodyta konkreti jo kompetencija, tiesiogiai susijusi su darbu kolegialiaame organe. Kad akcininkai ir investuotojai galėtų įvertinti, ar ši kompetencija ir toliau yra tinkama, kolegialus organas kiekviename bendrovės metiniame pranešime turėtų skelbti informaciją apie savo sudėtį ir apie konkrečią atskirų savo narių kompetenciją, tiesiogiai susijusią su jų darbu kolegialiaame organe.	Taip	Valdybos nariai dalyvauja įvairiuose tobulinimosi kursuose ir seminaruose, kuriuose jie informuojami apie esminius bendrovės veiklą reguliuojančių teisės aktų pasikeitimus.
3.4. Siekiant išlaikyti tinkamą kolegialaus organo narių turimos kvalifikacijos pusiausvyrą, kolegialus organas savo norimą sudėtį turėtų nustatyti atsižvelgdamas į bendrovės struktūrą ir veiklos pobūdį ir periodiškai tai vertinti. Kolegialus organas turėtų užtikrinti, kad jo nariai, kaip visuma, turėtų įvairiapusių žinių, nuomonių ir patirties savo užduotims tinkamai atlikti. Audito komiteto nariai, kaip visuma, turėtų turėti naujausių žinių ir atitinkamą patirtį listinguojamų bendrovių finansų ir apskaitos ir (arba) audito srityse. Bent vienas iš atlyginimo komiteto narių turėtų turėti žinių ir patirties atlyginimų nustatymo politikos srityje.	Taip	Visi Bendrovės valdybos nariai turi aukštąjį išsilavinimą, tačiau skirtingų specialybių ir veiklos sričių. Manytina, kad įvairią profesinę patirtį bei įvairių žinių turintys nariai užtikrina valdybos kvalifikacijos pusiausvyrą. 2009 m. išrinktas Audito komitetas sudarytas iš skirtingą aukštąjį išsilavinimą ir darbo patirtį įgijusių narių, todėl, manytina, kad komiteto nariams pakanka žinių ir patirties audito, apskaitos ir finansų srityse. Atlyginimų komitetas Bendrovėje nesudarytas.

<p>3.5. Visiems naujiems kolegialaus organo nariams turėtų būti siūloma individuali programa, skirta supažindinti su pareigomis, bendrovės organizacija bei veikla. Kolegialus organas turėtų atlikti metinį patikrinimą, kad būtų nustatytos sritys, kuriose jo nariams reikia atnaujinti savo įgūdžius ir žinias.</p>	<p>Ne</p>	<p>Nauji Bendrovės valdybos nariai supažindinami su svarbiausiais Bendrovės dokumentais, jiems suteikiama visa informacija, būtina efektyviam darbui. Metinis žinių patikrinimas nenumatytas įmonės dokumentuose ir valdyboje neatliekamas.</p>
<p>3.6. Siekiant užtikrinti, kad visi su kolegialaus organo nariu susiję esminiai interesų konfliktai būtų sprendžiami tinkamai, į bendrovės kolegialų organą turėtų būti išrinktas pakankamas nepriklausomų narių skaičius.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovės turimais 2009 m. gruodžio 31 d. duomenimis vienam akcininkui tiesiogiai priklauso 91,15 procentų visų Bendrovės akcijų ir balsų. Nė vienas visuotiniame akcininkų susirinkime išrinktas valdybos narys negali būti laikomas nepriklausomu pagal 3.7. punkte nustatytus nepriklausomumo kriterijus.</p>
<p>3.7. Kolegialaus organo narys turėtų būti laikomas nepriklausomu tik tais atvejais, kai jo nesaisto jokie verslo, giminystės arba kitokie ryšiai su bendrove, ją kontroliuojančiu akcininku arba jų administracija, dėl kurių kyla ar gali kilti interesų konfliktas ir kurie gali paveikti nario nuomonę. Kadangi visų atvejų, kada kolegialaus organo narys gali tapti priklausomas, išvardyti neįmanoma, be to, skirtingose bendrovėse santykiai ar ba aplinkybės, susijusios su nepriklausomumo nustatymu, gali skirtis, o geriausia šios problemos sprendimo praktika susiklostys laikui bėgant, tai kolegialaus organo nario nepriklausomumo įvertinimas turėtų būti grindžiamas santykių ir aplinkybių turiniu, o ne forma. Pagrindiniai kriterijai nustatant, ar kolegialaus organo narys gali būti laikomas nepriklausomu, turėtų būti šie:</p>	<p>Ne</p>	<p>Žr. 3.6 rekomendacijos komentara</p>

<p>1) jis negali būti bendrovės arba susijusios bendrovės vykdomasis direktorius arba valdybos narys (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba) ir paskutinius penkerius metus neturi būti ėjęs tokių pareigų;</p> <p>2) jis negali būti bendrovės arba susijusios bendrovės darbuotojas ir paskutinius trejus metus neturi būti ėjęs tokių pareigų, išskyrus atvejus, kai kolegialaus organo narys nepriklauso vyresniajai vadovybei ir buvo išrinktas į kolegialų organą kaip darbuotojų atstovas;</p> <p>3) jis neturi gauti arba nebūti gavęs reikšmingo papildomo atlyginimo iš bendrovės arba susijusios bendrovės, išskyrus užmokestį, gautą už kolegialaus organo nario pareigas. Tokiam papildomam atlyginimui priskiriamas ir dalyvavimas akcijų pasirinkimo sandoriuose arba kitokiose nuo veiklos rezultatų priklausančiose užmokesčio sistemose; jam nepriskiriamos pagal pensijų planą nustatytų kompensacijų išmokos (įskaitant atidėtas kompensacijas) už anksčiau darbą bendrovėje (su sąlyga, kad tokia išmoka niekaip nesusijusi su vėlesnėmis pareigomis);</p> <p>4) jis neturi būti kontroliuojantysis akcininkas arba neturi atstovauti tokiam akcininkui (kontrolė nustatoma pagal Tarybos direktyvos 83/349/EEB 1 straipsnio 1 dalį);</p> <p>5) jis negali turėti ir per praėjusius metus neturi būti turėjęs svarbių verslo ryšių su bendrove arba susijusia bendrove nei tiesiogiai, nei kaip turinčio tokius ryšius subjekto partneris, akcininkas, direktorius arba viršesnis darbuotojas. Turinčiu verslo ryšių laikytinas subjektas, kuris yra svarbus prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas (įskaitant finansines, teisines, patariamąsias ir konsultacines paslaugas), reikšmingas klientas ar organizacija, kuri gauna reikšmingas įmokas iš bendrovės arba jos grupės;</p> <p>6) jis negali būti ir per paskutinius trejus metus neturi būti buvęs bendrovės arba susijusios bendrovės dabartinės arba ankstesnės išorės audito įmonės partneriu arba darbuotoju;</p> <p>7) jis neturi būti vykdomuoju direktoriumi arba valdybos nariu kitoje bendrovėje, kurioje bendrovės vykdomasis direktorius arba valdybos narys (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba) yra direktorius konsultantas arba stebėtojų tarybos narys, taip pat jis negali turėti kitų reikšmingų ryšių su bendrovės vykdomaisiais direktoriais, kurie atsiranda jiems dalyvaujant kitų bendrovių arba organų veikloje;</p> <p>8) jis neturi būti ėjęs kolegialaus organo nario pareigų ilgiau kaip 12 metų;</p> <p>9) jis neturi būti vykdomojo direktoriaus arba valdybos nario (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba), arba 1–8 punkte nurodytų asmenų artimas šeimos narys. Artimu šeimos nariu laikytinas sutuoktinis (sugyventinis), vaikai ir tėvai.</p>		
<p>3.8. Nepriklausomumo sąvokos turinį iš esmės nustato pats kolegialus organas. Kolegialus organas gali nuspręsti, kad tam tikras jo narys, nors ir atitinka visus šiame kodekse nustatytus nepriklausomumo kriterijus, vis dėlto negali būti laikomas nepriklausomu dėl ypatingų asmeninių ar su bendrove susijusių aplinkybių.</p>	<p>Ne</p>	<p>Iš esmės Bendrovės valdyba turi teisę nustatyti nepriklausomumo sąvokos turinį. Visi šiuo metu veikiantys valdybos nariai yra susiję su Bendrove arba jos akcijų paketą turinčiu akcininku, todėl nepriklausomumo sąvoka nėra nustatyta.</p>

<p>3.9. Turėtų būti atskleidžiama reikiama informacija apie išvadas, prie kurių priėjo kolegialus organas aiškindamasis, ar tam tikras jo narys gali būti laikomas nepriklausomu. Kai siūloma paskirti kolegialaus organo narį, bendrovė turėtų paskelbti, ar laiko jį nepriklausomu. Kai konkretus kolegialaus organo narys neatitinka vieno ar kelių šiame kodekse nustatytų nepriklausomumo vertinimo kriterijų, bendrovė turėtų paskelbti priežastis, kodėl tą narį ji vis dėlto laiko nepriklausomu. Be to, bendrovė kiekviename savo metiniame pranešime turėtų paskelbti, kuriuos kolegialaus organo narius laiko nepriklausomais.</p>	<p>Neaktualu</p>	<p>Žr. 3.8 rekomendacijos komentarą</p>
<p>3.10. Kai vienas arba keli šiame kodekse nustatyti nepriklausomumo vertinimo kriterijai nebuvo tenkinami ištisus metus, bendrovė turėtų paskelbti priežastis, kodėl konkretų kolegialaus organo narį laiko nepriklausomu. Kad būtų užtikrintas informacijos, pateikiamos dėl kolegialaus organo narių nepriklausomumo, tikslumas, bendrovė turėtų reikalauti, kad nepriklausomi nariai reguliariai patvirtintų savo nepriklausomumą.</p>	<p>Neaktualu</p>	<p>Žr. 3.8 rekomendacijos komentarą</p>
<p>3.11. Nepriklausomiems kolegialaus organo nariams už jų darbą ir dalyvavimą kolegialaus organo posėdžiuose gali būti atlyginama iš bendrovės lėšų. Tokio atlyginimo dydį turėtų tvirtinti bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas.</p>	<p>Neaktualu</p>	<p>Žr. 3.8 rekomendacijos komentarą</p>
<p>IV principas: Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo pareigos ir atsakomybė</p>		
<p>Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti, kad visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas tinkamai ir efektyviai funkcionuotų, o jam suteiktos teisės turėtų užtikrinti efektyvią bendrovės valdymo organų priežiūrą ir visų bendrovės akcininkų interesų apsaugą.</p>		
<p>4.1. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas (toliau šiame principo – kolegialus organas) turėtų užtikrinti bendrovės finansinės apskaitos ir kontrolės sistemos vientisumą bei skaidrumą. Kolegialus organas turėtų nuolat teikti rekomendacijas bendrovės valdymo organams ir prižiūrėti bei kontroliuoti jų veiklą valdant bendrovę.</p>	<p>Taip</p>	<p>Valdyba analizuoja, vertina Bendrovės metinės finansinės atskaitomybės projektą bei pelno (nuostolių) paskirstymo projektą ir teikia juos visuotiniam akcininkų susirinkimui. Valdyba periodiškai svarsto ir tvirtina svarbiausius Bendrovės investicinius projektus ir sandorius, gamybos programas. Bendrovės įstatuose ir valdybos darbo reglamente įtvirtinta valdymo organų pareiga veikti sąžiningai, protingai bei išimtinai Bendrovės ir jos akcininkų naudai ir interesais, būti lojaliems Bendrovei, vengti interesų konflikto.</p>

<p>4.2. Kolegialaus organo nariai turėtų sąžiningai, rūpestingai ir atsakingai veikti bendrovės bei akcininkų naudai ir jų interesais, atsižvelgdami į darbuotojų interesus ir visuomenės gerovę. Nepriklausomi kolegialaus organo nariai turėtų: a) bet kokiomis sąlygomis išlaikyti savo analizės, sprendimų priėmimo ir veiksmų nepriklausomumą; b) nesiekti ir nepriimti jokių nepagrįstų lengvatų, kurios gali kompromituoti jų nepriklausomumą; c) aiškiai reikšti savo prieštaravimą tuo atveju, kai mano, kad kolegialaus organo sprendimas gali pakenkti bendrovei. Kai kolegialus organas yra priėmęs sprendimų, dėl kurių nepriklausomas narys turi rimtų abejonių, tokiu atveju šis narys turėtų padaryti atitinkamas išvadas. Jeigu nepriklausomas narys atsistatydintų, priežastis jis turėtų paaiškinti laiške kolegialiam organui arba audito komitetui ir, jei reikia, atitinkamam bendrovei nepriklausančiam organui (institucijai).</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės turimais duomenimis valdybos nariai veikia gera valia Bendrovės atžvilgiu ir Bendrovė neturi jokių žinių ar pagrindo, dėl kurių galėtų abejoti, kad valdybos nariai veikia priešingai Bendrovei. Tuo atveju, kai valdybos posėdyje svarstomas klausimas, susijęs su valdybos nariu, suinteresuotas narys nusišalina nuo šio klausimo svarstymo ir balsavimo.</p>
<p>4.3. Kolegialaus organo nario pareigoms atlikti kiekvienas narys turėtų skirti pakankamai laiko ir dėmesio. Kiekvienas kolegialaus organo narys turėtų išsipareigoti taip apriboti kitus savo profesinius išsipareigojimus (ypač direktoriaus pareigas kitose bendrovėse), kad jie netrukdytų tinkamai atlikti kolegialaus organo nario pareigas. Jeigu kolegialaus organo narys dalyvavo mažiau nei pusėje kolegialaus organo posėdžių per bendrovės finansinius metus, apie tai turėtų būti informuojami bendrovės akcininkai.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdybos posėdžių datos derinamos su valdybos nariais, valdybos nariai dalyvauja valdybos posėdžiuose ir kiekvienas narys, Bendrovės nuomone, skiria pakankamai laiko valdybos nario pareigoms atlikti.</p>
<p>4.4. Kai kolegialaus organo sprendimai gali skirtingai paveikti bendrovės akcininkus, kolegialus organas su visais akcininkais turėtų elgtis sąžiningai ir nešališkai. Jis turėtų užtikrinti, kad akcininkai būtų tinkamai informuojami apie bendrovės reikalus, jos strategiją, rizikos valdymą ir interesų konfliktų sprendimą. Bendrovėje turėtų būti aiškiai nustatytas kolegialaus organo narių vaidmuo jiems bendraujant su akcininkais ir išsipareigojant akcininkams.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba su Bendrovės akcininkais elgiasi sąžiningai ir nešališkai. Bendrovės interneto tinklalapyje patalpinta informacija nuolat atnaujinama. Bendrovės valdybos nariai atsako į akcininkų užduodamus klausimus.</p>
<p>4.5. Rekomenduojama, kad sandoriai (išskyrus mažareikšmius dėl nedidelės jų vertės arba sudarytus standartinėmis sąlygomis vykdant įprastinę bendrovės veiklą), sudaromi tarp bendrovės ir jos akcininkų, priežiūros ar valdymo organų narių, ar kitų bendrovės valdymui įtaką darančių ar galinčių daryti fizinių ar juridinių asmenų, būtų tvirtinami kolegialaus organo. Sprendimas dėl tokių sandorių tvirtinimo turėtų būti laikomas priimtu tik tuo atveju, kai už tokį sprendimą balsuoja dauguma nepriklausomų kolegialaus organo narių.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovė sudaro sandorius su susijusiais asmenimis, vykdydama įprastinę veiklą. Bendrovėje nustatytais standartinėmis sąlygomis. Bendrovės valdyba tvirtina sandorius, viršijančius įstatuose nustatytą sandorio sumą. Sprendimų priėmimui taikomos Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos.</p>

<p>4.6. Kolegialus organas turėtų būti nepriklausomas priimdamas sprendimus, turinčius reikšmės bendrovės veiklai ir strategijai. Be kita ko, kolegialus organas turėtų būti nepriklausomas nuo bendrovės valdymo organų. Kolegialaus organo narių darbui ir sprendimams neturėtų daryti įtakos juos išrinke asmenys. Bendrovė turėtų užtikrinti, kad kolegialus organas ir jo komitetai būtų aprūpinti pakankamais ištekliais (tarp jų ir finansiniais), reikalingais pareigoms atlikti, įskaitant teisę gauti – ypač iš bendrovės darbuotojų – visą reikiamą informaciją ir teisę kreiptis nepriklausomo profesionalaus patarimo į išorinius teisės, apskaitos ar kitokius specialistus kolegialaus organo ir jo komitetų kompetencijai priklausančiais klausimais. Naudodamasis minėtų konsultantų ar specialistų paslaugomis informacijai apie atlyginimų nustatymo sistemų rinkos standartus gauti, atlyginimų komitetas turėtų užtikrinti, kad tas konsultantas tuo pačiu metu neteiktų konsultacijų susijusios bendrovės žmogiškųjų išteklių skyriui arba vykdomajam, arba valdymo organų nariams.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba yra nepriklausoma nuo Bendrovės vadovo priimdama sprendimus, turinčius reikšmės įmonės veiklai ir strategijai. Dauguma valdybos narių nėra susiję darbo ar kitokiais santykiais su Bendrovės vadovu, kuris yra valdybos narys. Bendrovė užtikrina tinkamą valdybos aprūpinimą visais ištekliais, reikalingais pareigoms atlikti. Bendrovės darbuotojai teikia būtiną informaciją valdybos nariams, kad jie galėtų tinkamai vykdyti savo funkcijas ir spręsti jų kompetencijai priskirtus klausimus. Atlyginimų komitetas nėra sudarytas ir konsultacinių paslaugų negauna.</p>
<p>4.7. Kolegialaus organo veikla turėtų būti organizuota taip, kad nepriklausomi kolegialaus organo nariai galėtų turėti didelę įtaką itin svarbiose srityse, kuriose interesų konfliktų galimybė yra ypač didelė. Tokiomis sritimis laikytini klausimai, susiję su bendrovės direktorių skyrimu, atlyginimų bendrovės direktoriams nustatymu ir bendrovės audito kontrole bei įvertinimu. Todėl tuo atveju, kai kolegialaus organo kompetencijai yra priskirti minėti klausimai, šiam organui rekomenduojama suformuoti skyrimo, atlyginimų ir audito komitetus. Bendrovės turėtų užtikrinti, kad skyrimo, atlyginimų ir audito komitetams priskirtos funkcijos būtų vykdomos, tačiau jos gali tas funkcijas sujungti ir sukurti mažiau nei tris komitetus. Tokiu atveju bendrovės turėtų išsamiai paaiškinti, kodėl jos pasirinko alternatyvų požiūrį ir kaip pasirinktas požiūris atitinka trims atskiriems komitetams nustatytus tikslus. Bendrovėse, kurių kolegialus organas turi nedaug narių, trims komitetams skirtas funkcijas gali atlikti pats kolegialus organas, jeigu jis atitinka komitetams keliamus sudėties reikalavimus ir jeigu šiuo klausimu atskleidžia atitinkamą informaciją. Tokiu atveju šio kodekso nuostatos, susijusios su kolegialaus organo komitetais (ypač dėl jų vaidmens, veiklos ir skaidrumo), turėtų būti taikomos, kai tinka, visam kolegialiam organui.</p>	<p>Ne</p>	<p>Kaip minėta, Bendrovės valdyboje nepriklausomų narių nėra. Bendrovės valdyboje nėra formuojami komitetai, tačiau valdyba paprastai formuojama iš skirtingą patirtį, išsilavinimą bei skirtingas pareigas užimančių asmenų, todėl galima teigti, jog valdyba, vykdydama savo funkcijas, iš dalies vykdo skyrimo komiteto ir atlyginimų komiteto funkcijas. Bendrovės valdyba parenka ir skiria Bendrovės vadovą bei nustato jo bei kitų direktorių atlyginimą, Bendrovės vadovo bei kitų vadovaujančių darbuotojų parinkimui gali skelbti konkursą, svarsto ir pritaria arba nepritaria Bendrovės vadovo pasiūlytomis Bendrovės direktorių kandidatūroms, nuolat vertina jų patirtį, profesinius gebėjimus ir bendrovės strateginių tikslų įgyvendinimą, išklauso jų ataskaitas. Bendrovės valdyba parenka Bendrovės auditoriaus kandidatūrą bei siūlo ją tvirtinti visuotiniam akcininkų susirinkimui.</p> <p>Kaip minėta aukščiau, Bendrovė 2009 m. sudarė Audito komitetą iš trijų narių, iš kurių vienas yra nepriklausomas narys.</p>

<p>4.8. Pagrindinis komitetų tikslas – didinti kolegialaus organo darbo efektyvumą užtikrinant, kad sprendimai būtų priimami juos tinkamai apsvaščius, ir padėti organizuoti darbą taip, kad kolegialaus organo sprendimams nedarytų įtakos esminiai interesų konfliktai. Komitetai turėtų veikti nepriklausomai bei principingai ir teikti kolegialiam organui rekomendacijas, susijusias su kolegialaus organo sprendimu, tačiau galutinį sprendimą priima pats kolegialus organas. Komitetai turėtų teikti kolegialiam organui rekomendacijas, susijusias su kolegialaus organo sprendimu, tačiau galutinį sprendimą priima pats kolegialus organas. Rekomendacija steigti komitetus nesiekama susiaurinti kolegialaus organo kompetencijos ar perkelti ją komitetams. Kolegialus organas išlieka visiškai atsakingas už savo kompetencijos ribose priimamus sprendimus.</p>	<p>Taip</p>	<p>Audito komiteto veiklos reglamente numatytas rekomendacijų, susijusių su išorės audito įmonės parinkimu, skyrimu ir atšaukimu teikimas bei informavimas apie išorės bei vidaus audito nustatytus reikšmingus vidaus kontrolės trūkumus, susijusius su finansinėmis atskaitomis bei atskaitomybės kontrole ir rekomendacijų dėl trūkumų ištaisymo teikimas.</p>
<p>4.9. Kolegialaus organo sukurti komitetai turėtų susidėti bent iš trijų narių. Bendrovėse, kuriose kolegialaus organo narių yra nedaug, išimties tvarka komitetai gali būti sudaryti tik iš dviejų narių. Kiekvieno komiteto narių daugumą turėtų sudaryti nepriklausomi kolegialaus organo nariai. Tuo atveju, kai bendrovėje stebėtojų taryba nesudaroma, atlyginimų ir audito komitetai turėtų būti sudaryti išimtinai iš direktorių konsultantų. Sprendžiant, ką skirti komiteto pirmininku ir nariais, turėtų būti atsižvelgiama į tai, kad narystė komitete turi būti atnaujinama ir kad neturi būti pernelyg pasitikima tam tikrais asmenimis.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovė iš dalies laikosi šios rekomendacijos, nes Audito komitetą sudaro trys nariai. Tik vienas narys gali būti laikomas direktoriumi konsultantu, kadangi bendrovėje nedirba. Komiteto narių rotacijos problema Bendrovei kol kas neaktuali.</p>
<p>4.10. Kiekvieno įkurto komiteto įgaliojimus turėtų nustatyti pats kolegialus organas. Komitetai turėtų vykdyti savo pareigas laikydamiesi nustatytų įgaliojimų ir reguliariai informuoti kolegialų organą apie savo veiklą ir jos rezultatus. Kiekvieno komiteto įgaliojimai, apibrėžiantys jo vaidmenį ir nurodantys jo teises bei pareigas, turėtų būti paskelbti bent kartą per metus (kaip dalis informacijos, kurią bendrovė kasmet skelbia apie savo valdymo struktūrą ir praktiką). Bendrovės taip pat kasmet savo metiniame pranešime turėtų skelbti esamų komitetų pranešimus apie jų sudėtį, posėdžių skaičių ir narių dalyvavimą posėdžiuose per praėjusius metus, taip pat apie pagrindines savo veiklos kryptis. Audito komitetas turėtų patvirtinti, kad jį tenkina audito proceso nepriklausomumas, ir trumpai aprašyti veiksmus, kurių buvo imtasi tam, kad prieiti tokios išvados.</p>	<p>Taip</p>	<p>Audito komiteto veiklos reglamentą patvirtino visuotinis akcininkų susirinkimas. Komitetas planuoja atsiskaityti valdybai ir susirinkimui už savo veiklą.</p>

<p>4.11. Siekiant užtikrinti komitetų savarankiškumą ir objektyvumą, kolegialaus organo nariai, kurie nėra komiteto nariai, paprastai turėtų turėti teisę dalyvauti komiteto posėdžiuose tik komitetui pakvietus. Komitetas gali pakviesti arba reikalauti, kad posėdyje dalyvautų tam tikri darbuotojai arba ekspertai. Kiekvieno komiteto pirmininkui turėtų būti sudarytos sąlygos tiesiogiai palaikyti ryšius su akcininkais. Atvejus, kuriems esant tai turėtų būti daroma, reikėtų nurodyti komiteto veiklą reglamentuojančiose taisyklėse.</p>	<p>Taip</p>	<p>Valdybos nariai nedalyvauja posėdžiuose, išskyrus atvejus, kai Audito komitetas nusprendžia juos kviešti. Kilus poreikiui, Bendrovė sudarys sąlygas komiteto pirmininkui tiesiogiai bendrauti su akcininkais.</p>
<p>4.12. Skyrimo komitetas. 4.12.1. Pagrindinės skyrimo komiteto funkcijos turėtų būti šios: 1) parinkti kandidatus į laisvas valdymo organų narių vietas ir rekomenduoti kolegialiam organui juos svarstyti. Skyrimo komitetas turėtų įvertinti igūdžių, žinių ir patirties pusiausvyrą valdymo organe, parengti funkcijų ir sugebėjimų, kurių reikia konkrečiam postui, aprašą ir įvertinti ipareigojimui atlikti reikalingą laiką. Skyrimo komitetas taip pat gali vertinti bendrovės akcininkų pasiūlytus kandidatus į kolegialaus organo narius; 2) reguliariai vertinti priežiūros ir valdymo organų struktūrą, dydį, sudėtį ir veiklą, teikti kolegialiam organui rekomendacijas, kaip siekti reikiamų pokyčių; 3) reguliariai vertinti atskirų direktorių igūdžius, žinias bei patirtį ir apie tai pranešti kolegialiam organui; 4) reikiamą dėmesį skirti tęstinumo planavimui; 5) peržiūrėti valdymo organų politiką dėl vyresniosios vadovybės rinkimo ir skyrimo. 4.12.2. Skyrimo komitetas turėtų apsarstyti kitų asmenų, įskaitant administraciją ir akcininkus, pateiktus pasiūlymus. Kai sprendžiami klausimai, susiję su vykdomaisiais direktoriais arba valdybos nariais (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba) ir vyresniąja vadovybe, turėtų būti konsultuojamasi su bendrovės vadovu, suteikiant jam teisę teikti pasiūlymus Skyrimo komitetui.</p>	<p>Neaktualu</p>	<p>Skyrimo komitetas Bendrovėje nesudarytas.</p>
<p>4.13. Atlyginimų komitetas. 4.13.1. Pagrindinės atlyginimų komiteto funkcijos turėtų būti šios: 1) teikti kolegialiam organui svarstyti pasiūlymus dėl valdymo organų narių ir vykdomųjų direktorių atlyginimų politikos. Tokia politika turėtų apimti visas atlyginimo formas, įskaitant fiksuotą atlyginimą, nuo veiklos rezultatų priklausančio atlyginimo sistemas, pasijų modelius ir išeitines išmokas. Pasiūlymai, susiję su nuo veiklos rezultatų priklausančio atlyginimo sistemomis, turėtų būti pateikiami kartu su rekomendacijomis dėl su tuo susijusių tikslų ir įvertinimo kriterijų, kurių tikslas – tinkamai suderinti vykdomųjų direktorių ir valdymo organų narių atlyginimą su bendrovės kolegialaus organo nustatytais ilgalaikiais akcininkų interesais ir tikslais; 2) teikti kolegialiam organui pasiūlymus dėl individualių atlyginimų vykdomiesiems direktoriams ir valdymo organų nariams siekiant, kad jie atitiktų bendrovės atlyginimų politiką ir šių asmenų veiklos įvertinimą. Vykdydamas šią funkciją, komitetas turėtų būti gerai informuotas apie bendrą atlygį, kurį vykdomieji direktoriai ir valdymo organų nariai gauna iš kitų susijusių bendrovių; 3) turėtų užtikrinti, kad individualus atlyginimas vykdomajam direktoriui ir valdymo organo nariui būtų proporcingas kitų bendrovės vykdomųjų direktorių arba valdymo organų narių ir kitų bendrovės darbuotojų atlyginimui; 4) reguliariai peržiūrėti vykdomųjų direktorių ar valdymo organų narių atlyginimų nustatymo politiką (taip pat ir akcijomis pagrįsto atlyginimo politiką) bei jos įgyvendinimą; 5) teikti kolegialiam organui pasiūlymus dėl tinkamų sutarčių su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais formų; 6) padėti kolegialiam organui prižiūrėti, kaip bendrovė laikosi galiojančių nuostatų dėl informacijos, susijusios su atlyginimais, skelbimo (ypač dėl galiojančios atlyginimų politikos ir direktoriams skiriamo individualus atlyginimo); 7) teikti vykdomiesiems direktoriams ir valdymo organų nariams bendras rekomendacijas dėl vyresniosios vadovybės (kaip apibrėžta paties kolegialaus organo) atlyginimų dydžio ir struktūros, taip pat stebėti vyresniosios vadovybės atlyginimų dydį ir struktūrą, remiantis atitinkama informacija, kurią pateikia vykdomieji direktoriai ir valdymo organų nariai. 4.13.2. Tuo atveju, kai reikia spręsti skatinimo klausimą, susijusį su akcijų pasirinkimo sandoriais ar kitomis su akcijomis susijusiomis skatinimo priemonėmis, kurios gali būti taikomos direktoriams arba kitiems darbuotojams, komitetas turėtų: 1) apsarstyti bendrą tokių skatinimo sistemų taikymo politiką, ypatingą dėmesį skirdamas skatinimui, susijusiam su akcijų pasirinkimo sandoriais, ir pateikti kolegialiam organui su tuo susijusius pasiūlymus; 2) išnagrinėti informaciją, kuri pateikta šiuo klausimu bendrovės metiniame pranešime ir dokumentuose, skirtuose akcininkų susirinkimui; 3) pateikti kolegialiam organui pasiūlymus dėl pasirinkimo sandorių pasirašant akcijas arba pasirinkimo sandorių perkant akcijas alternatyvos apibrėžiant tokios alternatyvos suteikimo priežastis ir pasekmes. 4.13.3. Atlyginimų komitetas, sprenddamas jo kompetencijai priskirtus klausimus, turėtų pasidomėti bent kolegialaus valdymo organo pirmininko ir (arba) bendrovės vadovo nuomone dėl kitų vykdomųjų direktorių ir valdymo organų narių atlyginimų. 4.13.4. Atlyginimo komitetas turėtų informuoti akcininkus apie savo funkcijų vykdymą ir tuo tikslu dalyvauti metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime.</p>	<p>Neaktualu</p>	<p>Atlyginimų komitetas Bendrovėje nesudarytas.</p>

<p>4.14. Audito komitetas.</p> <p>4.14.1. Pagrindinės audito komiteto funkcijos turėtų būti šios:</p> <p>1) stebėti bendrovės teikiamos finansinės informacijos vientisumą, ypatingą dėmesį skiriant bendrovės ir jos grupės naudojamų apskaitos metodų tinkamumui ir nuoseklumui (įskaitant bendrovių grupės finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo kriterijus);</p> <p>2) mažiausiai kartą per metus peržiūrėti vidaus kontrolės ir rizikos valdymo sistemas, siekiant užtikrinti, kad pagrindinės rizikos (įskaitant riziką, susijusią su galiojančių įstatymų ir taisyklių laikymusi) yra tinkamai nustatytos, valdomos ir apie jas atskleidžiama informacija;</p> <p>3) užtikrinti vidaus audito funkcijų veiksmingumą, be kita ko, teikiant rekomendacijas dėl vidaus audito padalinio vadovo parinkimo, skyrimo, pakartotinio skyrimo bei atleidimo ir dėl šio padalinio biudžeto, taip pat patobinti, kaip bendrovės administracija reaguoja į šio padalinio išvadas ir rekomendacijas. Jei bendrovėje nėra vidaus audito funkcijos, komitetas poreikį turėti šią funkciją turėtų įvertinti bent kartą per metus;</p> <p>4) teikti kolegialiam organui rekomendacijas, susijusias su išorės audito įmonės parinkimu, skyrimu, pakartotiniu skyrimu ir atleidimu (tai atlieka bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas) bei sutarties su audito įmone sąlygomis. Komitetas turėtų iširti situacijas, dėl kurių audito įmonei ar auditoriui atsiranda pagrindas atsistatydinti, ir pateikti rekomendacijas dėl tokiu atveju būtinų veiksmų;</p> <p>5) stebėti išorės audito įmonės nepriklausomumą ir objektyvumą, ypač svarbu patikrinti, ar audito įmone atsižvelgia į reikalavimus, susijusius su audito partnerių rotacija, taip pat būtina patikrinti atlyginimo, kurį bendrovė moka audito įmonei, dydį ir panašius dalykus. Siekiant užkirsti kelią esminiams interesų konfliktams, komitetas, remdamasis inter alia išorės audito įmonės skelbiamais duomenimis apie visus atlyginimus, kuriuos audito įmonei bei jos tinklui moka bendrovė ir jos grupė, turėtų nuolat prižiūrėti ne audito paslaugų pobūdį ir mastą. Komitetas, vadovaudamasis 2002 m. gegužės 16 d. Komisijos rekomendacijoje 2002/590/EB įtvirtintais principais ir gairėmis, turėtų nustatyti ir taikyti formalią politiką, apibrėžiančią ne audito paslaugų rūšis, kurių pirkimas iš audito įmonės yra: a) neleidžiamas; b) leidžiamas komitetui išnagrinėjus ir c) leidžiamas be kreipimosi į komitetą;</p> <p>6) tikrinti išorės audito proceso veiksmingumą ir administracijos reakciją į rekomendacijas, kurias audito įmone pateikia laiške vadovybei.</p> <p>4.14.2. Visi komiteto nariai turėtų būti aprūpinti išsamia informacija, susijusia su specifiniais bendrovės apskaitos, finansiniais ir veiklos ypatumais. Bendrovės administracija turėtų informuoti audito komitetą apie svarbių ir neįprastų sandorių apskaitos būdus, kai apskaita gali būti vykdoma skirtingais būdais. Šiuo atveju ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas bendrovės veiklai ofšoriniuose centruose ir (ar) per specialios paskirties įmones (organizacijas) vykdomai veiklai bei tokios veiklos pateisinimui.</p> <p>4.14.3. Audito komitetas turėtų nuspręsti, ar jo posėdžiuose turi dalyvauti (jei taip, tai kada) kolegialaus valdymo organo pirmininkas, bendrovės vadovas, vyriausiasis finansininkas (arba viršesni darbuotojai, atsakingi už finansus bei apskaitą), vidaus auditorius ir išorės auditorius. Komitetas turėtų turėti galimybę prireikus susitikti su atitinkamais asmenimis, nedalyvaujant vykdomiesiems direktoriams ir valdymo organu nariams.</p> <p>4.14.4. Vidaus ir išorės auditoriams turėtų būti užtikrinti ne tik veiksmingi darbiniai santykiai su administracija, bet ir neribotos galimybės susisiekti su kolegialiu organu. Šiuo tikslu audito komitetas turėtų veikti kaip pagrindinė instancija ryšiams su vidaus ir išorės auditoriais palaikyti.</p> <p>4.14.5. Audito komitetas turėtų būti informuotas apie vidaus auditorių darbo programą ir gauti vidaus audito ataskaitas arba periodinę santrauką. Audito komitetas taip pat turėtų būti informuotas apie išorės auditorių darbo programą ir turėtų iš audito įmonės gauti ataskaitą, kurioje būtų aprašomi visi ryšiai tarp nepriklausomos audito įmonės ir bendrovės bei jos grupės. Komitetas turėtų laiku gauti informaciją apie visus su bendrovės auditu susijusius klausimus.</p> <p>4.14.6. Audito komitetas turėtų tikrinti, ar bendrovė laikosi galiojančių nuostatų, reglamentuojančių darbuotojų galimybę pateikti skundą arba anonimiškai pranešti apie įtarimus, kad bendrovėje daromi svarbūs pažeidimai (dažniausiai pranešama nepriklausomam kolegialaus organo nariui), ir turėtų užtikrinti, kad būtų nustatyta tvarka proporcingam ir nepriklausomam tokių klausimų tyrimui ir atitinkamiems tolesniems veiksams.</p> <p>4.14.7. Audito komitetas turėtų teikti kolegialiam organui savo veiklos ataskaitas bent kartą per šešis mėnesius, tuo metu, kai tvirtinamos metinės ir pusės metų ataskaitos.</p>	<p>Taip</p>	<p>Iš esmės šio principo rekomendacijos yra įtvirtintos Audito komiteto veiklos reglamente arba teisės aktuose. 4.17.4 rekomendacijos atsiskaityti kolegialiam organui įgyvendinimas ribojamas aplinkybės, kad Bendrovės Audito komitetas turėtų atsiskaityti jį išrinktiam organui, t.y. visuotiniam akcininkų susirinkimui.</p>
<p>4.15. Kiekvienais metais kolegialus organas turėtų atlikti savo veiklos įvertinimą. Jis turėtų apimti kolegialaus organo struktūros, darbo organizavimo ir gebėjimo veikti kaip grupė vertinimą, taip pat kiekvieno kolegialaus organo nario ir komiteto kompetencijos ir darbo efektyvumo vertinimą bei vertinimą, ar kolegialus organas pasiekė nustatytą veiklos tikslą. Kolegialus organas turėtų bent kartą per metus paskelbti (kaip dalį informacijos, kurią bendrovė kasmet skelbia apie savo valdymo struktūras ir praktiką) atitinkamą informaciją apie savo vidinę organizaciją ir veiklos procedūras, taip pat nurodyti, kokius esminius pokyčius nulėmė kolegialaus organo atliktas savo veiklos įvertinimas.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovės valdybos veiklą vertina visuotinis akcininkų susirinkimas.</p>

V principas: Bendrovės kolegialių organų darbo tvarka

Bendrovėje nustatyta kolegialių priežiūros ir valdymo organų darbo tvarka turėtų užtikrinti efektyvų šių organų darbą ir sprendimų priėmimą, skatinti aktyvų bendrovės organų bendradarbiavimą.

<p>5.1. Bendrovės kolegialiams priežiūros ir valdymo organams (šiam principui vadinami <i>kolegialūs organai</i> apima tiek kolegialius priežiūros, tiek valdymo organus) vadovauja šių organų pirmininkai. Kolegialaus organo pirmininkas yra atsakingas už kolegialaus organo posėdžių tinkamą sušaukimą. Pirmininkas turėtų užtikrinti tinkamą visų kolegialaus organo narių informavimą apie šaukiamą posėdį ir posėdžio darbotvarkę. Jis taip pat turėtų užtikrinti tinkamą vadovavimą kolegialaus organo posėdžiams bei tvarką ir dirbingą atmosferą posėdžio metu.</p>	Taip	Ši rekomendacija yra įtvirtinta Bendrovės valdybos darbo reglamente ir jos yra laikomasi.
<p>5.2. Bendrovės kolegialių organų posėdžius rekomenduojama rengti atitinkamu periodiškumu, pagal iš anksto patvirtintą grafiką. Kiekviena bendrovė pati sprendžia, kokių periodiškumu šaukti kolegialių organų posėdžius, tačiau rekomenduojama juos rengti tokiu periodiškumu, kad būtų užtikrintas nepertraukiamas esminių bendrovės valdymo klausimų sprendimas. Bendrovės stebėtojų tarybos posėdžiai turėtų būti šaukiami bent kartą per metą ketvirtį, o bendrovės valdybos posėdžiai – bent kartą per mėnesį.</p>	Taip	Bendrovės kolegialaus valdymo organo – valdybos – posėdžiai vyksta suderintu periodiškumu, paprastai – kiekvieną mėnesį.
<p>5.3. Kolegialaus organo nariai apie šaukiamą posėdį turėtų būti informuojami iš anksto, kad turėtų pakankamai laiko tinkamai pasirengti posėdyje nagrinėjamų klausimų svarstymui ir galėtų vykti naudinga diskusija, po kurios būtų priimami tinkami sprendimai. Kartu su pranešimu apie šaukiamą posėdį kolegialaus organo nariams turėtų būti pateikta visa reikalinga, su posėdžio darbotvarka susijusi medžiaga. Darbotvarkė posėdžio metu neturėtų būti keičiama ar papildoma, išskyrus atvejus, kai posėdyje dalyvauja visi kolegialaus organo nariai arba kai neatidėliotinais reikiais sprendžiami svarbūs bendrovei klausimai.</p>	Taip	Valdybos posėdžių darbotvarkės planuojamos iš anksto. Klausimus, kuriuos numatoma svarstyti valdybos posėdžiuose, taip pat valdybos nutarimų projektus rengia ir pateikia Bendrovės vadovas, valdybos nariai arba valdybos ar vadovo pavedimu Bendrovės specialistai. Į projektų rengimą gali būti įtraukiami ir kiti specialistai - ne Bendrovės darbuotojai. Kiekvienas valdymo organo narys gali susipažinti su posėdžio medžiaga iki posėdžio dienos. Pranešant apie posėdžius, iš anksto pateikiami nutarimų projektai ir kita būtina informacija. Paskelbto posėdžio darbotvarkė paprastai nėra keičiama, nebent posėdžio metu, kai jame dalyvauja visi Bendrovės valdybos nariai, nusprendžiama apsvarstyti papildomus klausimus.

<p>5.4. Siekiant koordinuoti bendrovės kolegialių organų darbą bei užtikrinti efektyvų sprendimų priėmimo procesą, bendrovės kolegialių priežiūros ir valdymo organų pirmininkai turėtų tarpusavyje derinti šaukiamų posėdžių datas, jų darbotvarkes, glaudžiai bendradarbiauti sprenddami kitus su bendrovės valdymu susijusius klausimus. Bendrovės stebėtojų tarybos posėdžiai turėtų būti atviri bendrovės valdybos nariams, ypač tais atvejais, kai posėdyje svarstomi klausimai, susiję su valdybos narių atšaukimu, atsakomybe, atlyginimo nustatymu.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovė nesilaiko šios rekomendacijos, nes joje sudarytas tik vienas kolegialus organas - valdyba.</p>
<p>VI principas: Nešališkas akcininkų traktavimas ir akcininkų teisės</p> <p>Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti nešališką visų akcininkų, įskaitant smulkiuosius bei užsieniečius, traktavimą. Bendrovės valdymo sistema turėtų apsaugoti akcininkų teises.</p>		
<p>6.1. Rekomenduojama, kad bendrovės kapitalą sudarytų tik tokios akcijos, kurios jų turėtojams suteikia vienodas balsavimo, nuosavybės, dividendų ir kitas teises.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės įstatinį kapitalą sudaro paprastosios nematerialiosios vardinės akcijos, kurios jų savininkams suteikia vienodas asmenines turtines ir neturtines teises.</p>
<p>6.2. Rekomenduojama sudaryti investuotojams sąlygas iš anksto, t.y. prieš perkant akcijas, susipažinti su išleidžiamų naujų ar jau išleistų akcijų suteikiamomis teisėmis.</p>	<p>Taip</p>	<p>Akcijų suteikiamos teisės įtvirtintos Bendrovės įstatuose. Jei būtų leidžiama nauja akcijų emisija, suteikianti skirtingas teises akcininkams, Bendrovė viešai informuotų investuotojus apie naujų ar jau išleistų akcijų suteikiamas teises.</p>
<p>6.3. Bendrovei ir jos akcininkams svarbūs sandoriai, tokie kaip bendrovės turto perleidimas, investavimas, įkeitimas ar kitoks apsunkinimas, turėtų gauti visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimą. Visiems akcininkams turėtų būti sudarytos vienodos galimybės susipažinti ir dalyvauti priimant bendrovei svarbius sprendimus, įskaitant paminėtų sandorių tvirtinimą.</p>	<p>Ne</p>	<p>Įstatuose nustatyta tvarka turto perleidimo, investavimo, įkeitimo, hipotekos, laidavimo ir garantavimo, paskolų bei kitus svarbius ar didelės vertės sandorius tvirtina valdyba.</p>
<p>6.4. Visuotinių akcininkų susirinkimų sušaukimo ir vedimo procedūros turėtų sudaryti akcininkams lygias galimybes dalyvauti susirinkime ir neturėtų pažeisti akcininkų teisių bei interesų. Pasirinkta visuotinio akcininkų susirinkimo vieta, data ir laikas neturėtų užkirsti kelio aktyviam akcininkų dalyvavimui susirinkime.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės susirinkimų vieta, data ir laikas parenkama taip, kad užtikrintų akcininkų galimybes aktyviai dalyvauti akcininkų susirinkime. Kiekvienas akcininkas gali dalyvauti susirinkime asmeniškai arba per įgaliotą atstovą bei reikalauti išankstinio balsavimo susirinkimo darbotvarkėje paskelbtais klausimais. Jei akcininkai pageidauja, Bendrovė parengia ir pateikia išankstinio balsavimo biuletenį.</p>

<p>6.5. Siekiant užtikrinti užsienyje gyvenančių akcininkų teisę susipažinti su informacija, esant galimybei, rekomenduojama visuotiniam akcininkų susirinkimui parengtus dokumentus iš anksto paskelbti viešai prieinamai bendrovės interneto tinklalapyje ne tik lietuvių kalba, bet ir anglų kalba ir (ar) kitomis užsienio kalbomis. Visuotinio akcininkų susirinkimo protokolą po jo pasirašymo ir (ar) priimtus sprendimus taip pat rekomenduojama paskelbti viešai prieinamai bendrovės interneto tinklalapyje lietuvių ir anglų kalba ir (ar) kitomis užsienio kalbomis. Bendrovės interneto tinklalapyje viešai prieinamai gali būti skelbiama ne visa dokumentų apimtis, jei jų viešas paskelbimas galėtų pakenkti bendrovei arba būtų atskleistos bendrovės komercinės paslaptys.</p>	<p>Taip</p>	<p>Įstatymo nustatyta tvarka Bendrovė skelbia šaukiamų akcininkų susirinkimų darbotvarkę ir nutarimų projektus interneto tinklalapyje ir per biržos internetinę informavimo sistemą lietuvių ir anglų kalbomis, taip pat abiejomis kalbomis skelbiami jau patvirtinti akcininkų susirinkimo sprendimai.</p>
<p>6.6. Akcininkams turėtų būti sudarytos galimybės balsuoti akcininkų susirinkime asmeniškai jame dalyvaujant arba nedalyvaujant. Akcininkams neturėtų būti daroma jokių kliūčių balsuoti iš anksto raštu, užpildant bendrąjį balsavimo biuletenį.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės akcininkai gali įgyvendinti teisę dalyvauti visuotiniame akcininkų susirinkime tiek asmeniškai, tiek per atstovą, jeigu asmuo turi tinkamą įgaliojimą arba su juo sudaryta balsavimo teisės perdavimo sutartis teisės aktų nustatyta tvarka, taip pat Bendrovė sudaro sąlygas akcininkams balsuoti užpildant bendrąjį balsavimo biuletenį, kaip numato Akcinių bendrovių įstatymas.</p>
<p>6.7. Siekiant padidinti akcininkų galimybes dalyvauti akcininkų susirinkimuose, bendrovėms rekomenduojama balsavimo procese plačiau taikyti modernias technologijas ir tokiu būdu sudaryti akcininkams galimybę balsuoti akcininkų susirinkimuose naudojantis elektroninių ryšių priemonėmis. Tokiais atvejais turi būti užtikrintas perduodamos informacijos saugumas ir galima nustatyti dalyvavusiojo ir balsavusiojo tapatybę. Be to, bendrovės galėtų sudaryti sąlygas akcininkams, ypač užsienyje gyvenantiems akcininkams, akcininkų susirinkimus stebėti pasinaudojant modernių technologijų priemonėmis.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovė nesilaiko šios rekomendacijos, nes kol kas neturi įdiegusi technologijų, leidžiančių užtikrinti perduodamos informacijos saugumą ir nėra gavusi akcininkų pageidavimų stebėti susirinkimą pasinaudojant modernių technologijų priemonėmis.</p>
<p>VII principas: Interesų konfliktų vengimas ir atskleidimas</p> <p>Bendrovės valdymo sistema turėtų skatinti bendrovės organų narius vengti interesų konfliktų bei užtikrinti skaidrų ir efektyvų bendrovės organų narių interesų konfliktų atskleidimo mechanizmą.</p>		
<p>7.1. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys turėtų vengti situacijos, kai jo asmeniniai interesai prieštarauja ar gali prieštarauti bendrovės interesams. Jeigu tokia situacija vis dėlto atsirado, bendrovės priežiūros ar valdymo organo narys turėtų per protingą terminą pranešti kitiems to paties organo nariams arba jį išrinkusiam bendrovės organui, arba bendrovės akcininkams apie tokią interesų prieštaravimo situaciją, nurodyti interesų pobūdį ir, jeigu įmanoma, vertę.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdymo organų nariams ši rekomendacija privaloma, vadovaujantis Bendrovės dokumentais.</p>

7.2. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys negali paimti bendrovės turto, kurio naudojimas specialiai su juo nėra aptartas, su savo turtu arba naudoti jį arba informaciją, kurią jis gauna būdamas bendrovės organo nariu, asmeninei naudai ar trečiojo asmens naudai gauti be bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo ar jo įgalioto kito bendrovės organo sutikimo.	Taip	Bendrovės valdymo organų nariams šios rekomendacijos privalomos, vadovaujantis Bendrovės dokumentais.
7.3. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys gali sudaryti sandorį su bendrove, kurios organo narys jis yra. Apie tokį sandorį (išskyrus mažareikšmius dėl nedidelės jų vertės arba sudarytus vykdant įprastinę bendrovės veiklą bei standartinėmis sąlygomis) jis privalo nedelsdamas raštu arba žodžiu, įrašant tai į posėdžio protokolą, pranešti kitiems to paties organo nariams arba jį išrinkusiam bendrovės organui, arba bendrovės akcininkams. Šioje rekomendacijoje įvardytų sandorių sudarymui taip pat taikoma 4.5 rekomendacija.	Taip	
7.4. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys turėtų susilaikyti nuo balsavimo, kai priimami sprendimai dėl sandorių ar kitokių klausimų, su kuriais jis susijęs asmeniniu ar dalykiniu interesu.	Taip	Bendrovės valdymo organų nariams ši rekomendacija privaloma, vadovaujantis Bendrovės dokumentais.
<p>VIII principas: Bendrovės atlyginimų politika</p> <p>Bendrovėje nustatyta atlyginimų politikos bei direktorių atlyginimų tvirtinimo, peržiūrėjimo ir paskelbimo tvarka turėtų užkirsti kelią galimiems interesų konfliktams ir piktnaudžiavimui nustatant direktorių atlyginimus, taip pat užtikrinti bendrovės atlyginimų politikos bei direktorių atlyginimų viešumą ir skaidrumą.</p>		
8.1. Bendrovė turėtų paskelbti savo atlyginimų politikos ataskaitą (toliau – atlyginimų ataskaita), kuri turėtų būti aiški ir lengvai suprantama. Ši ataskaita turėtų būti paskelbta ne tik kaip bendrovės metinio pranešimo dalis, bet turėtų būti skelbiama ir bendrovės interneto tinklalapyje.	Ne	Bendrovė viešai neskelbia atlyginimų politikos ataskaitos.
8.2. Atlyginimų ataskaitoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama bendrovės direktorių atlyginimų politikai ateinančiais, o kur tinka – ir tolesniais, finansiniais metais. Joje taip pat turėtų būti apžvelgiama, kaip atlyginimų politika buvo įgyvendinama praėjusiais finansiniais metais. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas esminiems bendrovės atlyginimų politikos pokyčiams, lyginant su praėjusiais finansiniais metais.	Neaktuali	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą.

<p>8.3. Atlyginimų ataskaitoje turėtų būti pateikta bent ši informacija:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) direktorių atlyginimų kintamų ir nekintamų sudedamųjų dalių santykis ir jo paaiškinimas; 2) pakankama informacija apie veiklos rezultatų vertinimo kriterijus, kuriais grindžiama teisė dalyvauti akcijų pasirinkimo sandoriuose, teisė į akcijas arba kintamas sudedamąsias atlyginimo dalis; 3) paaiškinimas, kuo pasirinkti veiklos rezultatų vertinimo kriterijai naudingi ilgalaikiams bendrovės interesams; 4) metodų, taikomų siekiant nustatyti, ar tenkinami veiklos rezultatų vertinimo kriterijai, paaiškinimas; 5) pakankamai išsami informacija apie kintamos sudedamosios atlyginimo dalies mokėjimo atidėjimo laikotarpius; 6) pakankama informacija apie atlyginimo ir veiklos rezultatų ryšį; 7) pagrindiniai metinių premijų sistemos ir bet kurios kitos ne pinigais gaunamos naudos kriterijai ir jų pagrindimas; 8) pakankamai išsami informacija apie išeitinių išmokų politiką; 9) pakankamai išsami informacija apie akcijomis pagrįsto atlyginimo teisių suteikimo laikotarpį, kaip nurodyta 8.13 punkte; 10) pakankamai išsami informacija apie akcijų išlaikymą po teisių suteikimo, kaip nurodyta 8.15 punkte; 11) pakankamai išsami informacija apie panašių bendrovių grupių, kurių atlyginimo nustatymo politika buvo analizuojama siekiant nustatyti susijusios bendrovės atlyginimų nustatymo politiką, sudėtį. 12) direktoriams skirtos papildomos pensijos arba ankstyvo išėjimo į pensiją schemos pagrindinių savybių aprašymas; 13) atlyginimų ataskaitoje neturėtų būti komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos. 	Neaktualu	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą.
<p>8.4. Atlyginimų ataskaitoje taip pat turėtų būti apibendrinama ir paaiškinama bendrovės politika, susijusi su sutarčių, sudaromų su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais, sąlygomis. Tai turėtų apimti, inter alia, informaciją apie sutarčių su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais trukmę, taikomus pranešimo apie išėjimą iš darbo terminus ir išsamią informaciją apie išeitines ir kitas išmokas, susijusias su sutarčių su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais nutraukimu pirma laiko.</p>	Neaktualu	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą.
<p>8.5. Visa atlyginimo suma ir kita nauda, skiriama atskiriems direktoriams atitinkamais finansiniais metais, turėtų būti išsamiai paskelbiama atlyginimų ataskaitoje. Šiame dokumente turėtų būti</p>	Ne	Bendrovė įstatymų nustatyta tvarka metinėse finansinėse ataskaitose skelbia Bendrovės vadovo ir vyresniosios vadovybės bendrą atlyginimų sumą. Bendrovė laikosi

<p>pateikta bent 8.5.1–8.5.4 punktuose nurodyta informacija apie kiekvieną asmenį, kuris bendrovėje ėjo direktoriaus pareigas bet kuriuo atitinkamų finansinių metų laikotarpiu.</p> <p>8.5.1. Turėtų būti pateikta tokia su atlyginimais ir (arba) tarnybinėmis pajamomis susijusi informacija:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bendra atlyginimo suma, sumokėta arba mokėtina direktoriui už paslaugas, suteiktas praėjusiais finansiniais metais, įskaitant, jei taikoma, dalyvavimo mokesčius, nustatytus metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime; 2) atlyginimas ir privilegijos, gautos iš bet kurios įmonės, priklausančios tai pačiai grupei; 3) atlyginimas, mokamas kaip pelno dalis ir (arba) premijos, bei priežastys, dėl kurių tokios premijos ir (arba) pelno dalis buvo paskirtos; 4) jei tai leidžiama pagal įstatymus, kiekvienas esminis papildomas atlyginimas, mokamas direktoriams už specialias paslaugas, kurios nepriklauso įprastinėms direktoriaus funkcijoms; 5) kompensacija, gautina arba sumokėta kiekvienam vykdomajam direktoriui ar valdymo organų nariui, pasitraukusiam iš savo pareigų praėjusiais finansiniais metais; 6) bendra apskaičiuota nauda, kuri laikoma atlyginimu ir suteikiama ne pinigais, vertė, jeigu tokia nauda neturi būti nurodyta pagal 1–5 punktus. <p>8.5.2. Turėtų būti pateikiama ši informacija, susijusi su akcijomis ir (arba) teisėmis dalyvauti akcijų pasirinkimo sandoriuose, ir (arba) su visomis kitomis darbuotojų skatinimo akcijomis sistemomis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) praėjusiais finansiniais metais bendrovės pasiūlytų akcijų pasirinkimo sandorių arba suteiktų akcijų skaičius ir taikymo sąlygos; 2) akcijų pasirinkimo sandorių skaičius, realizuotas per praėjusius finansinius metus, nurodant kiekvieno sandorio akcijų skaičių bei realizavimo kainą, arba dalyvavimo darbuotojų skatinimo akcijomis sistemoje vertė finansinių metų pabaigoje; 3) finansinių metų pabaigoje nerealizuotas akcijų pasirinkimo sandorių skaičius, jų realizavimo kaina, realizavimo data ir pagrindinės teisių įgyvendinimo sąlygos; 4) visi esamų akcijų pasirinkimo sandorių sąlygų pokyčiai ateinančiais finansiniais metais. <p>8.5.3. Turėtų būti pateikiama ši su papildomų pensijų schemomis susijusi informacija:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kai pensijų schema yra apibrėžtų išmokų, pagal ją direktorių sukauptų išmokų pokyčiai atitinkamais finansiniais metais; 2) kai pensijų schema yra apibrėžtų įmokų, išsami informacija apie įmokas, kurias už direktorių sumokėjo arba turėtų sumokėti bendrovė atitinkamais finansiniais metais. <p>8.5.4. Turėtų būti nurodytos sumos, kurias bendrovė arba bet kuri dukterinė bendrovė ar įmonė, įtraukta į bendrovės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, išmokėjo kaip paskolas, išankstines išmokas ir garantijas kiekvienam asmeniui, kuris ėjo direktoriaus pareigas bet kuriuo atitinkamų finansinių metų laikotarpiu, įskaitant nesumokėtas sumas ir palūkanų normą.</p>	<p>patvirtintos politikos, kad atlyginimų ir atlyginimų priedų sistema bei kiti išmokėjimai, susiję su darbo santykiais, sudaro Bendrovės komercinę paslaptį, todėl viešai neskelbtini.</p>
---	---

8.6. Kai atlyginimų nustatymo politikoje numatomos kintamos sudedamosios atlyginimo dalys, bendrovės turėtų nustatyti kintamos sudedamosios atlyginimo dalies dydžio ribas. Nekintama atlyginimo dalis turėtų būti pakankama, kad bendrovė galėtų nemokėti kintamos sudedamosios atlyginimo dalies tuo atveju, kai veiklos rezultatų vertinimo kriterijai netenkinami.	Taip	Bendrovė laikosi šios rekomendacijos.
8.7. Kintamų sudedamųjų atlyginimo dalių skyrimas turėtų priklausyti nuo iš anksto nustatytų ir išmatuojamų veiklos rezultatų vertinimo kriterijų.	Taip	Bendrovė laikosi šios rekomendacijos.
8.8. Kai yra skiriama kintama sudedamoji atlyginimo dalis, didžiosios šios kintamos sudedamosios atlyginimo dalies mokėjimas turėtų būti atidėtas tam tikram protingumo kriterijus atitinkančiam laikotarpiui. Kintamos sudedamosios atlyginimo dalies, kurios mokėjimas atidedamas, dydis turėtų būti nustatytas pagal santykinę kintamos sudedamosios atlyginimo dalies vertę, lyginat ją su nekintama atlyginimo dalimi.	Taip	Bendrovė laikosi šios rekomendacijos.
8.9. Į susitarimus su vykdomaisiais direktoriais arba valdymo organų nariais turėtų būti įtraukta nuostata, leidžianti bendrovei susigražinti kintamą sudedamąją atlyginimo dalį, kuri buvo išmokėta remiantis duomenimis, kurie vėliau pasirodė akivaizdžiai neteisingi.	Ne	Šioje rekomendacijoje nurodytu atveju nepagrįstai išmokėto atlyginimo susigražinimas įmanomas taikant teisinę atsakomybę.
8.10. Išėtinės išmokos neturėtų viršyti nustatytos sumos arba nustatyto metinių atlyginimų skaičiaus ir apskritai neturėtų būti didesnės negu dvejų metų nekintamos atlyginimo dalies arba jos ekvivalento suma.		Per 2009 m. Bendrovė nenutraukė darbo sutarčių su vykdomaisiais direktoriais ir nemokėjo išėtinių išmokų.
8.11. Išėtinės išmokos neturėtų būti mokamos, jei darbo sutartis nutraukiama dėl blogų veiklos rezultatų.	Neaktuali	Žr. 8.10 rekomendacijos komentarą.
8.12. Be to, turėtų būti atskleidžiama informacija, susijusi su parengiamuoju ir sprendimų priėmimo procesu, kurio metu nustatoma bendrovės direktorių atlyginimų politika. Informacija turėtų apimti duomenis, jei taikoma, apie atlyginimo komiteto įgaliojimus ir sudėtį, su bendrove nesusijusių konsultantų, kurių paslaugomis naudotasi nustatant atlyginimų politiką, vardus ir pavardes bei metinio visuotinio akcininkų susirinkimo vaidmenį.	Neaktuali	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą.
8.13. Tuo atveju, kai atlyginimas yra pagrįstas akcijų skyrimu, teisė į akcijas neturėtų būti suteikiama mažiausiai trejus metus po jų skyrimo.	Neaktuali	Bendrovėje netaikomos atlyginimo mokėjimo akcijomis schemas.

<p>8.14. Akcijų pasirinkimo sandoriais ar kitomis teisėmis įsigyti akcijų arba gauti atlygį, pagrįstą akcijų kainos pokyčiais, neturėtų būti naudojamos mažiausiai trejus metus po jų skyrimo. Teisės į akcijas suteikimas ir teisė pasinaudoti akcijų pasirinkimo sandoriais arba kitomis teisėmis įsigyti akcijų arba gauti atlygį, pagrįstą akcijų kainos pokyčiais, turėtų priklausyti nuo iš anksto nustatytų ir išmatuojamų veiklos rezultatų vertinimo kriterijų.</p>	Neaktualu	Žr. 8.13 rekomendacijos komentarą.
<p>8.15. Po teisių suteikimo direktoriai turėtų išlaikyti tam tikrą skaičių akcijų iki jų kadencijos pabaigos, priklausomai nuo poreikio padengti kokias nors išlaidas, susijusias su akcijų įsigijimu. Akcijų, kurias reikia išlaikyti, skaičius turi būti nustatytas, pavyzdžiui, dviguba bendro metinio atlyginimo (nekeičiamoji plius keičiamoji dalis) vertė.</p>	Neaktualu	Žr. 8.13 rekomendacijos komentarą.
<p>8.16. Į direktorių konsultantų arba stebėtojų tarybos narių atlyginimą neturėtų būti įtraukiami akcijų pasirinkimo sandoriai.</p>	Taip	Bendrovė laikosi šios rekomendacijos.
<p>8.17. Akcininkai, visų pirma instituciniai akcininkai, turėtų būti skatinami dalyvauti visuotiniuose akcininkų susirinkimuose ir balsuoti direktorių atlyginimų nustatymo klausimais.</p>	Ne	Informacija, susijusi su akcininkų susirinkimų sušaukimu ir darbotvarke, yra skelbiama įstatymų nustatyta tvarka. Bendrovė laikosi vienodos politikos visų akcininkų atžvilgiu, todėl atskiri akcininkai nėra raginami ir/ arba agituojami dalyvauti ir balsuoti akcininkų susirinkimuose.
<p>8.18. Nemenkinant organų, atsakingų už direktorių atlyginimų nustatymą, vaidmens, atlyginimų politika arba bet kuris esminis atlyginimų politikos pokytis turėtų būti įtraukiamas į metinio visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkę. Atlyginimų ataskaita turėtų būti pateikiama akcininkų balsavimui metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime. Balsavimas gali būti privalomojo arba patariamojo pobūdžio.</p>	Ne	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą.
<p>8.19. Schemoms, pagal kurias direktoriams atlyginama akcijomis, akcijų pasirinkimo sandoriais ar kitomis teisėmis įsigyti akcijų arba būti atlyginamam remiantis akcijų kainų pokyčiais, iki jų taikymo pradžios turėtų pritarti akcininkai metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime priimdami atitinkamą sprendimą. Pritarimas turėtų būti susijęs su pačia schema ir akcininkai neturėtų spręsti dėl atskiriems direktoriams pagal tą schemą suteikiamos akcijomis pagrįstos naudos. Visiems esminiams schemų sąlygų pakeitimams iki jų taikymo pradžios taip pat turėtų pritarti akcininkai, priimdami sprendimą metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime. Tokiais atvejais akcininkai turėtų būti informuoti apie visas siūlomų pakeitimų sąlygas ir gauti paaiškinimą apie siūlomų pakeitimų poveikį.</p>	Neaktualu	Šioje rekomendacijoje paminėtos atlyginimo schemas Bendrovėje nebuvo taikomos.

<p>8.20. Metinio visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimas turėtų būti gaunamas šiais klausimais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) atlyginimo direktoriams skyrimas remiantis akcijomis pagrįstomis schemomis, įskaitant akcijų pasirinkimo sandorius; 2) maksimalaus akcijų skaičiaus nustatymas ir pagrindinės akcijų suteikimo tvarkos sąlygos; 3) laikotarpis, per kurį pasirinkimo sandoriai gali būti realizuoti; 4) kiekvieno tolesnio pasirinkimo sandorių realizavimo kainos pokyčio nustatymo sąlygos, jeigu įstatymai tai leidžia; 5) visos kitos ilgalaikės direktorių skatinimo schemas, kurios panašiomis sąlygomis nėra siūlomos visiems kitiems bendrovės darbuotojams. <p>Metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime taip pat turėtų būti nustatytas galutinis terminas, per kurį už direktorių atlyginimą atsakingas organas gali paskirti šiame punkte išvardytų tipų kompensacijas atskiriems direktoriams.</p>		
<p>8.21. Jeigu leidžia nacionalinė teisė arba bendrovės įstatai, kiekvienam pasirinkimo sandorių su nuolaida modeliui, pagal kurį yra suteikiamos teisės pasirašyti akcijas žemesne nei rinkos kaina, galiojančia tą dieną, kai nustatoma kaina, arba vidutine rinkos kaina, nustatyta per keletą dienų prieš realizavimo kainos nustatymą, taip pat turėtų pritarti akcininkai.</p>		
<p>8.22. 8.19 ir 8.20 punktai neturėtų būti taikomi schemoms, kuriose dalyvavimas panašiomis sąlygomis siūlomas bendrovės darbuotojams arba bet kurios dukterinės įmonės darbuotojams, kurie turi teisę dalyvauti schemoje, ir kuri buvo patvirtinta metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime.</p>		

<p>8.23. Prieš metinį visuotinį akcininkų susirinkimą, kuriame ketinama svarstyti 8.19 punkte nurodytą sprendimą, akcininkams turėtų būti suteikta galimybė susipažinti su sprendimo projektu ir su juo susijusiu informaciniu pranešimu (šie dokumentai turėtų būti paskelbti bendrovės tinklalapyje). Šiame pranešime turėtų būti pateiktas visas akcijomis pagrįsto atlyginimo schemas reglamentuojantis tekstas arba šių schemų pagrindinių sąlygų aprašymas, taip pat schemų dalyvių vardai ir pavardės. Pranešime taip pat turėtų būti nurodytas schemų ir bendros direktorių atlyginimų politikos ryšys. Sprendimo projekte turėtų būti aiški nuoroda į pačią schemą arba pateikta pagrindinių jos sąlygų santrauka. Akcininkams taip pat turėtų būti pateikta informacija apie tai, kaip bendrovė ketina apsirūpinti akcijomis, kurios reikalingos įsipareigojimams pagal skatinimo schemas įgyvendinti: turėtų būti aiškiai nurodyta, ar bendrovė ketina pirkti reikalingas akcijas rinkoje, laikyti jas atsargoje ar išleisti naujų akcijų. Taip pat turėtų būti pateikta schemas išlaidų, kurias patirs bendrovė dėl numatomo schemas taikymo, apžvalga. Šiame punkte nurodyta informacija turėtų būti paskelbta bendrovės interneto tinklalapyje.</p>		
<p>IX principas: Interesų turėtojų vaidmuo bendrovės valdyme</p> <p>Bendrovės valdymo sistema turėtų pripažinti interesų turėtojų teises, įtvirtintas įstatymuose, ir skatinti aktyvų bendrovės ir interesų turėtojų bendradarbiavimą kuriant bendrovės gerovę, darbo vietas ir finansinį stabilumą. Šio principo kontekste sąvoka <i>interesų turėtojai</i> apima investuotojus, darbuotojus, kreditorius, tiekėjus, klientus, vietos bendruomenę ir kitus asmenis, turinčius interesų konkrečioje bendrovėje.</p>		
<p>9.1. Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti, kad būtų gerbiamos tos interesų turėtojų teisės, kurias gina įstatymai.</p>	<p>Taip</p>	<p>Rekomendacijų įgyvendinimo būdai ir priemonės atskleistos aprašant šio Valdymo kodekso I principo nuostatų įgyvendinimą.</p>
<p>9.2. Bendrovės valdymo sistema turėtų sudaryti sąlygas interesų turėtojams dalyvauti bendrovės valdyme įstatymų nustatyta tvarka. Interesų turėtojų dalyvavimo bendrovės valdyme pavyzdžiai galėtų būti darbuotojų kolektyvo dalyvavimas priimant svarbius bendrovei sprendimus, konsultacijos su darbuotojų kolektyvu bendrovės valdymo ir kitais svarbiais klausimais, darbuotojų dalyvavimas bendrovės aciniame kapitale, kreditorių įtraukimas į bendrovės valdymą bendrovės nemokumo atvejais ir kt.</p>	<p>Taip</p>	<p>Žr. 9.1 rekomendacijos komentarą.</p>
<p>9.3. Kai interesų turėtojai dalyvauja bendrovės valdymo procese, jiems turėtų būti sudaromos sąlygos susipažinti su reikiama informacija.</p>	<p>Taip</p>	<p>Žr. 9.1 rekomendacijos komentarą.</p>

X principas: Informacijos atskleidimas

Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti, kad informacija apie visus esminius bendrovės klausimus, įskaitant finansinę situaciją, veiklą ir bendrovės valdymą, būtų atskleidžiama laiku ir tiksliai

<p>10.1. Bendrovė turėtų atskleisti informaciją apie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bendrovės veiklą ir finansinius rezultatus; 2) bendrovės tikslus; 3) asmenis nuosavybės teise turinčius bendrovės akcijų paketą ar jų valdančius; 4) bendrovės priežiūros ir valdymo organų narius, bendrovės vadovą bei jų atlyginimą; 5) galimus numatyti esminius rizikos veiksniai; 6) bendrovės ir susijusių asmenų sandorius, taip pat sandorius, kurie sudaryti ne įprastinės bendrovės veiklos eigoje; 7) pagrindinius klausimus, susijusius su darbuotojais ir kitais interesų turėtojais; 8) bendrovės valdymo struktūrą ir strategiją. <p>Šis sąrašas laikytinas minimaliu, ir bendrovės yra skatinamos neapsiriboti tik informacijos, nurodytos šiame sąrašė, atskleidimu.</p> <p>10.2. Atskleidžiant 10.1 rekomendacijos 1 punkte nurodytą informaciją, rekomenduojama bendrovei, kuri yra patronuojanti kitų bendrovių atžvilgiu, atskleisti informaciją apie visos įmonių grupės konsoliduotus rezultatus.</p> <p>10.3. Atskleidžiant 10.1 rekomendacijos 4 punkte nurodytą informaciją, rekomenduojama pateikti informaciją apie bendrovės priežiūros ir valdymo organų narių, bendrovės vadovo profesinę patirtį, kvalifikaciją ir potencialius interesų konfliktus, kurie galėtų paveikti jų sprendimus. Taip pat rekomenduojama atskleisti bendrovės priežiūros ir valdymo organų narių, bendrovės vadovo iš bendrovės gaunamą atlyginimą ar kitokias pajamas, kaip tai detaliau reglamentuojama VIII principe.</p> <p>10.4. Atskleidžiant 10.1 rekomendacijos 7 punkte nurodytą informaciją, rekomenduojama atskleisti informaciją apie bendrovės ir interesų turėtojų, tokių kaip darbuotojai, kreditoriai, tiekėjai, vietos bendruomenė, santykius, įskaitant bendrovės politiką žmoniškųjų išteklių atžvilgiu, darbuotojų dalyvavimo bendrovės akciniame kapitale programas ir pan.</p>	Taip	Bendrovė pareiškia, kad iš esmės laikosi šios rekomendacijos, nes informacija skelbiama interneto tinklalapyje, biržos visuomenės informavimo sistemoje, banko veiklos ataskaitose, išskyrus rekomendaciją, numatytas 10.3. punkte (informacija apie išsilavinimą, profesinę patirtį yra rengiama) ir tai yra paaiškinta atskleidžiant, kaip Bendrovė laikosi I, VI bei VIII principų rekomendacijų. Bendrovė laikosi šio principo 10.4 bei 10.5 punktų rekomendacijų, skelbdama šiuose punktuose nurodytą informaciją išorės šaltiniuose bei Bendrovės vidaus informacinėse sistemose, prieinamose darbuotojams.
<p>10.5. Informacija turėtų būti atskleidžiama tokiu būdu, kad jokie akcininkai ar investuotojai nebūtų diskriminuojami informacijos gavimo būdo ir apimties atžvilgiu. Informacija turėtų būti atskleidžiama visiems ir vienu metu. Rekomenduojama, kad pranešimai apie esminius įvykius būtų skelbiami prieš arba po Vilniaus vertybinių popierių biržos prekybos sesijos, kad visi bendrovės akcininkai ir investuotojai turėtų vienodas galimybes susipažinti su informacija bei priimti atitinkamus investicinius sprendimus.</p>	Taip	Bendrovė informaciją Centrinės reglamentuojamos informacijos bazėje atskleidžia lietuvių ir anglų kalbomis vienu metu, prieš arba po vertybinių popierių biržos NASDAQ OMX Vilnius prekybos sesijos.

<p>10.6. Informacijos skleidimo būdai turėtų užtikrinti informacijos naudotojams nešališką, savalaikį ir nebrangų, o teisės aktų nustatytais atvejais neatlyginimą priėjimą prie informacijos. Rekomenduojama informacijos skleidimui didesniu mastu naudoti informacines technologijas, pavyzdžiui, skelbti informaciją bendrovės interneto tinklalapyje. Rekomenduojama informaciją skelbti ir dėti į bendrovės interneto tinklalapį ne tik lietuvių, bet ir anglų kalba, o esant galimybei ir poreikiui, ir kitomis kalbomis.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės interneto tinklalapyje informacija skelbiama lietuvių, anglų ir rusų kalbomis.</p>
<p>10.7. Rekomenduojama bendrovės interneto tinklalapyje skelbti bendrovės metinį pranešimą, metų finansinių ataskaitų rinkinį bei kitas bendrovės rengiamas periodines ataskaitas, taip pat siūloma į tinklalapį dėti bendrovės pranešimus apie esminius įvykius bei bendrovės akcijų kainų kitimą vertybinių popierių biržoje.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovė tinklalapyje skelbia visą šioje rekomendacijoje išvardintą informaciją.</p>
<p>XI principas: Bendrovės audito įmonės parinkimas</p> <p>Bendrovės audito įmonės parinkimo mechanizmas turėtų užtikrinti audito įmonės išvados ir nuomonės nepriklausomumą.</p>		
<p>11.1. Siekiant gauti objektyvią nuomonę dėl bendrovės tarpinių finansinių ataskaitų rinkinio, bendrovės metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir metinio pranešimo patikrinimą turėtų atlikti nepriklausoma audito įmonė.</p>	<p>Taip</p>	<p>Nepriklausoma audito įmonė atlieka Bendrovės metinių finansinių ataskaitų auditą bei metinio pranešimo patikrinimą.</p>
<p>11.2. Rekomenduojama, kad audito įmonės kandidatūrą visuotiniam akcininkų susirinkimui siūlytų bendrovės stebėtojų taryba, o jeigu ji bendrovėje nesudaroma, - bendrovės valdyba.</p>	<p>Taip</p>	<p>Audito įmonės kandidatūrą visuotiniam akcininkų susirinkimui siūlo Bendrovės valdyba.</p>
<p>11.3. Jei audito įmonė yra gavusi iš bendrovės užmokesį už suteiktas ne audito paslaugas, bendrovė turėtų tai atskleisti akcininkams. Šia informacija taip pat turėtų disponuoti bendrovės stebėtojų taryba, o jeigu ji bendrovėje nesudaroma, – bendrovės valdyba, svarstydamą, kurią audito įmonės kandidatūrą pasiūlyti visuotiniam akcininkų susirinkimui.</p>	<p>Neaktuali</p>	<p>Audito įmonė nesuteikė ne audito paslaugų ir nėra gavusi užmokesčio už tai.</p>